

Sbn § 170

Dnr: SBN2014/0377

Godkännande av granskningsutlåtande och antagande av Fördjupad översiktsplan för Gustafs (Enbacka, Mora By m.m.) i Sätters kommun**Beslut**

1. Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att
 - godkänna granskningsutlåtandet för Fördjupad översiktsplan för Gustafs (Enbacka, Mora By m.m)
2. Samhällsbyggnadsnämnden beslutar att föreslå Kommunfullmäktige att
 - anta Fördjupad översiktsplan för Gustafs (Enbacka, Mora By m.m) i Sätters kommun.

Bakgrund och ärendebeskrivning

En fördjupad översiktsplan innebär att man pekar ut ett område som behöver specificeras mer i detalj än vad översiktsplanen tillåter. Det är kommunens aktuella bedömning om hur mark- och vattenområden i Gustafs (Enbacka, Mora By m.m) bör användas samt hur bebyggelsen ska utvecklas och bevaras de kommande åren.

Arbetet med den fördjupade översiktsplanen inleddes genom beslut i Kommunstyrelsen 2014-06-03 § 93. Samrådstiden pågick mellan 2016-08-24 – 2016-10-05. Samrådsredogörelsen godkändes av Samhällsbyggnadsnämnden 2017-09-05 §117.

Granskningstiden pågick mellan 2018-06-25 – 2018-08-20 och totalt inkom 18 yttranden. Dessa redovisas samt besvaras i granskningsutlåtandet och har föranlett en del mindre justeringar och kompletteringar i den fördjupade översiktsplanen, men inga sådana att en ny granskning blir nödvändig. Bland annat har namnet ändrats från *Fördjupad översiktsplan för Gustafs tätort* till *Fördjupad översiktsplan för Gustafs (Enbacka och Mora by m.m)*.

Den fördjupade översiktsplanen för Gustafs (Enbacka och Mora by m.m.) är därmed redo att antas.

Bilaga

1. FÖP Gustafs (Enbacka och Mora by m.m.) Antagandehandling
2. Bilaga FÖP Gustafs (Enbacka och Mora by m.m.) Antagandehandling
3. Granskningsutlåtande, 2018-10-03
4. Samrådsredogörelse, Godkänd av SBN 2017-09-05

Datum
2018-11-16

DNR
2014/377

Godkännande av granskningsutlåtande och antagande av Fördjupad översiktsplan för Gustafs (Enbacka, Mora By m.m.) i Säter kommun

Förslag till beslut

1. Samhällsbyggnadsnämndens arbetsutskott beslutar att föreslå samhällsbyggnadsnämnden att
 - godkänna granskningsutlåtandet för Fördjupad översiktsplan för Gustafs (Enbacka, Mora By m.m)
2. Samhällsbyggnadsnämndens arbetsutskott beslutar att föreslå samhällsbyggnadsnämnden att föreslå Kommunfullmäktige att
 - anta Fördjupad översiktsplan för Gustafs (Enbacka, Mora By m.m) i Säter kommun.

Bakgrund och ärendebeskrivning

En fördjupad översiktsplan innebär att man pekar ut ett område som behöver specificeras mer i detalj än vad översiktsplanen tillåter. Det är kommunens aktuella bedömning om hur mark- och vattenområden i Gustafs (Enbacka, Mora By m.m) bör användas samt hur bebyggelsen ska utvecklas och bevaras de kommande åren.

Arbetet med den fördjupade översiktsplanen inleddes genom beslut i Kommunstyrelsen 2014-06-03 § 93. Samrådstiden pågick mellan 2016-08-24 – 2016-10-05. Samrådsredogörelsen godkändes av Samhällsbyggnadsnämnden 2017-09-05 §117.

Efter revidering beslöt Kommunstyrelsens arbetsutskott 2018-10-19 §138 att skicka ut den fördjupade översiktsplanen på granskning. Granskningstiden pågick mellan 2018-06-25 – 2018-08-20 och totalt inkom 18 yttranden. Dessa redovisas samt besvaras i granskningsutlåtandet och har föranlett en del mindre justeringar och kompletteringar i den fördjupade översiktsplanen, men inga sådana att en ny granskning blir nödvändig. Bland annat har namnet ändrats från *Fördjupad översiktsplan för Gustafs tätort* till *Fördjupad översiktsplan för Gustafs (Enbacka och Mora by m.m)*.

Den fördjupade översiktsplanen för Gustafs (Enbacka och Mora by m.m.) är därmed redo att antas.

Bilaga

1. FÖP Gustafs (Enbacka och Mora by m.m.) Antagandehandling
2. Bilaga FÖP Gustafs (Enbacka och Mora by m.m.) Antagandehandling
3. Granskningsutlåtande, 2018-10-03
4. Samrådsredogörelse, Godkänd av SBN 2017-09-05

Katarina Kobosko
Planarkitekt

Andréas Mossberg
Samhällsbyggnadschef

SÄTERS KOMMUN

Antagandehandling
november 2018

**Fördjupad översiktsplan
för Gustafs
(Enbacka och Mora by m.m.)**

2018- 2030

Förord

Säters kommun har under vinter 2015 och våren 2016 arbetat med att ta fram en fördjupad översiktsplan för Gustafs (Enbacka och Mora by m.m.), ett arbete som leds av Samhällsbyggnadsförvaltningen. Under vårvintern har medborgardialog pågått där många boende och verksamma i området deltagit.

Den fördjupade översiktsplanen för Gustafs var ute på samråd under perioden 2016-08-24 – 2016-10-05. De synpunkter som inkom under samrådet ställdes samman i en samrådsredogörelse, daterad 2017-06-12. Därefter reviderades och kompletterades den fördjupade översiktsplanen i enlighet med ställningstagandena i samrådsredogörelsen och var på granskning 2018-06-25 – 2018-08-20. Inkomna granskningssynpunkter finns sammanställda i ett granskningsutlåtande. Planen ska antas av kommunfullmäktige.

/ Samhällsbyggnadsnämnden Säters kommun

Beställare

Säters kommun, genom kommunstyrelsens arbetsutskott

Politisk styrgrupp

Kommunstyrelsens och samhällsbyggnadsnämndens presidium

Styrgrupp

Kristina Mellberg, miljö- och byggchef / samrådshandling

Helena Olander, tf miljö- och byggchef

Andreas Mossberg, förvaltningschef Samhällsbyggnadsförvaltningen

Pär Jerfström, kommunchef

Projektgrupp

Sofie Norberg, planarkitekt / samrådshandling

Katarina Kobosko, planarkitekt / antagandehandling

Thomas Geijer, fastighetschef

Mikael Spjut, gatuchef

Lennart Eriksson, VD Säterbostäder

Helena Åkerberg Hammarström, näringslivschef

Torbjörn Åkerlund, bitr. rektor och förskolechef i Gustafs

Torbjörn Orr, fritidssamordnare

Malin Lilja-Altörn, folkhälsoplanerare

Anna Nygren, VA chef

Stig Eriksson, verksamhetsområdeschef för särskilt boende och hemtjänst

Paula Jäverdal, biträdande socialchef

Referensgrupp

Lantbrukare i området:

Företag i Mora by: Isoflex, Gustafs Scandinavia och Hedemora inredningar

Elevrådet på Enbacka skola i mars 2016

Personal på Enbacka skola och Mora by förskola

Föreningar verksamma på Morbyvallen, GGOIF, Cykelklubben Natén och Gustafs tennisklubb

Övriga deltagare

Tjänstemän från kommunens förvaltningar och andra myndigheter. Boende och verksamma i Gustafs har deltagit i planeringen under en workshop i december 2015 och under öppet hus/ invigningen av Enbacka skola i februari 2016.

Foto framsida: Helena Blom

Övriga foton: De foton som saknar namn är tagna av medarbetare på Säters kommun.

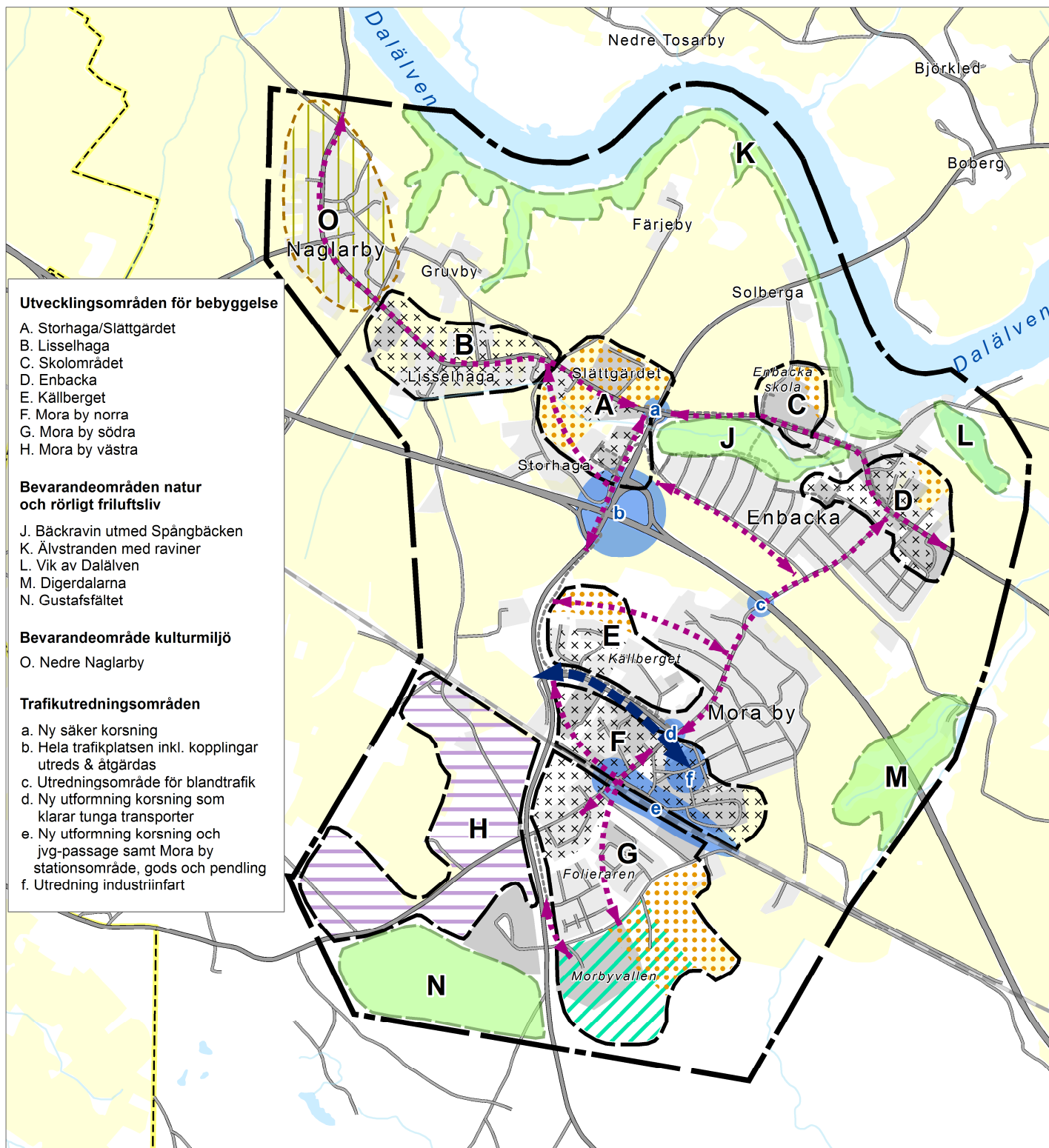
Innehållsförteckning

A Planeringsföresättningar	4	Vatten och avlopp	31
Bakgrund och syfte	4	Avfall	31
Organisation och medverkande	4	Energi	31
Planeringsprocessen	4	Fiber	31
Medborgardialog	5	Hälsa och säkerhet (kartor 11,12)	34
Miljöbedömning	5	Ras och skred	34
Planeringsunderlag	5	Vattenstånd	34
B Vision 2030 och strategiska mål för		Förorenade områden	34
Säters kommun	6	Markradon	34
Bostäder	6	Farligt gods	34
Arbetsstillfällen	6	Skydd av grundvatten	34
Skola	6	Brand	35
Miljömål för Säters kommun	6	Elektromagnetisk strålning	35
Nytt strategiskt miljömål	7	Buller	35
C Tematisk nulägesbeskrivning	9	D Utveckling inom planområdet	36
Bebyggelse (karta 2)	9	Fokusområden för utvecklingsarbetet	36
Kommunikationer (karta 3)	9	Förändringsområden och bevarande	36
Kollektivt resande	10	Utvecklingsområden för bebyggelse	36
Resande till fots och med cykel	12	Utredningsområden för trafik	36
Resande med bil	12	Bevarandeområden natur och rörligt	
Transporter av gods,		friluftsliv	36
jordbrukstransporter samt övrig		Bevarandeområden kulturmiljö	36
nyttotrafik	12	Folkhälsa	36
Tillgänglighet	13	Boende och pendling	38
Barnperspektiv tillgänglighet	13	A STORHAGA	38
<i>Trafikverkets analys av trafiksäkerhet och</i>		B LISSELHAGA	39
<i>tillgänglighet i Gustafs</i>	13	H MORA BY VÄSTRA	39
Näringsliv (karta 4)	15	G MORA BY SÖDRA	40
Industrier i Mora by	15	E KÄLLBERGET	40
Service (karta 4)	16	F MORA BY NORRA	41
Kommersiell service	16	C SKOLOMRÅDET	41
Offentlig service	16	D ENBACKA	42
Jordbruk (karta 5)	17	Näringsliv och service	42
Fritid och rekreation (karta 6)	19	Utveckling av befintliga	
Parkmiljöer och aktivitetsytor	19	verksamhetsområden	42
Friluftsliv och strövområden	21	A STORHAGA	42
Vattenområden	21	B LISSELHAGA	42
Idrott och föreningsliv	21	D ENBACKA	42
Ungdomars fritid	22	F MORA BY NORRA	43
Gustafs församlingsgård	22	Förslag på nya verksamhetsområden	43
Barnperspektiv	23	H MORA BY VÄSTRA	43
Kulturmiljövård (karta 7)	25	Flexibla områden	43
Naturvård (karta 8)	26	A Storhaga, C Skolområdet, G Mora by	
Grön infrastruktur och		Södra och H Mora by Västra	43
ekosystemtjänster	26	Transporter	44
Grundläggande naturvärden	26	Mötesspår, planskild korsning och	
Strandskydd (karta 9)	29	industriinfart, område e	44
Energi och teknisk försörjning (karta 10)		Gustafs - en jordbruksbygd idag och i	
.....	31	framtiden	45
		Barn och fritid	45

G MORA BY SÖDRA.....	45
Friluftsliv och strövområden	46
Nya aktivitetsytor	46
Fritidsgård.....	47
C Skolgårdsområdet, område 14	47
Säkra gång- och cykelvägar	48
Naturområden och rörligt friluftsliv	48
J BÄCKRAVIN UTMED	
SPÅNGBÄCKEN	48
K ÄLVSTRANDEN MED	
RAVINER.....	48
L VIK AV DALÄLVEN	49
M DIGERDALARNA.....	49
N GUSTAFSFÄLTET	49
Bevarande kulturmiljö	49
O NAGLARBY.....	49
E Konsekvenser.....	50
Miljöbedömning	50
Nollalternativet - utvecklingen utan ny	
FÖP	50
Tematisk konsekvensanalys.....	52
Bebyggelseutveckling	52
Kommunikationer	52
Tillgänglighet.....	53
Näringsliv.....	54
Jordbruk.....	55
Service	55
Fritid och rekreation	56
Naturvård	56
Strandskydd.....	57
Kulturmiljövård	58
Energi och teknisk försörjning.....	58
Hälsa och säkerhet	59
F Genomförande	60
Förankring.....	60
Identifierade projekt.....	60
Uppföljning och revidering	60
G Underlag	61
Nationella mål, planer och program.....	61
Regionala mål, planer och program	61
Kommunala mål, planer och program	62
Övrigt kommunalt underlagsmaterial...	62
Övriga underlag.....	62
H Bilagor.....	63
Skalenliga kartor	63
Resultat medborgardialog	63

Fördjupad översiktsplan Gustafs

Utvecklingsförslag 2018-2030

SÄTTERS KOMMUN

GRANSKNINGSHANDLING

Maj 2018

Skala 1:10000 (A2), 1:20000 (A4)

0 200 400 800 m

Befintlig markanvändning

- Bostäder
- Verksamheter samt offentlig service eller fritid
- Jordbruksmark
- Vatten
- Vattendrag

Befintlig kommunikation

- Befintlig genomfartsväg
- Befintlig lokalgata
- Befintlig gång- och cykelväg
- Befintlig järnväg

Planförslag

- Gräns fördjupad ÖP
- Utvecklingsområde bebyggelse
- Bevarandeområde natur och rörligt friluftsliv
- Bevarandeområde kulturmiljö

Gränser

- Kommungräns

- Bostäder, nyutveckling
- Verksamheter, nyutveckling
- Förtätningsområde
- Idrottsområde, utveckling
- Utredningsområde trafik
- Utvecklingsstråk för Gång- och Cykeltrafik
- Industriinfart

A PLANERINGSFÖRUTSÄTTNINGAR

Detta kapitel beskriver bakgrunden och förutsättningarna som ligger till grund för den fördjupade översiktsplanen, även kallat "FÖP".

Bakgrund och syfte

Det är populärt att bo inom denna del av Gustafs distrikt (dvs f.d. socken) som är ett utpräglat jordbrukssamhälle i nordvästra delen av Sätters kommun. Planområdet ligger nära Falun Borlänge regionen och har cirka 2 000 invånare.

En fördjupad översiktsplan innebär att man pekar ut ett område som behöver specificeras mer i detalj än vad översiktsplanen tillåter. Det är kommunens aktuella bedömning om hur mark- och vattenområden i det utpekade området bör användas och hur bebyggelsen ska utvecklas de kommande femton åren.

Sätters kommun har en relativt ny översiktsplan från 2013 där tre fördjupade översiktsplaner från 90-talet för Säter, Gustafs och Stora Skedvi ingår. Kommunstyrelsen beslutade 2014 att en fördjupad översiktsplan för Gustafs (Enbacka och Mora by m.m.)¹ skulle påbörjas på grund av dess strategiska läge nära Borlänge och den stora efterfrågan på tomter för bostadsbebyggelse. Av olika anledningar kom arbetet först igång under vintern 2015/2016.

Syftet med planen är att skapa förutsättningar för en långsiktigt hållbar tätortsutveckling i Gustafs. Genom planen får markägare och

andra aktörer signalera om kommunens vilja och kan i samverkan med kommunen i detaljplanläggning och lovgivning bidra till den önskvärda utvecklingen.

Utgångspunkten för arbetet har varit att skapa en hållbar och flexibel plan som bidrar till att de som bor och verkar i området kan känna framtidstro, livskvalitet och trygghet samtidigt som det gör plats för fler att bosätta sig eller etablera verksamhet i Gustafs.

Organisation och medverkande

Planen har tagits fram av en projektgrupp bestående av representanter från kommunens olika förvaltningar. Arbetet har till största del letts utav planarkitekten vid samhällsbyggnadsförvaltningen. Medverkande framgår av förteckningen i början av planen. Inledningsvis anlätades konsultfirman Tyréns för att leda en workshop med allmänheten som hölls i december 2015.

Planeringsprocessen

FÖP processen består av tre olika delar; samråd, granskning och antagande. Genom de olika skedena analyseras och konkretiseras stegvis mål och visioner, platsens förutsättningar, framtida markanvändning och dess konsekvenser samt genomförandet av planen.

Inför upprättande av samrådshandling genomfördes parallellt medborgardialog och miljöbedömning. Syftet med medborgardialogen är att lyssna och stämma av samt förankra och diskutera förutsättningar och

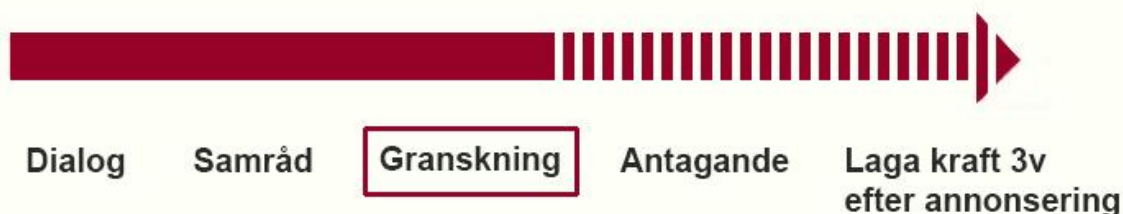

Workshop med allmänheten i Gustafs församlingsgård december 2015

Foto: Miljö- och byggheten

¹ Planbeteckningen var då *Fördjupad översiktsplan för Gustafs tätort*. Utifrån synpunkter under granskningen har sedan namnet förtydligats

Planprocessen, hur går det till?

förslag. Miljöbedömningsprocessens syfte är att integrera miljöaspekter i planen för att främja en hållbar utveckling.

Efter samrådet har inkomna synpunkter ställts samman i en *Samrådsredogörelse* och planförslaget har kompletterats i enlighet med redogörelsen. Utöver de ändringar som gjorts utifrån samrådsredogörelsen har nya strategiska miljömål, museets inventering av Dalamodernismen, åtgärdsvalstudie för Naglarbyvägen samt information om grön infrastruktur inarbetats inför granskningen.

Medborgardialog

Eftersom planen kommer att påverka alla som bor och verkar i Gustafs har medborgarna getts möjlighet att påverka planen i ett tidigt skede. Ju tidigare i processen som olika perspektiv och förslag lyfts fram desto hållbarare och mer genomförbar blir planen. Arbetsmetoden innebar att intresset för ortens utveckling väcktes. Förhoppningen hos projektgruppen har varit att hålla detta intresse vid liv under hela planeringsprocessen för att i slutändan få en hållbar och genomförbar plan. Dessutom har kommunen haft möjlighet att informera om sin vision.

De synpunkter som kommit in speglar vilka utvecklingsfrågor som är mest angelägna för de som bor och verkar i området. Resultatet av medborgardialogen har fungerat som planeringsunderlag under planeringsprocessen. Sammanställningen i form av kartbilder finns i del H Bilagor.

Miljöbedömning

Som tidigare nämnts har en process för att främja hållbar utveckling pågått parallellt med framtagande av planen så kallad miljöbedömning. Resultatet av processen redovisas i kapitel E Konsekvenser.

Foto: A. Olofsson Media

Planeringsunderlag

Flertalet mål, lagar och program ligger till grund för vad planen ska leva upp och bidra till. Bland annat ingår Sveriges nationella miljömål, Boverkets nationella vision "Sverige 2525", Dalastrategin och kommunens bostadsförsörjningsplan. En fullständig lista över vilket underlagsmaterial som använts vid framtagande av planen finns i sista delen G Underlag.

B VISION 2030 OCH STRATEGISKA MÅL FÖR SÄTERS KOMMUN

Säters kommun har en vision om att det år 2030 bor 12 000 invånare i kommunen. I visionen ingår att Säters kommun präglas av framtidstro och att medborgarna känner trygghet och livskvalitet.

För att kommunen ska utvecklas mot visionen har fokus lagts på tre områden: bostäder, arbetstillfällen och skola.

Bostäder

En grundläggande förutsättning för att befolkningen ska öka är att utbudet av bostäder också ökar. Kommunen har ett relativt stort utbud av byggklara tomter för småhus. Däremot finns det brist på lägenheter. Kommunen har genom sitt bostadsbolag Säterbostäder påbörjat projekt med såväl nybyggnation som ombyggnation som kommer att öka utbudet av hyreslägenheter. För att visionen ska bli verklighet måste även andra aktörer på marknaden bidra till att bostadsutbudet ökar. Kommunen ska arbeta för att det ska finnas attraktiva lägen för såväl privata hyresrätter som bostadsrätter och egna hem.

Nya lägenheter i Storhaga Foto: Säterbostäder

Arbetstillfällen

Säter är en pendlingskommun och befolkningsutvecklingen är beroende av hur arbetsmarknaden utvecklas i regionen. Kommunen kan dock inte enbart förlita sig

på utvecklingen i regionen utan måste även aktivt arbeta för att öka antalet arbetstillfällen i kommunen. Därför ska ett aktivt arbete för näringslivsutveckling och gott företagsklimat pågå de kommande åren. Arbetet går ut på att stödja nyföretagande och generationsväxling samt bygga nätverk inom såväl privat som offentlig verksamhet för att öka förståelsen för näringslivets förutsättningar i den kommunala handläggningen. Målet är att sju nya företag/ 1000 invånare ska startas varje år och att dagbefolkning ska öka med i snitt 40st/år under mandatperioden.

Skola

Benägenheten att flytta varierar mellan olika åldersgrupper. Den är som störst i åldersgruppen 18 – 40 år. Det är familjer med barn eller unga vuxna som kommer att bilda familj och skaffa sig barn. För dem är det viktigt att kommunen de bosätter sig i erbjuder goda uppväxtvillkor för barnen. En väl fungerande skola är därför en viktig faktor för att öka befolkningen.

Säters kommun ska genom en aktiv kvalitetsuppföljning och ständig förbättring upprätthålla en hög nivå på skolundervisningen. Målet är att Säters kommun ska tillhöra de femtio bästa kommunerna i Sverige i SKL:s öppna jämförelser av grundskolan på

- genomsnittligt meritvärde åk 9
- andel elever som klarat alla delprov i ämnesproven i åk 3, och 6

Miljömål för Säters kommun

Utöver visionen och de strategiska målen har kommunen några egna miljömål som går ut på att Säters kommun ska vara hållbart ur samtliga hållbarhetsperspektiv; socialt, ekonomiskt och ekologiskt. Kommunens egna verksamheter ska bidra till ökad miljömedvetenhet i den egna organisationen samt i hela kommunen.

Kommunstyrelsen har 2017-12-05 fastlagt nytt strategiskt miljömål.

Nytt strategiskt miljömål

Säters kommun ska bidra till att förverkliga de nationella miljömålen med syfte att kunna lämna över ett samhälle till nästa generation där de stora miljöproblemen är lösta. Arbetet ska genomsyra alla verksamheter och beslut i förvaltningar och bolag.

Aktiviteter:

Påbörja upprättande av en miljöplan med brett stöd från politiska partier och verksamheter. Planen ska innehålla mätbara mål inom de av riksdagen beslutade miljökvalitetsmålen som Säters kommun kan påverka.

Påbörja översyn av energi- och klimatstrategin.

Uppdatera Avfallsplanen tillsammans med Borlänge och Falun.

Driva projektet med samverkansavtalet med Borlänge Energi samt projektet med införande av käll-sortering av organiskt avfall.

Ett miljöbokslut ska upprättas varje år.

Mål:

- Alla enheter / förvaltningar ska ha egna mätbara miljömål som stödjer något eller några av miljökvalitetsmålen.
- Ett fullständigt förslag för införande av källsortering av organiskt avfall inkl. finansiering ska finnas färdigt för beslut.

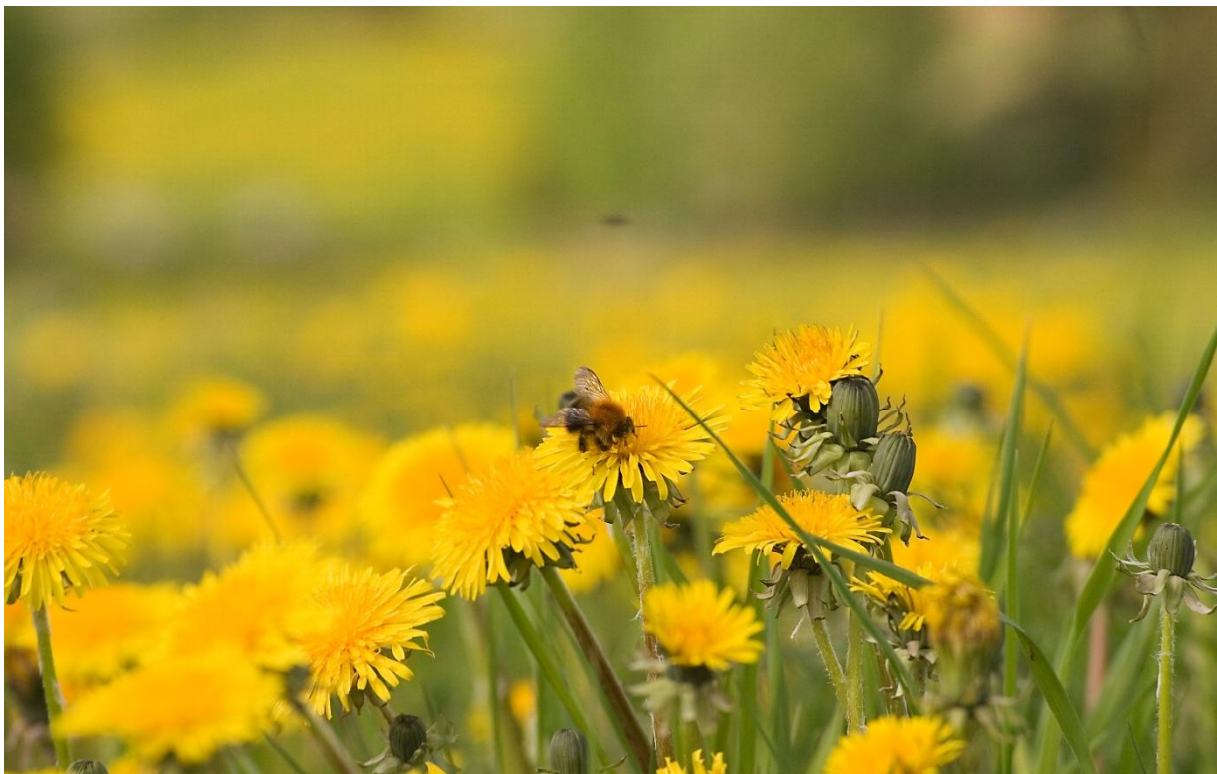
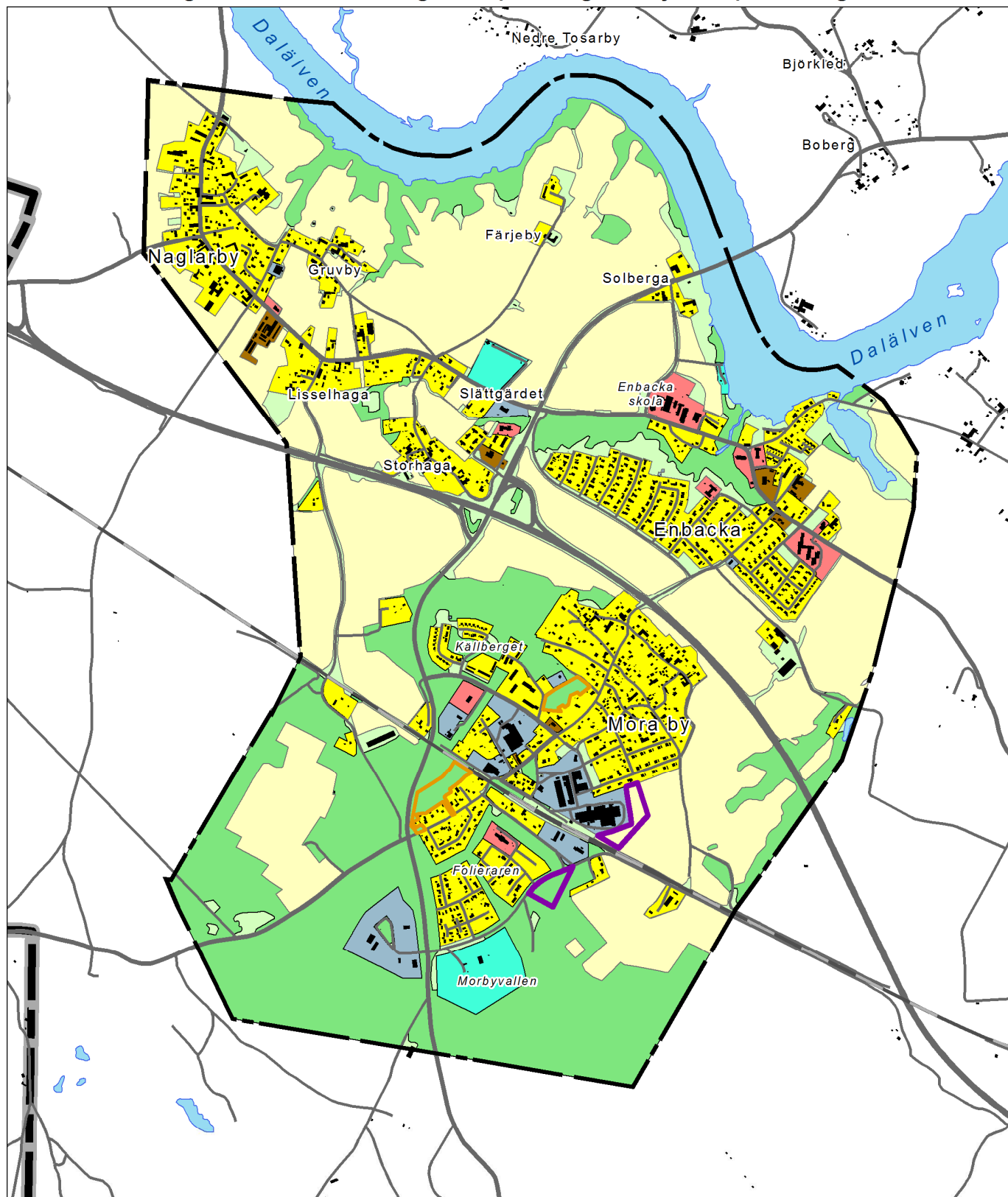

Foto: A. Olofsson Media

②

Fördjupad översiktsplan Gustafs

Tema: Befintlig markanvändning och planlagda, ej ianspråkstagna områden

SÄTERS KOMMUN

0 500 1 000 m

Teckenförklaring

 Bostäder samt viss jordbruksbebyggelse	 Fritid	 Mark planlagd för bostäder, ej ianspråkstagen
 Handel	 Jordbruk	
 Industri och teknisk anläggning	 Skog	 Mark planlagd för industri, ej ianspråkstagen
 Allmän service	 Vatten	
	 Övrig mark	

C TEMATISK NULÄGESBESKRIVNING

Detta kapitel rymmer nulägesbeskrivning och problemformulering. Det är resultatet av vad som framkommit under medborgardialogen och planarbetets gång. För att inte FÖPen ska bli allt för omfattande har en tematisk avgränsning gjorts. Planen följer därför samma struktur som översiktsplanen.

Bebyggelse (karta 2)

Planområdet, som omfattar del av Gustafs distrikt (f.d. socken), består av ett antal byar som kommit att växa ihop där bland annat Naglarby, Storhaga, Enbacka och Mora by ingår. Bebyggelsens struktur vittnar om en jordbruksbygd som fått växa fram naturligt längs med stråk och sluttning som är mindre lämpade ur brukningssynpunkt. Det finns även spår av industrialiseringen som tog fart i början av sekelskiftet längs järnvägen i Mora by. Även urbaniseringstrenden som tog fart under 50-, 60- och 70-talet har lämnat spår i Gustafs tätort främst i Mora by och Enbacka.

På senare tid har bebyggelseutvecklingen fortsatt framförallt i Mora by där nya bostadsområden tillkommit under 90- och 00-talet. Det senaste bostadsområdet som tillkommit ligger i Storhaga bakom handelsområdet där kommunens bostadsbolag Säterbostäder byggt fyra flerfamiljshus.

I och med den stora efterfrågan på bostäder samt närheten till Falun Borlänge regionen kommer Gustafs fortsätta utvecklas. I dagsläget råder en ökande bostadsbrist i kommunen med få tillgängliga objekt på marknaden och brist på planlagd mark. Bostadsbristen är övergripande oavsett upplåtelseform, men det saknas särskilt alternativ till boende i villa. Behovet av hyresrätter och bostadsrätter är därmed extra stort. För att få till en naturlig bostadsomsättning behöver takten på nyproduktion gentemot nuvarande bostadsbestånd öka.

Dock finns det stora utmaningar i form av buller, trafikbarriärer, transporter med farligt gods och ett mer rationellt jordbruk som gör

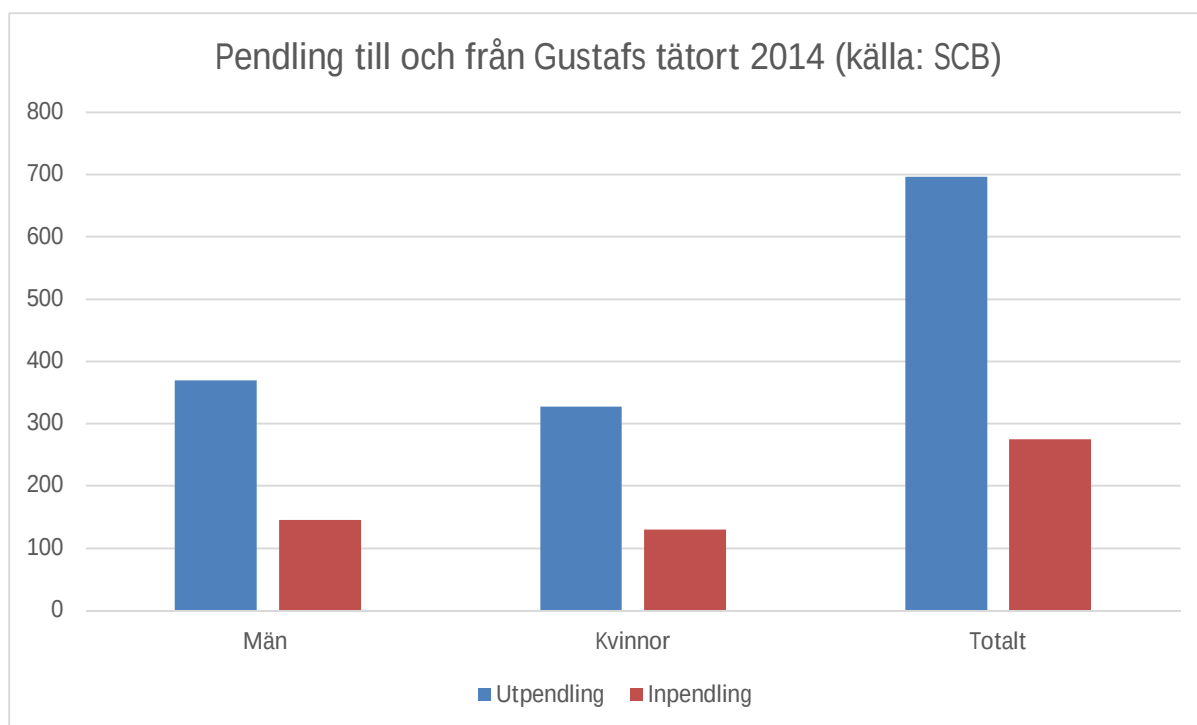
att tillkommande bebyggelse i huvudsak måste ske i Mora by. Även Storhaga behöver utvecklas för att tillgodose behovet av central belägna bostäder. Där behöver särskild anpassning med hänsyn till den äldre bebyggelsen tas. En annan utmaning är den lokala folkviljan att bevara miljön och kulturlandskapet. Därför spelar gestaltningen en viktig roll för att möta denna utmaning.

Kommunikationer (karta 3)

Kommunikationerna i Gustafs präglas av ett behov att röra sig i närområdet men framförallt vidare mot andra regionala och kommunala centrum. Nästan alla invånare i Gustafs är beroende av pendling, antingen studie-eller arbetspendling. Av befolkningen i Gustafs distrikt bor och arbetar 206 personer på plats. Totalt pendlade 1126 personer ut från Gustafs distrikt (dvs inkluderar även Gustafs glesbygd som ligger utanför planområdet), medan 365 personer pendlade in år 2017 (enligt SCB). Av dessa pendlade 135 personer ut till andra delar i kommunen och 121 pendlade in från andra delar av kommunen. 910 personer pendlade ut till andra kommuner i länet och 217 pendlade in från andra kommuner i länet. Ett mindre antal, 81 personer, pendlade ut till andra län och 27 personer pendlade in till Gustafs från andra län.

Foto: Jonas Lindgren

Servicegraden på orten är relativt låg vilket innebär att resor av olika slag krävs för att uträtta ärenden samt för att kunna arbeta och gå i skolan, men även för att träffas och upprätthålla ett socialt liv. Planområdet präglas av tre större barriärer; järnväg, riksväg och åkermark. Det finns tre möjligheter att korsa riksvägen via Mystavägen, som binder ihop Naglarby-området och Mora by, länsväg 790 som även bitvis har separerad gång och cykelbana samt Morbyvägen som binder ihop Mora by och Enbacka.

Kollektivt resande

Möjligheterna till kollektivt resande är idag relativt goda. Stråkbussen 101 angör Storhaga som ligger centralt placerat. Stråklinjen trafikerar sträckan Avesta-Hedemora-Säter-Borlänge och ger goda möjligheter till exempelvis arbetspendling. Med bussen tar sig resenärer också enkelt till Borlänge där byte till tåg och flyg kan ske på ett bra sätt.

Utöver stråkbussen trafikeras även Gustafs av linjerna 212 och 373. Linjerna trafikerar Säter och till viss del Borlänge kommun och syftar till att möjliggöra resande från de mer glesbebyggda delarna av kommunen.

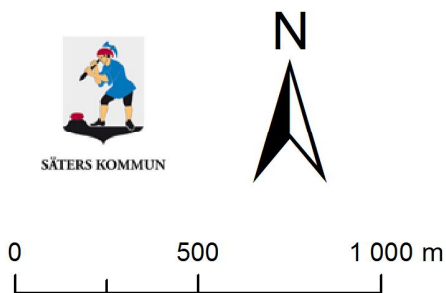
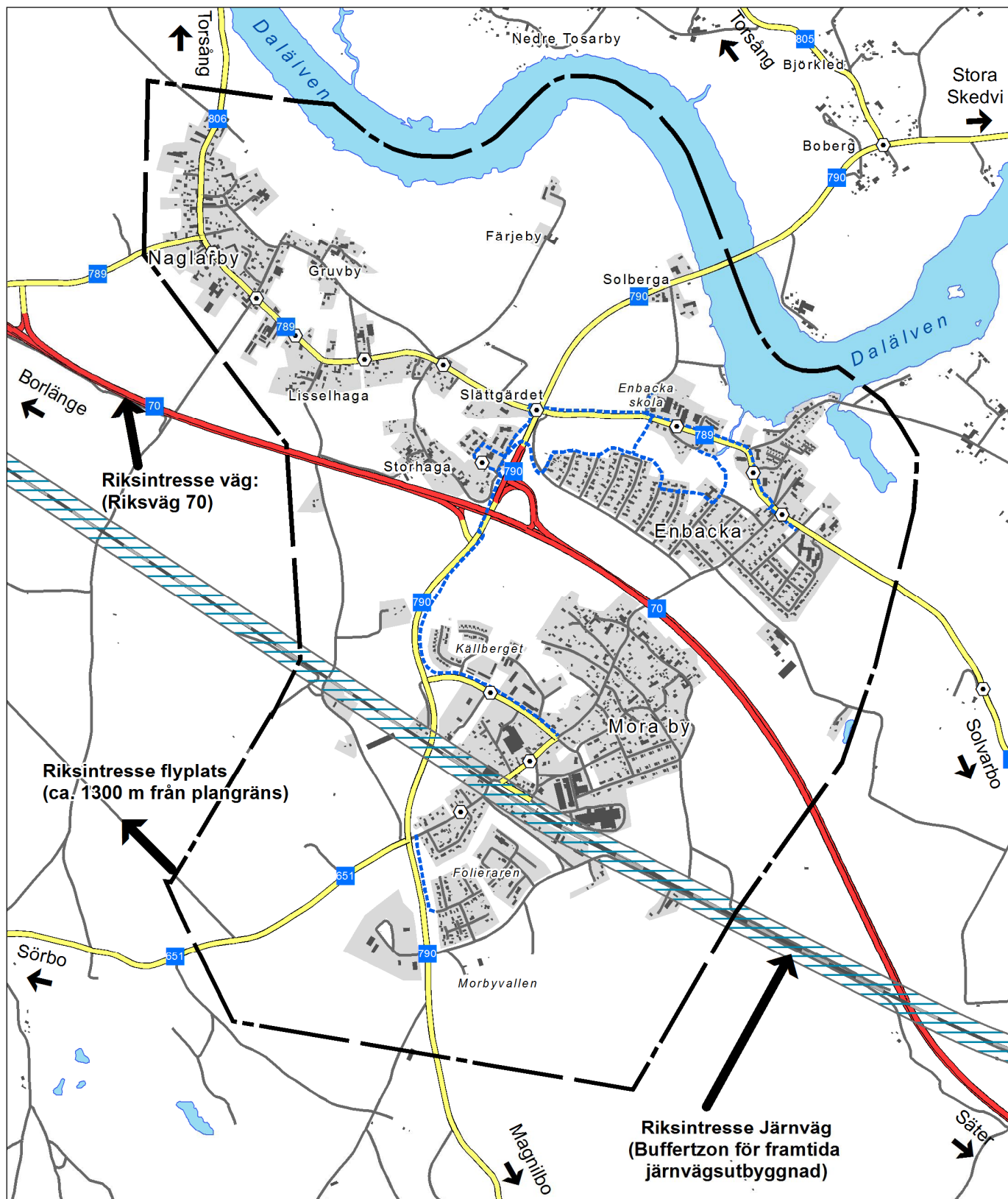
Linjerna är också viktiga ur ett skolskjuts-perspektiv. Linje 212 trafikerar sträckan Borlänge-Gustafs-Säter medan linje 373 trafikerar sträckan Stora Skedvi-Gustafs-Säter. Båda linjerna angör hållplatser på landsbygden som inte stråkbussen gör och syftar dels till att möjliggöra resande till arbete och skola, dels till att mata fram resenärer till stråkhållplatserna för vidare resa.

Idag angör flera av linjerna Storhaga där det sedan några år tillbaks upprättats en tillfällig hållplatslösning. Behov av att utveckla hållplatsen finns då utformningen och till viss del även placeringen är bristfällig. Kommunen planerar för en förbättrad utformning av hållplatsen Storhaga samtidigt som en bättre pendlarparkering anläggs.

3

Fördjupad översiktsplan Gustafs

Tema: Kommunikationer

Teckenförklaring	
— Riksväg	- - - Gång- och cykelväg
— Genomfartsväg	- - - Järnväg
— Lokalgata	■ Vägnummer
	● Busshållplats

Resande till fots och med cykel

I stort sett all den samlade bebyggelsen i Gustafs ligger inom ett avstånd på ca 3 km från den centrala punkten Storhaga. För en vuxen person tar det ungefär 30 minuter att gå 3 km medan samma resa med cykel tar ungefär 10 minuter. Förutsättningarna för att gå och cykla i Gustafs är med andra ord goda sett ur ett geografiskt perspektiv.

I dagens läge är infrastrukturen för gående och cyklister på sina håll bristfällig. Enbacka och Mora by är de delar av Gustafs där det finns flest meter gång- och cykelväg. I och från Naglarby saknas gång- och cykelväg helt. På många ställen är dock hastighetsbegränsning och trafikflöden relativt låga varför gående och cyklister har möjlighet att färdas i blandtrafik på ett tryggt och säkert sätt. Detta innebär dock inte alltid att resvägen blir gen och attraktiv vilket ses på många platser i form av upptrampade stigar i terrängen. På många ställen finns också punkter där infrastrukturen för gående och cyklister är bristfällig. Exempelvis korsningspunkter där det saknas trygga och säkra passagelösningar.

Foto: Helena Blom

Behovet av att upprätta ett sammanhängande huvudnät av gång- och cykelvägar är stort. Nätet bör även fungera som säker skolväg genom att i större utsträckning möjliggöra för barn och ungdomar att ta sig till skolan till fots eller med cykel. För den växande äldre befolkningen är gång- och cykelnätet viktigt för deras tillgänglighet till olika målpunkter såsom livsmedelsaffären och församlingsgården. Resande till fots

innefattar även personer som färdas i rullstol, permobil eller med hjälp av rullator. Dessa hjälpmedel kräver extra anpassning av infrastrukturen för att transporten ska fungera hela vägen. Det finns flera ekonomiska incitament varför satsningar på gång- och cykeltrafik bör genomföras. Bland annat kan skolskjutskostnaderna minska radikalt och hälsovinster leder till även i slutändan till ekonomiska samhällsvinster.

Resande med bil

Infrastrukturen för biltrafik i Gustafs har idag en omfattning som i mångt och mycket fyller de behov som finns. Gatu- och vägnätet består av ett ganska tydligt huvudnät där genomgående länsvägar och riksväg utgör stommen. I det kommunala gatunätet återfinns matande gator som tar trafiken från huvudvägnätet vidare in till de målpunkter som finns i form av boende, service och arbetsplatser.

Då stora delar av Gustafs vuxit fram utifrån en gammal bystruktur är gatorna ofta smala och krokiga. Gatorna är också ofta av genomgående karaktär och i de nyare områdena finns ofta ett rutnätsmönster. Trafikreglerande åtgärder saknas ofta helt vilket innebär att trafiken ofta väljer den närmaste vägen oavsett hur infrastrukturen ser ut.

I Storhaga finns behov av att se över hur trafiken i stort fungerar. Antalet parkeringsplatser utifrån ett pendlarperspektiv behöver ses över och det framförs också ofta synpunkter på att trafikflödena i området inte är optimala.

Transporter av gods, jordbruks-transporter samt övrig nyttotrafik

I Gustafs finns flera stora industrier belägna. Flera av dessa återfinns idag i lägen där de samsas med funktioner som villabebyggelse och parkanläggningar. Godstransporter hänvisas ofta till det gatunät som också ska fungera för exempelvis gående och cyklister.

Framförallt i Mora by finns behov av att utveckla möjligheterna för godstransporterna

att ta sig in och ut till industrierna. Industriefarten är idag belägen så att trafiken passerar både lekplatser och stråk för skolbarn och otydligheten i skyltning och infrastruktur gör att det är vanligt med transporter som kör fel. Soldatvägen och Morbyvägen som idag utgör stommen i industriefarten saknar en utformning som stödjer denna funktion och behovet av en förbättrad lösning är stort.

Gustafs omgärdas till stor del av jordbruksmark och på flera ställen finns jordbruksverksamhet insprängd bland annan bebyggelse. Behovet hos jordbrukarna att nyttja befintligt gatunät är därför stort. I vissa delar av Gustafs är transporterna hänvisade till gator med låg standard och väldigt varierande funktion. Som exempel kan nämnas Morbyvägen där tunga och breda jordbrukstransporter samsas med biltrafiken men också gående och cyklister samt elever på väg till skolan.

Behovet av att utveckla bättre lösningar för jordbrukstransporterna är därmed stort. Idag uppstår många intressekonflikter mellan de olika trafikantgrupperna och det är viktigt att hitta lösningar som bättre stöttar näringen samtidigt som konflikterna minskar.

Tillgänglighet

Tillgänglighet eller framkomlighet handlar om att alla inklusive barn, äldre och personer med olika funktionsnedsättningar, ska kunna använda gemensamma ytor, på lika villkor. Att så många som möjligt trots en funktionsnedsättning, kan leva och förflytta sig utan stöd från andra människor handlar om livskvalitet och människovärde. Därför är det viktigt att gång och cykelvägar är av god standard och att de ansluter till viktiga målpunkter inom området som t.ex. Enbackagården, skolor, församlingsgården och kyrkan, idrottplatsområden, busshållplatser och matvaruaffären. I dagsläget finns det flera länkar som saknas eller behöver ses över för att förbättra tillgängligheten och säkerheten för dessa trafikanter. Även vintertid måste dessa stråk fungera på ett

tillförlitligt och säkert sätt t.ex. genom prioriterad snöröjning och god belysning för att tillgängligheten ska anses acceptabel.

All ny bebyggelse ska uppfylla de tillgänglighetskrav som ställs. Vid etablering av nya bostadsområden behöver gång- och cykelnätet integreras från början i planeringen samt byggas ut i samma takt som bebyggelsen för att få en acceptabel tillgänglighet. Det är viktigt att ha ett helhetstänk där även utemiljön integreras och tillgängliggörs redan från början.

Foto: A. Olofsson Media

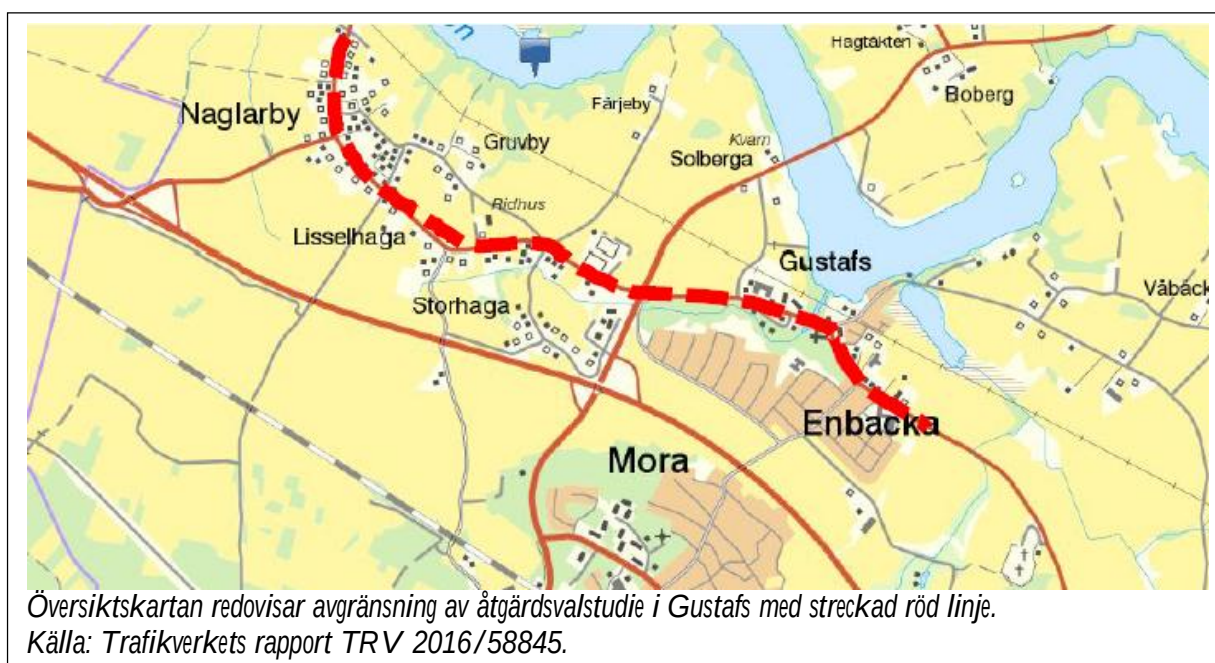
Barnperspektiv tillgänglighet

Avsaknaden samt bristande underhåll av gång- och cykelvägarna i Gustafs gör att största delen av eleverna på Enbacka skola åker skolskjuts eller skjutsas av sin vårdnadshavare till och från skolan. Även farliga vägkorsningar bidrar till detta. Eleverna vill cykla eller gå till skolan om de hade möjlighet. Det behövs många vuxna vid promenader / utflykter pga. av farliga vägar och övergångar där övergångsställen saknas.

Trafikverkets analys av trafiksäkerhet och tillgänglighet i Gustafs

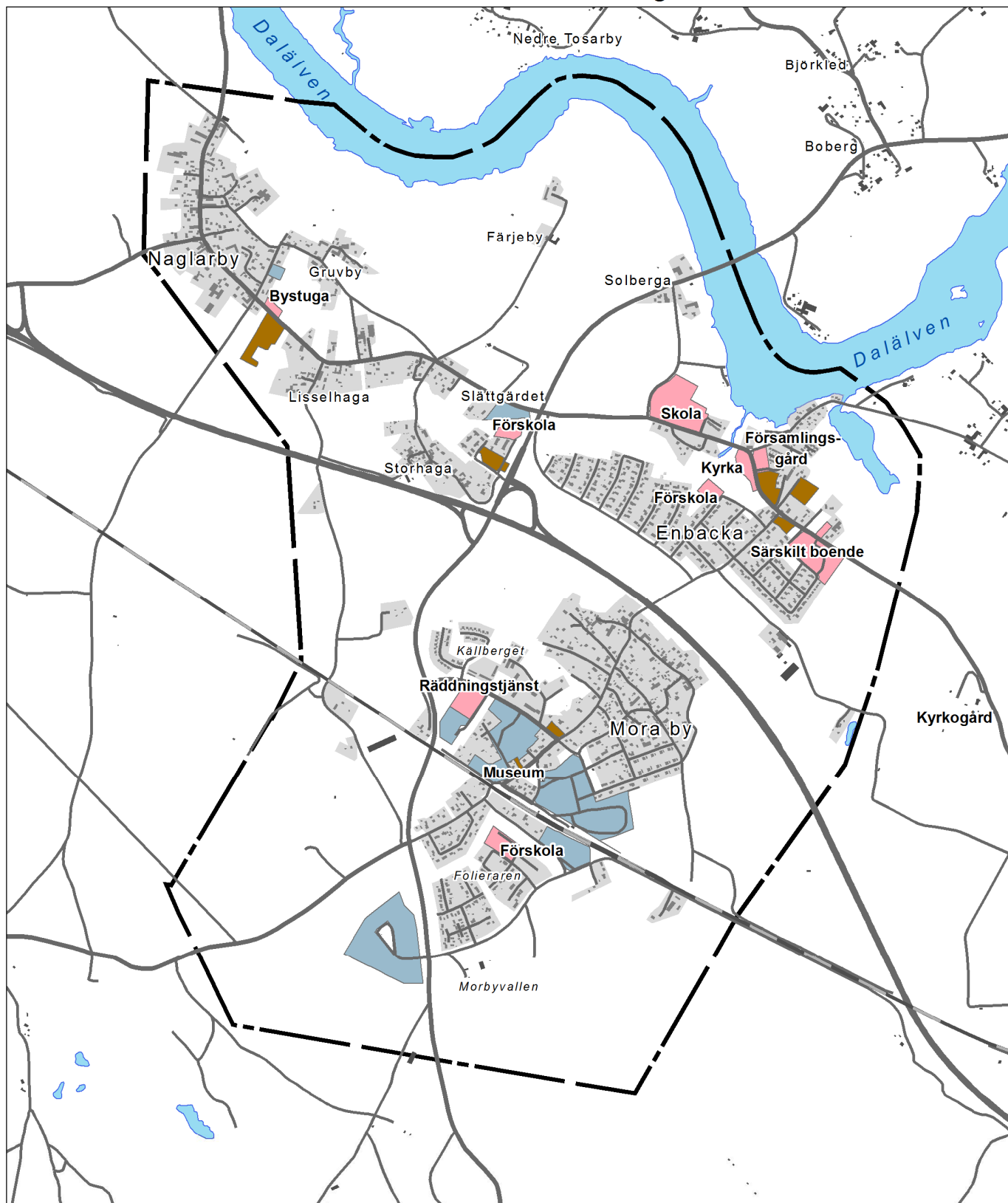
Trafikverket har under 2016 genomfört en så kallad åtgärdsvalstudie (ÅVS) för väg 789 och 806 i Gustafs (Enbacka-Naglarby): Det innebär att man har analyserat brister vad gäller trafiksäkerhet och tillgänglighet.

Fortsatt inriktning är att i första hand verka för en bymiljöväg utmed väg 789 genom Naglarby, sydväst om Jordbrovägen. En bymiljöväg innebär att vägen smalas av med hjälp av målade kantlinjer och ändrad körfältsindelning, vilket innebär att mötande fordon måste sänka sina hastigheter för att kunna passera varandra. En separerad gång- och cykelväg bedömdes medföra markintrång i kulturhistorisk bymiljö och inlösen av mark och byggnader vilket skulle innebära hög investeringskostnad. Slutligt val av utformning bestäms i kommande vägplansprocess.

Fördjupad översiktsplan Gustafs

Tema: Service och näringsliv

SÄTERS KOMMUN

0 500 1 000 m

Teckenförklaring

- Allmän service
- Handel
- Industri

Service (karta 4)

Kommersiell service

Planområdet rymmer en stor bredd av kommersiell service. Bland annat finns en välsorterad livsmedelsbutik med diverse ombudstjänster (post och paket, apotek-service, ATG och Svenska Spel) i Storhaga. Även drivmedelsförsäljning med obemannade pumpar, en bilverkstad och frisör finns i samma område. I Enbacka finns det en pizzeria och en ideell secondhandaffär. I Mora by finns ett lokalt bageri med café, en gårdsbutik och frisör. I Naglarby finns en handelsträdgård och vapenbutik. För att nämna några verksamheter.

I den serviceplan som Sätters kommun tog fram 2015 är målsättningen att nuvarande servicenivå ska behållas. I Gustafs tätort bidrar servicen till att fler bosätter sig i området. Den gör också att fler besöker tätorten och förenklar för befintliga företag.

Offentlig service

Den servicenivå som finns är idag god, även om den minskat då både vårdcentral och folkvandvård lagts ner. Det finns ett äldreboende, en skola, tre förskolor och kyrka med församlingsgård.

Utsikt över Dalälven och Gustafs kyrka

Enbackagården är ett särskilt boende (såbo) för äldre som byggdes i början av 1960-talet. En utbyggnad genomfördes i början av 1990-talet då antalet lägenheter utökades till nuvarande 43 lägenheter. Enbackagården är även centrum för hemtjänsten i Gustafs. Det

gör att Enbackagården är en av de större arbetsplatserna i Gustafs med ca 70 anställda. Det är för närvarande balans mellan behov och efterfrågan på boendeplatserna på Enbackagården. En viss ökning är förväntad under de kommande tio åren. Behovet kan tillgodoses genom en tillbyggnad av nuvarande fastighet. Fram till 2030 ser prognosen för Enbackagården god ut. Statistik på hur befolkningsprognosen därefter kommer att se ut saknas. Trenden pekar mot en allt större andel pensionärer i framtiden. Så mycket som en tredjedel av Dalarnas befolkning kommer att vara pensionärer år 2030.

Gymnastiksal Enbacka skola "Enbackahallen"

Vad gäller skolverksamheten finns det inga lediga platser på någon av de tre förskolorna i inom planområdet: Konvaljen i Enbacka, Mora By förskola och Storhaga. Enbacka skola har genom om- och nybyggnation förberetts för att kunna ta emot större barnkullar. I nuläget finns två klasser per årskurs på mellanstadiet, men plats finns för tre parallellklasser. Skolgården har genom utbyggnaden blivit för liten och behöver utökas. Gymnastiksalen, Enbackahallen, är nedsliten och behöver upprustas för att kunna användas till idrottsundervisningen även i framtiden. På kvällar och helger hyrs den ut till föreningsverksamhet.

Jordbruk (karta 5)

Jordbruks- och livsmedelsproduktionen är en av Sätters kommuns mest karaktäristiska näring. Förutsättningarna utmed Dalälven är optimala, till och med vid en nationell jämförelse. Produktionsenheterna är stora och kan bestå av flera gårdar med utspridda produktionsområden, vilket förutsätter funktionella transporter. Av denna anledning har många företagare inom branschen ett eget intresse i den fysiska planeringen.

Foto: Helena Blom

Inom arbetet med fördjupad översiktsplan för Gustafs har intressekonflikten bostäder kontra jordbruksmark ställts på sin spets. I Gustafsbygden (men även på många andra platser i kommunen) pågår stora investeringar för att säkerställa ett aktivt jordbruk i framtiden. Avgörande är tillgång till mark och förståelsen för näringens förutsättningar. För att sätta sig in i lantbrukarnas perspektiv har dialog förts med en referensgrupp bestående av tre lantbrukare i området. I detta sammanhang poängterades att ingen ny åkermark produceras. Jordbruksmarkens tidsperspektiv är mycket längre än vad översiktsplanen sträcker sig. Exempelvis har en hundraårig jordbruksmark inte lika goda kvalitéer vad gäller produktionsmöjligheter som den äldsta marken på mellan 500-1000år.

Det är 2 kap 2 § plan- och bygglagen som anger att miljöbalkens bestämmelser om hur hushållning med mark och vattenområden ska tillämpas. I 3 kap 4§ miljöbalken anges att jordbruk är av nationell betydelse. Miljöbalken fastställer att jordbruksmark endast får användas för bebyggelse eller anläggningar

om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses genom att annan mark tas i anspråk.

Den fysiska planeringen ska därför utformas så att hänsyn tas till jordbruket.

Då den mesta marken i det utpekade planområdet är jordbruksmark har kommunen haft som utgångspunkt att vara restriktiv med exploatering av mer jordbruksmark än vad som absolut är nödvändigt. För detta har kommunen valt följande ställningstagande:

I första hand ska nya bostäder placeras på annan mark för att undvika exploatering av mer jordbruksmark. I andra hand kan ny bebyggelse placeras på jordbruksmark i anslutning till befintlig bebyggelse genom förtätning och komplettering. Syftet är att ge största möjliga skydd för jordbruket.

I detaljplaner där jordbruksmark tas i anspråk ska följande aspekter utredas och beskrivas:

- Är det väsentliga samhällsintressen som ska tas tillvara genom planen?
- Beskriv förutsättningarna för att ta annan mark i anspråk för att på ett tillfredställande sätt tillgodose det aktuella samhällsintresset.
- Beskriva konsekvenserna av de olika tänkbara alternativ som finns.

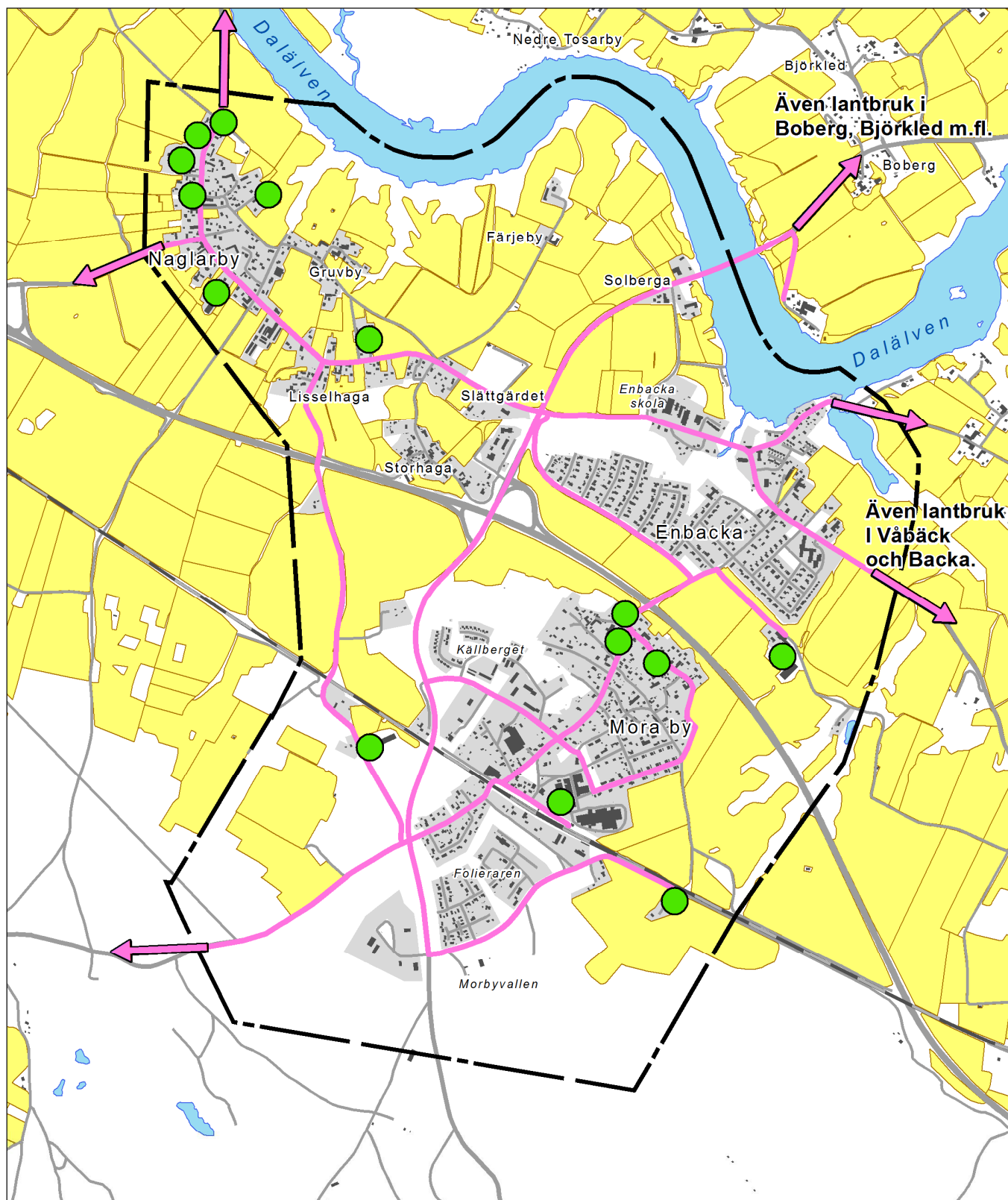
Möjligheterna att kunna bygga ut ytterligare bostäder samt annan samhällsservice bedömer kommunen vara ett väsentligt samhällsintresse.

De förslag till utbyggnadsområden som redovisas i planen ska ses som alternativ. Samtliga dessa bedöms inte vara aktuella för utbyggnad. Vid kommande detaljplanering som berör jordbruksmark ska alternativa utbyggnadsområden diskuteras och redovisas samt konsekvensbeskrivas.

5

Fördjupad översiktsplan Gustafs

Tema: Jordbruk

SÄTERS KOMMUN

0 500 1 000 m

Teckenförklaring

- Jordbruksblock
- Rörelsemönster Lantbrukare
- Aktivt Lantbruk

Vy över nytt bostadsområde från Storhagavägen

Den fördjupad översiktsplan är viktig för jordbruksnäringen då den ger en strategiskt viktig signal från kommunen att i största möjligaste mån undvika exploatering av jordbruksmark. Ur ett nationellt perspektiv är bevarande av jordbruksmark viktigt för att säkerställa förutsättningarna för en hög grad av självförsörjning av livsmedel. Ur ett regionalt perspektiv är bevarandet viktigt då endast 3% av länets areal består av jordbruksmark.

Foto: Jonas Lindgren

Fritid och rekreation (karta 6)

Möjligheten till rekreation är stor inom planområdet. Dels genom närheten till naturen men också via de anläggningar som finns. Som exempel kan nämnas Morbyvallen, Slättgården samt kommunala aktivitetsytor (lekparker, skolgårdar med mera) som finns utspridda inom området.

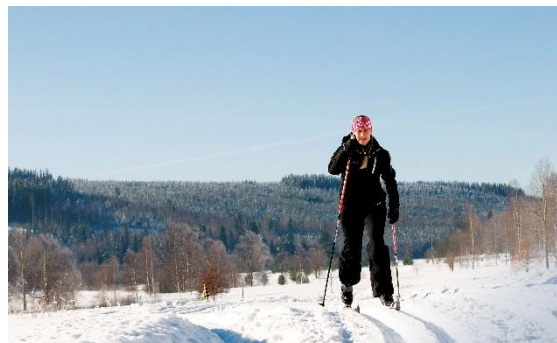

Foto: Joakim Hedin

Samtidigt har det under medborgardialogen framkommit att det finns brister i grönstrukturen och dessa upplevelser är viktiga att ta med i kommande planering. Projektgruppens analys är att riksvägen, järnvägen och åkrarna utgör stora barriärer som avskiljer människor från naturen och grönytor. Genom god trafikplanering och satsningar på gång- och cykeltrafikanter kan denna barriäreffekt minska. När nya bostadsområden planeras behöver dessutom behovet av grönytor utredas och kompenseras för att inte ytterligare förstärka denna upplevelse. Översiktsplanen fastslår att en grönstrukturplan ska tas fram och i det arbetet ingår även Gustafs tätort.

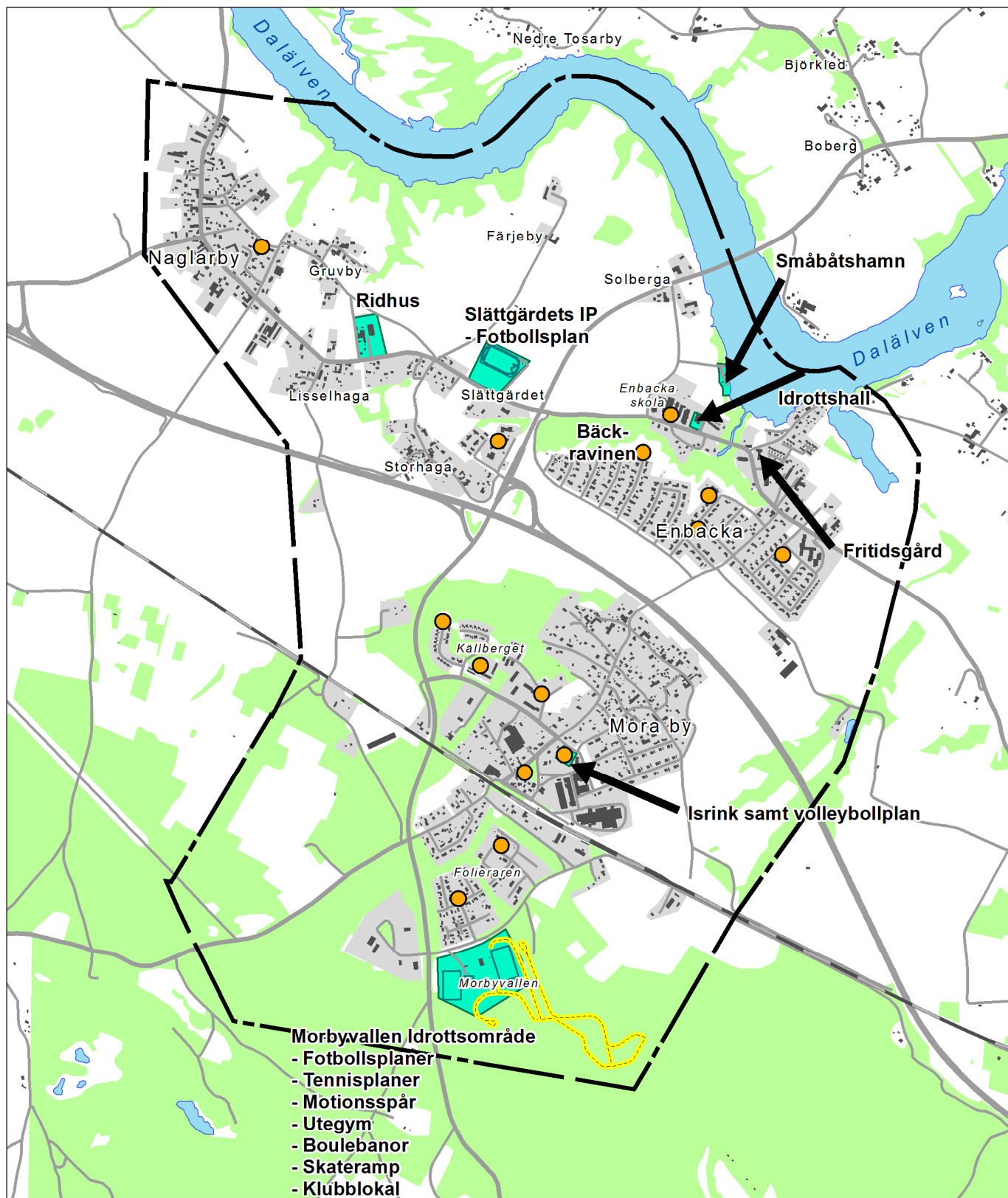
Parkmiljöer och aktivitetsytor

De kommunala park-och aktivitetsytor i Gustafs behöver fortsätta att utvecklas i takt med att bebyggelsen växer. Ett stort arbete har genomförts för att förbättra dessa ytor de senaste åren och standarden bedöms idag som god. Det fortsatta arbetet behöver fokusera på att skapa nya aktivitetsytor för alla, där mångfalden bland utövade sporter och aktiviteter är stor. På sina håll behöver anslutningarna till de naturliga strövområdena förstärkas och skyltas upp för att få sammanhållna rekreationsstråk.

6

Fördjupad översiktsplan Gustafs

Tema: Fritid och rekreation

0 500 1 000 m

Teckenförklaring

- Lekplats
- Motionsspår
- Område för fritid och rekreation
- Natur- och parkmark

Friluftsliv och strövområden

Tillgång till områden för friluftsliv är begränsad. Det är därför av stor vikt att bevara och utveckla de områden som används idag samt att tillgängliggöra nya områden. Ett av de viktigaste friluftsområdena är skogsområdet söder om Mora by. Där finns spår som används för motion, men skogen är också viktig för svamp- och bärplockning liksom övrigt naturumgänge. Det är önskvärt att i så hög grad som möjligt kunna använda skogsbruksmetoder, exempelvis olika former av hyggesfria avverkningar, som kan bibehålla de aspekter av landskapet som är av betydelse för friluftslivet. Detta bör underlättas då kommunen är en stor markägare i området och stora delar är utpekade som riksintresse. Behovet av en kommunal skogsskötselstrategi bör övervägas.

Bäckravinen (nr 16 i utvecklingsförslaget) söder om skolan och den gamla kyrkogården samt den smala viken till Dalälven i planområdets östra kant är platser som föreslås utredas för rekreationsändamål. Bäckravinen och Digerdalarna är viktiga så kallade "närnaturområden" som skulle behöva lyftas fram som rekreationsområden. En vision skulle kunna vara att genom olika reningsåtgärder göra det sjöliknande bäckutloppet mellan Enbacka och Våbäck till ett område som lockar till besök.

Vattenområden

Närheten till Dalälven är en naturresurs som kan utnyttjas bättre i framtiden. I dagsläget vänder bebyggelsen ryggen mot älvlandskapet. Fiske och båtliv bedrivs i rätt hög grad, men med god planering skulle älven kunna bli en än större tillgång för fler än fiskare och båtägare. Hamnen och området runt omkring har stor potential att utvecklas till en social mötesplats och ett rekreativt område med koppling till skolgården och kyrkan. Då det råder brist på båtplatser i Runn finns även stor potential att utveckla hamnområdet. En särskild utredning över hur det befintliga hamnområdet kan utvecklas inklusive tillskapandet av rekreativt stråk kring älven behöver göras.

Foto: Maria Hansson

Idrott och föreningsliv

Det finns ett starkt föreningsliv där Gustafs gymnastik och idrottsförening, GGOIF, är den största föreningen med sju sektioner som bedriver olika idrotter med ca 600 medlemmar. Föreningen sköter även driften av kommunens idrottsplats Morbyvallen i Mora by och fotbollsanläggningen Slättgärdet vid Naglarbyvägen. I Lisselhaga finns ett privat stall med ridverksamhet. Vid båthamnen i Enbacka finns en båtklubb med ett fyrtiotal båtplatser.

Idrottsplatsområdet Morbyvallen har utvecklats de senaste åren med en ny konstgräsplan, boulebanor och BMX cykelbana. Kommunen står inför ett vägval om att flytta fotbollsverksamheten från Slättgärdet till Morbyvallen för att samla all fotbollsverksamhet till ett ställe då omklädningsrummen på Slättgärdet är uttjänta. För att det ska kunna realiseras behöver både idrottsplatsområdet och omklädningsmöjligheterna att utökas på Morbyvallen. Under medborgardialogen framkom det att Slättgärdet fyller en

viktig funktion för såväl skolverksamheten som för barn och unga bosatta på norra sidan av riksvägen. Eftersom möjligheterna att i dagsläget ta sig till Morbyvallen till fots, med cykel eller buss är begränsade fyller Slättgården en viktig funktion som idrottsområde och social mötesplats. En djupare utredning krävs för att kunna presentera för- och nackdelarna med förslaget och behöver påbörjas snarast.

Ungdomars fritid

En av kommunens visioner är att medborgarna skall känna livskvalité när man bor i kommunen. Tillgång till bra och varierande fritidsaktiviteter för barn och ungdomar är viktiga parameter när familjer väljer vilken kommun de skall bosätta sig i. Lekplatser och andra aktivitetsytor är också viktiga för att kunna skapa spontana möten utomhus för barn och ungdomar utan att det måste vara arrangerade aktiviteter. En utvecklingsplan finns för lekplatser, men behovet av andra aktivitetsytor behöver utredas.

Fritiden är en betydelsefull del i ungas liv. Under medborgardialogen framkom det att det saknas en naturlig mötesplats för äldre ungdomar. Tillgången till meningsfulla kultur- och fritidssysselsättningar har stor betydelse för ungdomars sociala utveckling, psykiska hälsa och informella lärande. Under hösten 2015 genomfördes en webbenkät på

uppdrag av myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (tidigare Ungdomsstyrelsen). Den så kallade Lupp-undersökningen genomfördes på årskurs 7, 8, 9 samt på gymnasiet i årskurs 2. Inom området fritid ställs frågor om hur ungdomarna uppfattar sin fritid, hur mycket det finns att göra på fritiden i kommunen samt hur ofta de deltar i olika typer av kultur- och fritidssysselsättningar. Resultaten utifrån dessa frågor visar att en hög andel, ca 75 % av ungdomarna i Sätters kommun tränar eller idrottar regelbundet. En relativt stor andel av ungdomarna i Säter, ca 60 %, är regelbundet ute i naturen på fritiden. Vad mer som framgår är att en relativt hög andel, ca 50% instämmer helt eller delvis i påståendet "Det finns saker att göra men jag kan inte ta mig dit" som till stor del handlar om brister i kollektivtrafikutbudet eller geografiska avstånd och/eller hinder. Något som även framkom tydligt under medborgardialogen.

Gustafs församlingsgård

En av de största mötesplatser i området är församlingsgården i Gustafs. Det finns flera olika verksamheter som använder dessa lokaler. Körverksamhet, ungdomsgård (öppet varje fredag), barn- och ungdomsverksamhet, sommarcafé, syförening och diakonalverksamhet är några exempel.

Foto: Helena Blom

Barnperspektiv

De platser som skolverksamheten väljer att gå till ligger i närområdet och saknar ofta säkra gång- och cykelvägar för att ta sig dit.

De platser som oftast besöks är:

Lekparken i Mora by

Morbyvallen

Slättgården

Lekparken i Enbacka

Källberget

Biblioteket (ligger på skolområdet)

Bäckravinen (inklusive gamla kyrkogården)

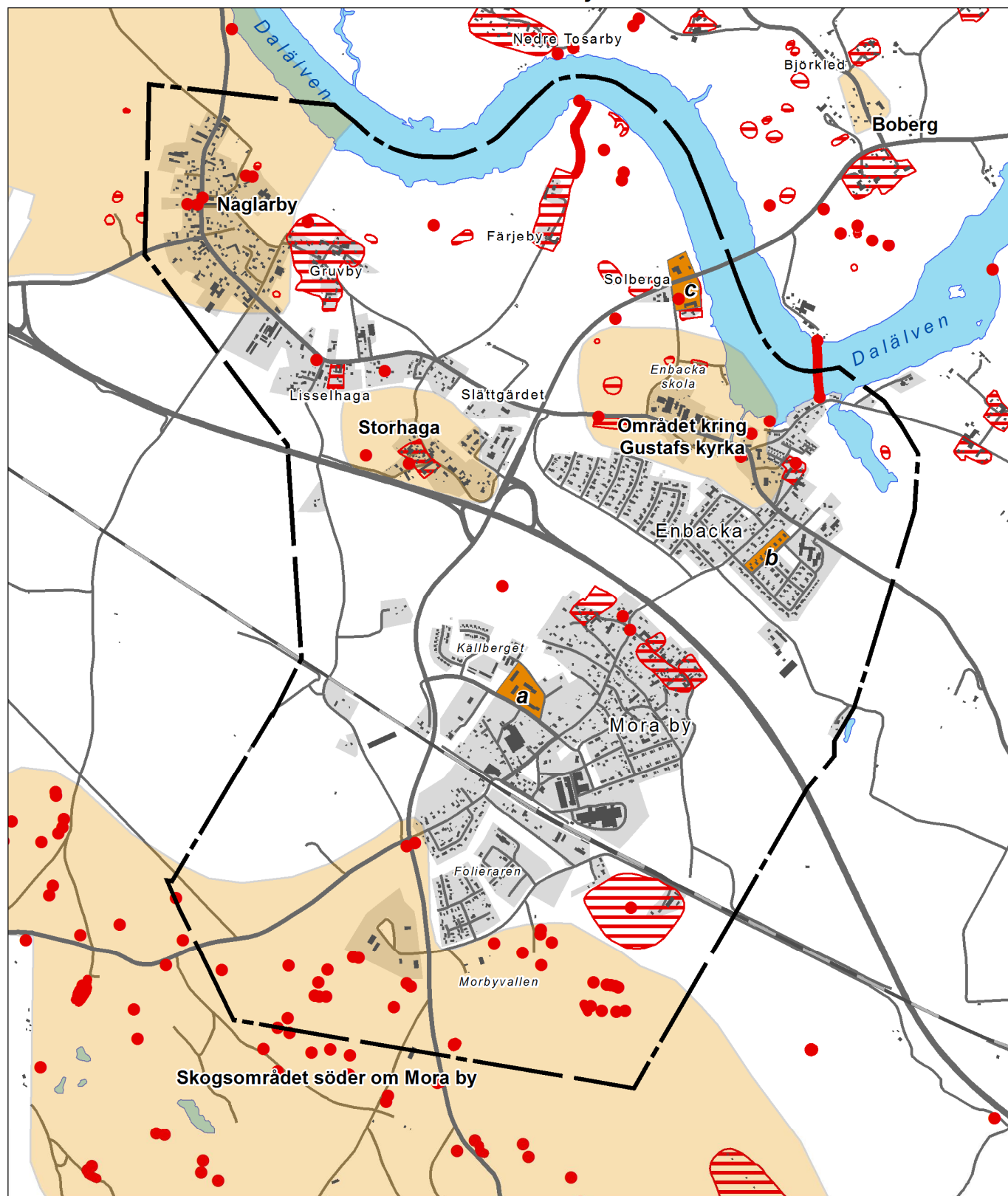
mittemot Enbacka skola

Samma platser plus några till där olika fritidsaktiviteter utövas (exv. ridhuset) nyttjas av barn och unga på deras fritid.

Sammanfattningsvis finns ett stort behov hos barnen att på ett enklare sätt ta sig ut i naturen, mellan olika målpunkter eller till och från fritidsaktiviteter på egen hand.

Gustafs båtklubb

SÄTERS KOMMUN

0 500 1 000 m

Teckenförklaring

- Intresseområde kulturmiljövård
- Område med fornlämningar
- Enstaka fornlämning
- Intresseområde Dalamodernism (a, b & c)

Foto: A. Olofsson Media

Kulturmiljövård (karta 7)

Inga riksintressen för kulturmiljövården finns inom planområdet, däremot finns det gott om intressanta kulturmiljöer som behöver lyftas fram i planeringen och utvecklingen. Störst kulturhistoriskt värde har radbyn Naglarby, bykärnan i Storhaga och miljön kring Gustafs kyrka. Även odlingslandskapet Gustafs-Solvarbo har lyfts fram som särskilt värdefullt ur ett kulturmiljövårdsperspektiv. Dessa områden finns närmare beskrivna i rapporten från 1998 *Kulturmiljöer i Säter* från Dalarnas museum.

Museet bedriver just projektet Dalamodernismen, där intressanta miljöer och byggnader av särskilt kulturhistoriskt intresse från tiden 1930-cirka 1980 inventeras. Inom översiktsplanen har museet särskilt lyft exempel på utbyggnad av flerbostadshus i Mora by med en mycket sammanhållen arkitekturmiljö, som på ett hänsynsfullt sätt placerats in i barrskogsmiljön (område a på karta 7). I Enbacka finns exempel på förhållandevis storskaliga och sammanhållna villaområden (exempelvis område b karta 7). Kvarnen i Solberga pekas ut som en potentiellt värdefull kulturmiljö. Bebyggelsemiljön är karaktäristisk som modern jordbruksmiljö (del av

område c karta 7). I området mellan kvarnen och den tidigare utpekade kulturmiljön kring Gustafs kyrka finns även spår av den gelbgjutning som senare lade grunden till den småindustri som utvecklats i Gustafs.

Det finns ett stort antal registrerade fornlämningar kring älven och i skogsområdet söder om Mora by. Dessa vittnar exempelvis om forntida bosättnings- och järnframställning. Vid älven finns det spår av hamnanläggningar för omlastning av koppar och järn från gruvorna i Falun, Bispberg och Romme. I skogsmarken söder om Mora by finns en stor mängd kolningsgropar.

Det är viktigt att landskapsbilden inte förändras och att den förtätning som planen föreslår harmoniserar med omkringliggande bebyggelse. På så vis kan byarnas struktur och karaktär bevaras. Ekonomibyggnaderna är en viktig del av byarnas karaktär och bör bevaras, speciellt de längs de gamla bygatorna. Ny bebyggelse ska i första hand placeras som komplement till den befintliga bymiljön och inte på nya lägen i det öppna odlingslandskapet. Försiktighet bör råda med ny bebyggelse intill de gamla gårdarna och kräver i så fall extra anpassning till den äldre

byggnadskulturen vad gäller material, utformning och färgsättning med mera. Gestaltning av eventuella bullerskydd bör ske med stor omsorg för att smälta in i bebyggelsen.

Fornlämningar ska skyddas och vårdas för att kommande generationer ska få uppleva det kulturhistoriska arvet. En plats som är av särskild vikt att bevara och ta hänsyn till är trefaldighetskällan vid Källberget. Skogsbruk bör bedrivas med varsamhet så att lämningarna i skogsområden inte förstörs.

Naturvård (karta 8)

Grön infrastruktur och ekosystemtjänster

Det är viktigt att inte bara se olika naturobjekt i sig, utan även de ekologiska och sociala sambanden mellan olika områden – det som brukar kallas för den gröna infrastrukturen. Grön infrastruktur definieras som ett ekologiskt funktionellt nätverk av livsmiljöer och strukturer som brukas och förvaltas på ett sådant sätt att biologisk mångfald bevaras. Grön infrastruktur är också viktig för främjande av ekosystemtjänster. Länsstyrelsen arbetar med att ta fram en handlingsplan för grön infrastruktur. Den har gått ut på remiss under våren 2018. Regeringens målsättning är att det ska finnas regionala handlingsplaner för grön infrastruktur i samtliga län hösten 2018 och att dessa bland annat kan nyttjas som underlag för fysisk planering och ärendeprovning.

I Sätters kommun skulle älvlandskapet kunna utgöra en sådan viktig grön infrastruktur, som är viktig att bevara för den biologiska mångfalden och därmed bland annat skydda hotade arter. Det är därför viktigt att bevara och utveckla sådana miljöer som kan utgöra värdefulla spridningskanaler, exempelvis lövrika älvgraviner och örtrika sandmarker. Ett förslag till Regional handlingsplan för grön infrastruktur i Dalarnas län varit ute på remiss efter färdigställandet av granskningshandlingen. Odlingslandskapet inom planområdet har utpekats som värdeattrakt för gräsmark, vilket innebär att odlingslandskap-

ets storskaliga förändringar såsom igenväxning och fragmentering bör sättas i relation till möjliga insatser för att bevara kulturspår, skyddsvärda träd och arter samt möjligheter till alternativa gräsmarker t.ex. välgkanter och andra spridda gräsmarker.

Grundläggande naturvärden

Skogarna i Gustafsområdet är i likhet med kommunen i övrigt generellt hårt huggna sedan lång tid och inte speciellt rika på naturvärden av de vanliga typerna. Samtidigt finns en stor tillgång i det levande jordbrukslandskapet och Gustafsfältets speciella geologi med kopplingar till isavsmältningen skapar särskilda förutsättningar. Naturvårdsmässigt kan man därför identifiera fyra olika grundläggande typer av naturvärden:

1. *Det öppna odlingslandskapet*

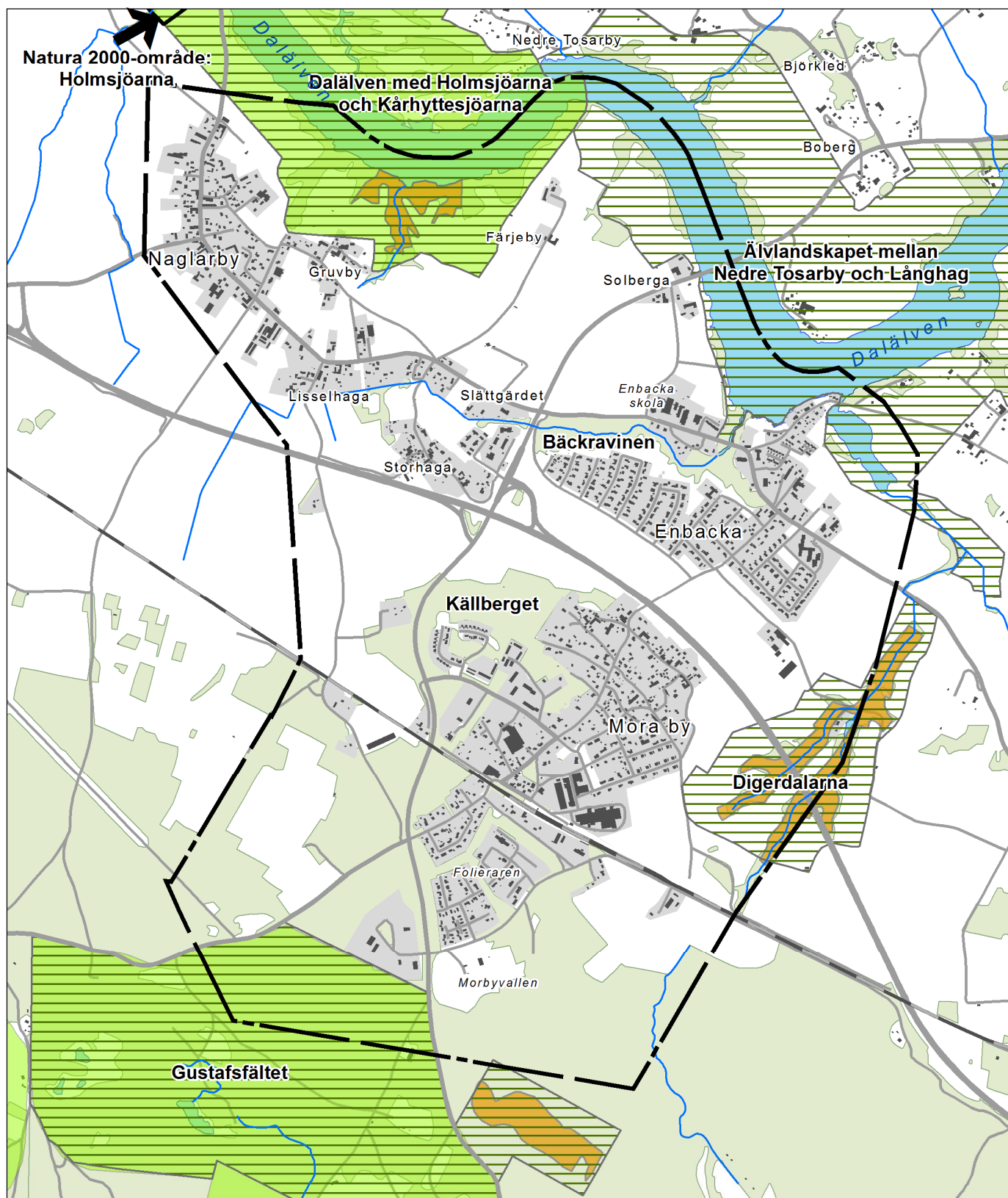
Odlingslandskapet har i sig stora värden för exempelvis fågelliv och landskapsbild. Särskilt viktiga att bevara är "småbiotoper" som öppna diken, blomrika åkerkanter, etc.

2. *Kulturmiljöer med äldre lövträd m.m.*

Kulturmiljöer med äldre lövträd finns exempelvis i planområdets östra delar och mer specifikt i Naglarby. De äldre lövträden kan fungera som värdträd för ovanliga svampar, mossor, lavar och insekter, förutom att de förstås ger ett värdefullt historiskt perspektiv för besökaren. Vissa av dessa träd utanför planområdet har skyddats som naturminne, men det är av vikt att även övriga äldre träd kan bevaras och utvecklas vid förtätning och komplettering av ny bebyggelse.

3. *Lövskogsmiljöer efter älven, i bäckravinen och i Digerdalarna*

I nip- och ravinmiljöerna efter älven samt i bäckravinen söder om skolan och i Digerdalarna finns rikare lövskogar av "säterdalstyp". Dessa miljöer har rik och frodig växtlighet och en rikedom på biologiskt äldre träd, död ved etc. som gynnar många arter som annars har det svårt i den rationellt brukade skogen. Dessa kvaliteter bör bevaras, men det kan också vara möjligt att på ett anpassat sätt tillgängliggöra områdena genom stigar etc.

SÄTERS KOMMUN

0 500 1 000 m

Teckenförklaring

Riksintresse naturvård

Övriga intressen naturvård

Nyckelbiotoper

Skyddsvärda arter

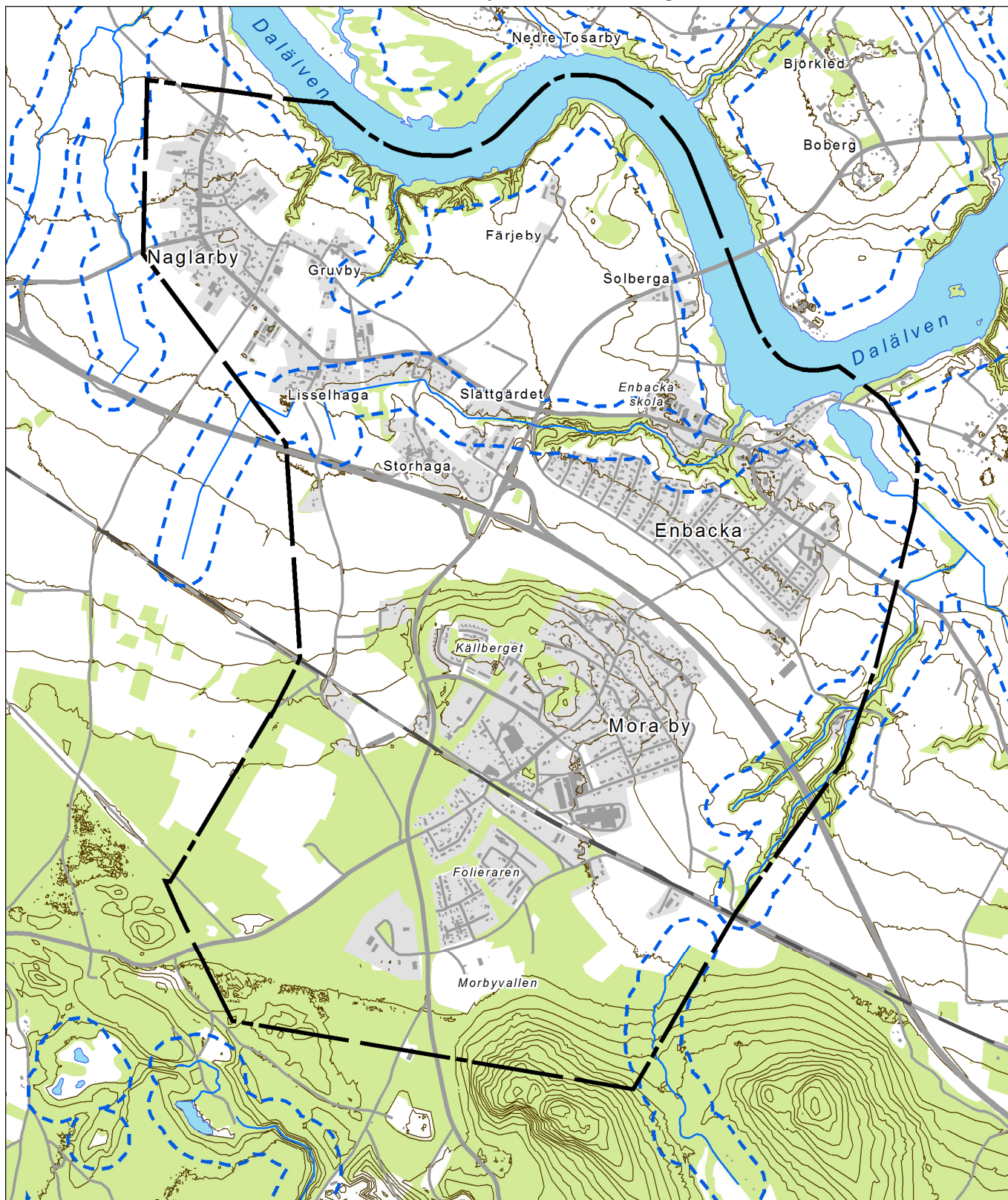

Skogsmark

9

Fördjupad översiktsplan Gustafs

Tema: Strandskydd och topografi

SÄTERS KOMMUN

0 500 1 000 m

Teckenförklaring

Större vattendrag eller sjö

Mindre vattendrag

Strandskyddsområde

Höjdkurva 5 m

Bebyggelseområde

Skogsmark

4. Sandmiljöer i södra delen av Mora by

I södra delen av planområdet ligger Gustafs-fältet som klassats som riksintresse för naturvården – till stor del utifrån det geologiska perspektivet, men även utifrån betydelsen för olika arter.

Solvarma sandmiljöer som genom en lagom nivå av störning hindras från att växa igen och hålls öppna är en livsmiljö för exempelvis många insekter (främst steklar och skalbaggar), svampar och kärlväxter (exempelvis mosippa, smällvedel och åsstarr) vilka annars har det svårt i dagens mer slutna skogar. Vid byggnationer och andra åtgärder kring södra delen av Mora by kan också nya värdefulla småbiotoper skapas genom att till exempel spara öppna sandytor i sydläge.

5. Älvlandskapet och närliggande naturreservat
Strax utanför planområde ligger Älvlandskapet vid Nedre Tosarby och Naglarby, vilket utifrån sin mångformighet är viktigt för flera artgrupper. En del är också skyddad genom Holmsjöarnas naturreservat. Planen ska verka för att bidra till att dessa värden bevaras och skyddas. Älvlandskapet med sina lövträdsmiljöer och bäckraviner bedöms kunna utgöra värdefull grön infrastruktur.

Strandskydd (karta 9)

Strandskyddet omfattar land-och vattenområdet 100 meter från strandlinjen, upp på land och ut i vattnet. Även bäckar och vattendrag inkluderas.

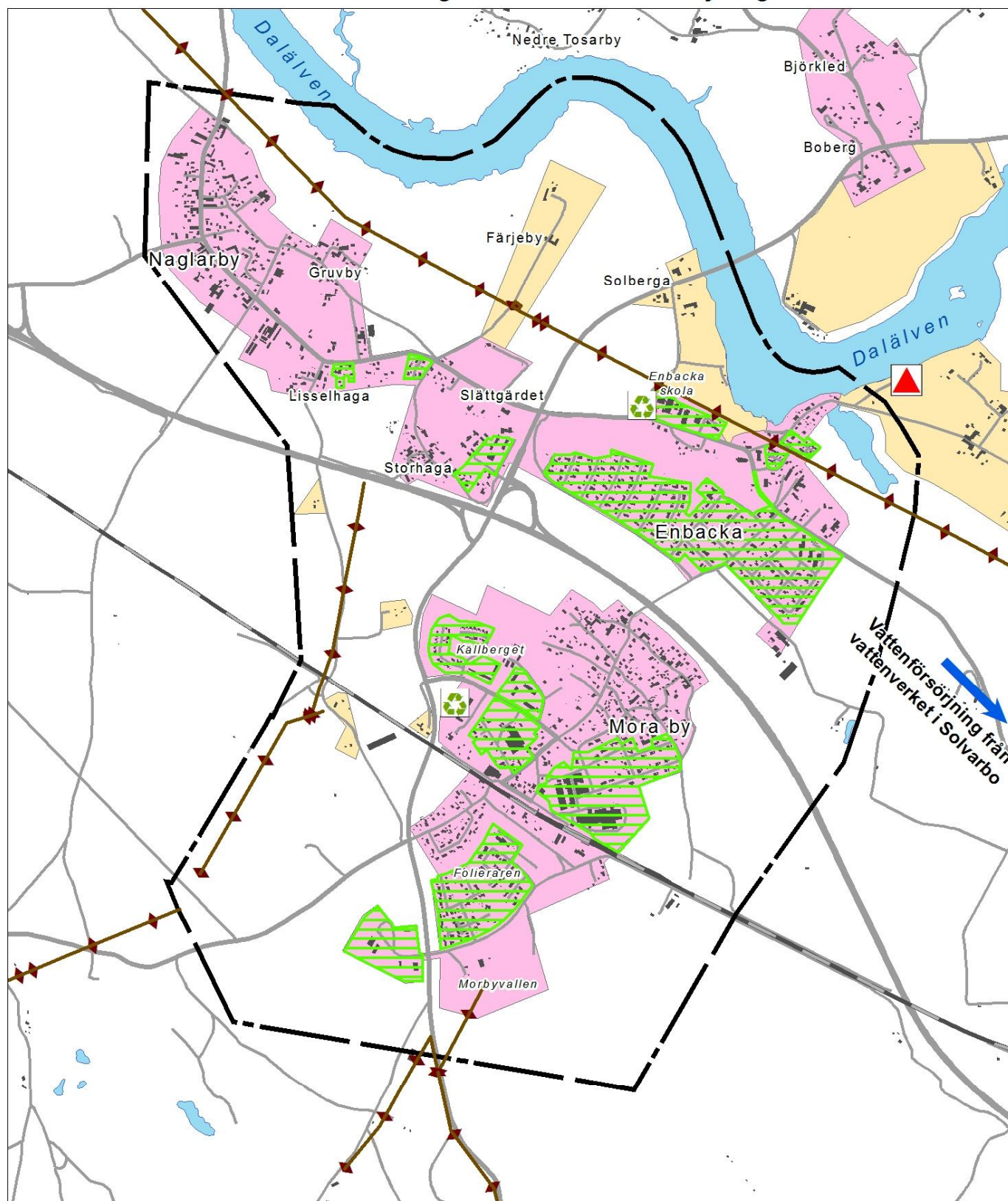
Strandskyddet regleras i Miljöbalken kap 7 och syftar till att långsiktigt trygga allmänhetens tillgång till strandområden samt bevara goda livsvillkor för växt-och djurlivet. Det innebär att varken uppförande eller ändring av byggnader eller anläggningar får ske inom området. Förbudet gäller dock inte åtgärder som behövs för jordbruket och som inte avser bostadsändamål. Dispens för särskilda villkor och omständigheter kan ges inom vissa områden.

Det finns ett antal bäckar som passerar planområdet innan de rinner ut i Dalälven. Några av utvecklingsområdena i Storhaga och Mora by inkluderar dessa och berörs av strandskyddet. Vid planläggning av dessa områden kommer de delar av strandskyddet som berörs upphävas genom detaljplanebestämmelse. För upphävande av strandskydd ska särskilt skäl anges. Vid planläggningen ska hänsyn tas till de naturvärden som vattendraget och miljön runt omkring utgör samt till möjligheterna till passage utmed vattenområdet.

Dammsjön

Foto: Helena Blom

SÄTERS KOMMUN

0 500 1 000 m

Teckenförklaring

Reningsverk

Återvinningsstation

Kraftledning

Kommunalt vatten och avlopp

Kommunalt vatten

Kommunalt dagvatten

Energi och teknisk försörjning (karta 10)

Vatten och avlopp

Det kommunala ledningsnätet för vatten och spillvatten är utbyggt till stora delar i Gustafs såsom Enbacka, Mora By, Storhaga och Naglarby. Delvis är även dagvattennätet utbyggt. För vatten finns en reservvattenledning från Säter och en ny vattenreservoar i Mora By, vilket innebär att möjligheterna till framtida dricksvattenförsörjning i området är goda.

Vad gäller spillvatten finns det stora förbättringsområden gällande reningsverket om planförslaget genomförs. Gustafs reningsverk är byggt 1970 och även om det är komplett i senare etapper så är byggnader och grundkonstruktion densamma idag som när det byggdes. Byggnaderna är slitna och det finns inte plats för kompletterande utrustning. En helt ny lösning behövs på sikt. Verket klarar idag att uppfylla gällande villkor men med ökande befolkningsmängd och högre miljökrav behöver åtgärder vidtas. Även pumpstationer och ledningsdimensioner behöver i så fall utvecklas om stora delar av den planerade bebyggelsen hamnar inom samma område. Dagvattennätet kommer att behöva kompletteras inom de nya bostadsområdena.

Bland det första som behöver göras för att möjliggöra för ny bebyggelse är att separera spillvatten och dagvatten² för att öka kapaciteten och förbättra reningen i reningsverket som har Dalälven som recipient. Det är viktigt med dagvatten inte kopplas på spillvattennätet. Vid planering av ny bebyggelse är lokalt omhändertagande av dagvatten önskvärt. Vidare utredningar behövs för att ge ett bättre underlag för förnyelsen av både ledningsnät och reningsverk.

Avfall

Vad gäller renhållning behövs fler platser för återvinningsstationer, åtminstone så länge nuvarande insamlingssystem består. Vid planering av nya områden är det också viktigt att skapa möjligheter för källsortering av avfall och att skapa säkra körvägar för renhållningsfordon så att backning av tunga bilar i bostadsområden inte förekommer. Det är även viktigt att annan hantering av avfall beaktas. Tex platser för snöavfall och mellanlagring av avfall vid schaktarbeten.

Energi

Energiaspekterna ska särskilt beaktas vid utformning av ny bebyggelse för att minska energibehovet och gynna förnybara energikällor. Kommunen uppmuntrar särskilt fossiloberoende alternativ. Även byggnaders placering påverkar uppvärmningsbehovet med ca 10 - 20%. Om möjligt ska ett så soligt och vindskyddat läge eftersträvas. Det är viktigt att hela energicykeln beaktas i planeringen för att åstadkomma det mest energieffektiva alternativet.

I bostadsplan för Sätters kommun framgår att bostäder inom allmännyttan ska vara fossiloberoende och att trä är förstahandsvalet vid nyproduktion om det är tekniskt och ekonomiskt möjligt.

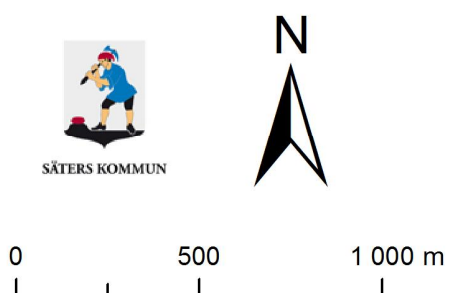
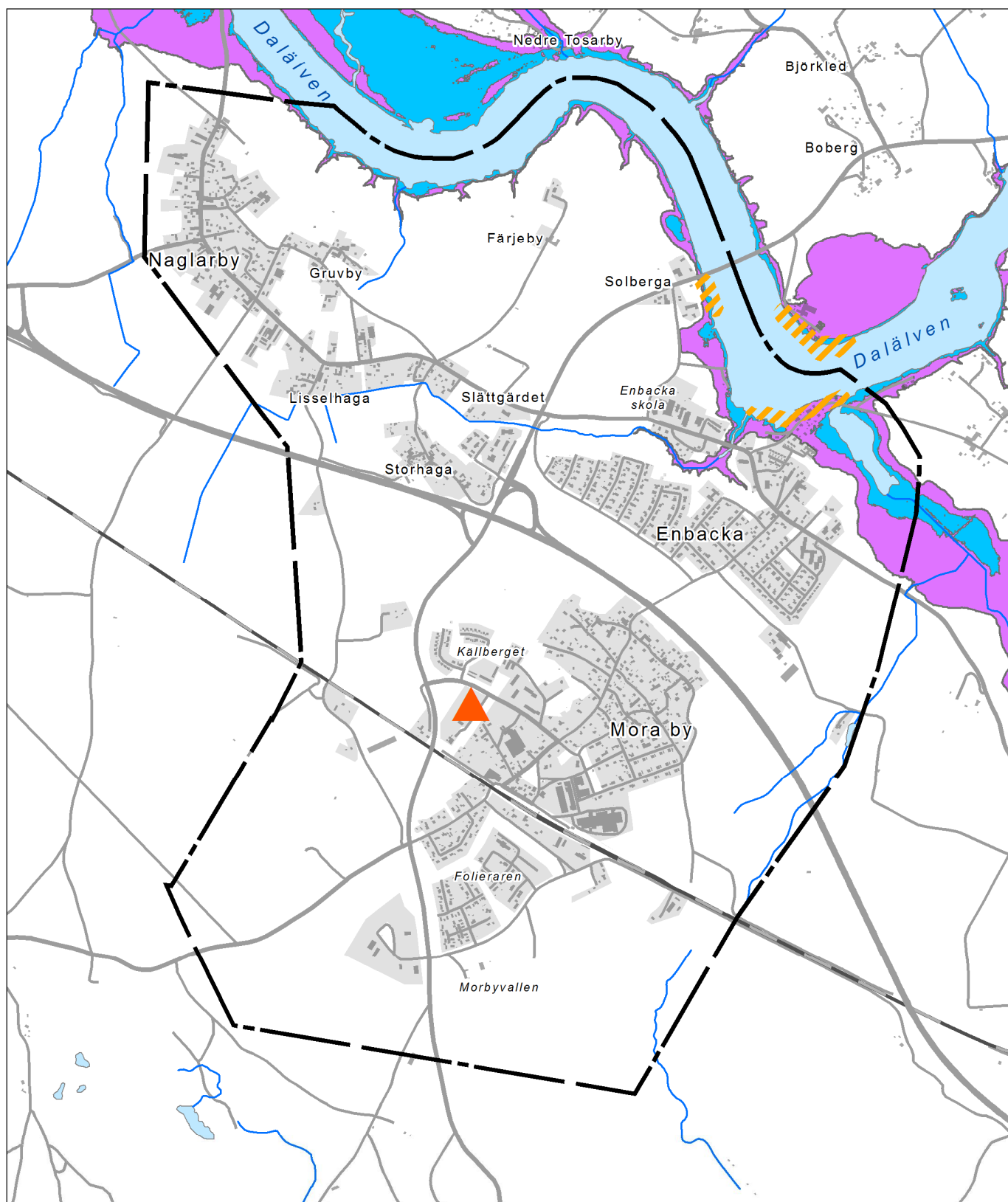
Fiber

Sätters kommun har en bredbandsstrategi som innehåller en vision om att alla boende och verksamma i Sätters kommun ska ha tillgång till bredband med hög hastighet. Därför har behovet av bredband tagits med i planeringen. I nuläget har eller kommer de flesta befintliga fastigheter inom planområdet att erbjudas bredband via fiber. Alla planerade områden kommer att erbjudas bredband via fiber.

² Dagvatten är regn- och smältvatten samt dräneringsvatten som leds bort från tak, gator, parkeringar och andra hårdgjorda ytor

Fördjupad översiktsplan Gustafs

Tema: Hälsa och säkerhet - Naturrisker

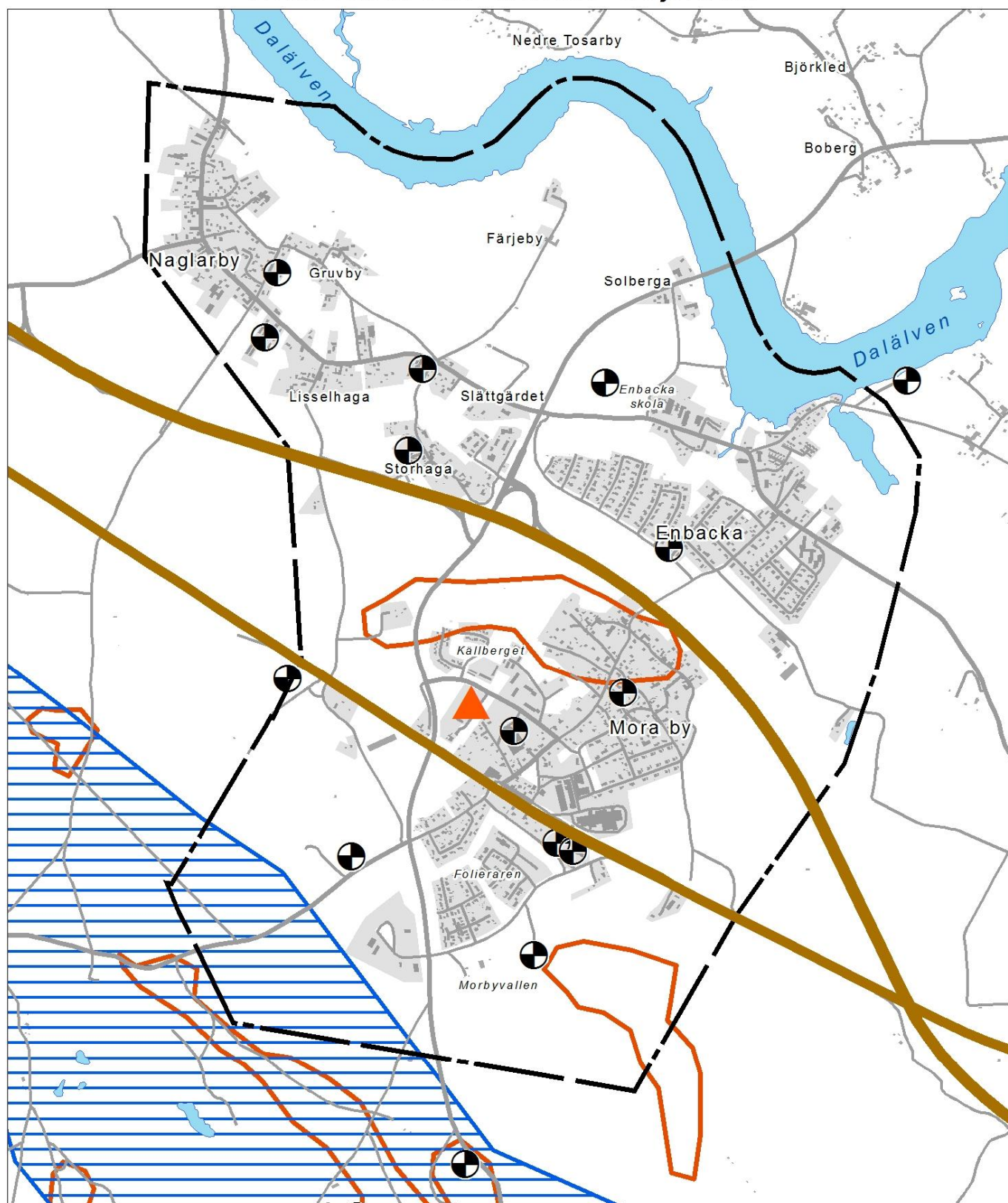
Teckenförklaring

	Normalt vattenstånd		Område som utreds för ras- och skredrisk
	Vattenstånd vid 100-årsflöde		Räddningstjänsten
	Vattenstånd vid högsta beräknade flöde		

12

Fördjupad översiktsplan Gustafs

Tema: Hälsa och säkerhet - Miljörisker

SÄTERS KOMMUN

0 500 1 000 m

Teckenförklaring

Potentiellt förorenat område registrerat i Länsstyrelsens databas

Grundvatten med regionalt intresse för vattenförsörjningen

Mark med hög radonhalt

Transporter av farligt gods

Räddningstjänsten

Hälsa och säkerhet (kartor 11 och 12)

För att uppnå och främja god folkhälsa spelar närmiljön en viktig roll. Gaturummets utformning och närheten till rekreationsområden kan bidra till att fler väljer att gå eller cykla. Att planera för fysisk aktivitet innebär att barn och ungdomar själva kan ta sig till och från skolan och sina fritidsaktiviteter på ett säkert sätt. Säkra övergångsställen behövs på flera platser för att åstadkomma detta. Belysning är en viktig trygghetsskapande åtgärd som även måste tas med i planeringen och utformningen.

Ras och skred

För närvarande pågår en ras-och skredutredning av några känsliga områden vid Dalälven som passerar planområdet. Resultatet kommer att tas med i kommande revidering av den fördjupade översiktsplanen.

Vattenstånd

Enbacka är det område som berörs av höga vattenstånd. En del av den planerade bebyggelsen ligger i nära anslutning till ytor som översvämmas vid beräknat högsta flöde. Fler analyser krävs för att pröva platsens lämplighet.

Förorenade områden

Förorenade områden är områden som kan utgöra en risk för människors hälsa eller miljön. Sådana områden kan finnas på industriområden eller på andra områden där miljöfarliga verksamheter finns eller har funnits. Utfyllnadsområden kan även innehålla föroreningar beroende på vad man har fyllt ut med.

Identifierade potentiella förorenade områden finns registrerade i Länsstyrelsernas databas, det så kallade EBH-stödet. Information om potentiellt förorenade områden kan även finnas i detaljplaner och hos miljökontoret.

Kartläggning av potentiellt förorenade områden samt, vid behov, utredning och riskbedömning behöver göras inför varje ny

detaljplan, särskilt vid en förändring till en känsligare markanvändning.

Markradon

Det förekommer förhöjd risk för markradon kring Oråsområdet i södra delen av planområdet i Mora by. Även sluttninge (Källberget) ner mot riksvägen i Mora by är ett känsligt område för markradon som måste beaktas vid byggnation.

Farligt gods

Både Dalabanan och riksväg 70 är utpekade stråk för farligt gods. Länsstyrelsen Dalarnas riktlinjer för skyddsavstånd till transporter av farligt gods ska tillämpas vid planering nära dessa stråk. Samma rekommendationer som ges i översiktsplanen gäller för FÖP:en.

Skydd av grundvatten

Planområdet berörs av Badelundaåsen, som är en rullstensås som sträcker sig genom hela kommunen. Badelundaåsen innehåller stora mängder grundvatten och är därför av regionalt intresse för vattenförsörjningen. Inom planområdet rör sig grundvatten i Badelundaåsen mot dricksvattentäkten i Frostbrunnsdalen i Borlänge kommun. Framtida reviderade vattenskyddsområde för denna vattentäkt kommer att sträcka sig in i Sätters kommun. Det är därför viktigt att beakta skyddet för grundvattnet, när man planerar att genomföra åtgärder både i befintliga och nya områden som kan påverka grundvattnet i Badelundaåsen. Dialog bör föras med VA-huvudmannen i Borlänge kommun.

Foto: A. Olofsson Media

Brand

I Mora by finns en brandstation med en styrkeledare och två brandmän i beredskap. Anspänningstiden är 5 minuter, dvs. tiden från att larmet går från SOS till dess att utryckningsstyrkan lämnar räddningsstationen.

Elektromagnetisk strålning

Det finns två större kraftledningarna inom planområdet. Samma rekommendationer som ges i översiktsplanen gäller för FÖPen. Det mest önskvärda är att framförallt kraftledningen vid skolan grävs ner för att frilägga attraktiva lägen för ny bebyggelse och skapa en strålsäkrare miljö för skolbarnen. En utredning om hur kommunen kan jobba vidare med denna fråga behöver göras.

Buller

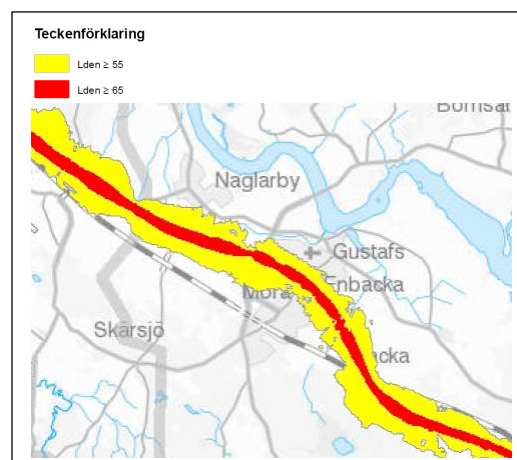
Bullernivåerna är en utmaning som tagits med i planarbetet. I planområdet finns det minst fyra stora bullerkällor:

1. Buller från riksväg 70
2. Buller från järnvägen som skär igenom Mora by
3. Buller från Dala Airport i Borlänge kommun
4. Buller från olika verksamheter t.ex. jordbruket och industriområden

Vägtrafikbuller brukar beskrivas som en "bullermatta", ett ljud man till slut inte hör om man vistas i det tillräckligt länge. Flygbuller och buller från järnvägen skiljer sig från vägtrafikbuller på så vis att man inte hör det konstant eftersom det bara uppstår då tåget eller flyget passerar.

Buller från järnväg och riksväg kan dämpas med skärmar och vallar. Flygbuller är desto svårare att bygga bort då det kommer ovanifrån. Verksamhetsbuller kan också dämpas genom fysiska åtgärder och kommunikation med företagarna för att anpassa verksamheten till tider då minst boende är hemma. Ny bebyggelse ska alltid placeras så att minst buller uppstår. Här spelar husens placering, material och planlösning en stor roll för att minimera störningen för de personer som vistas i byggnaden.

Trafikverket har 2017 gjort en översiktlig kartläggning av statliga vägar som trafikeras av mer än 3 miljoner fordon per år. och järnvägar med mer än 30 000 fordon per år.

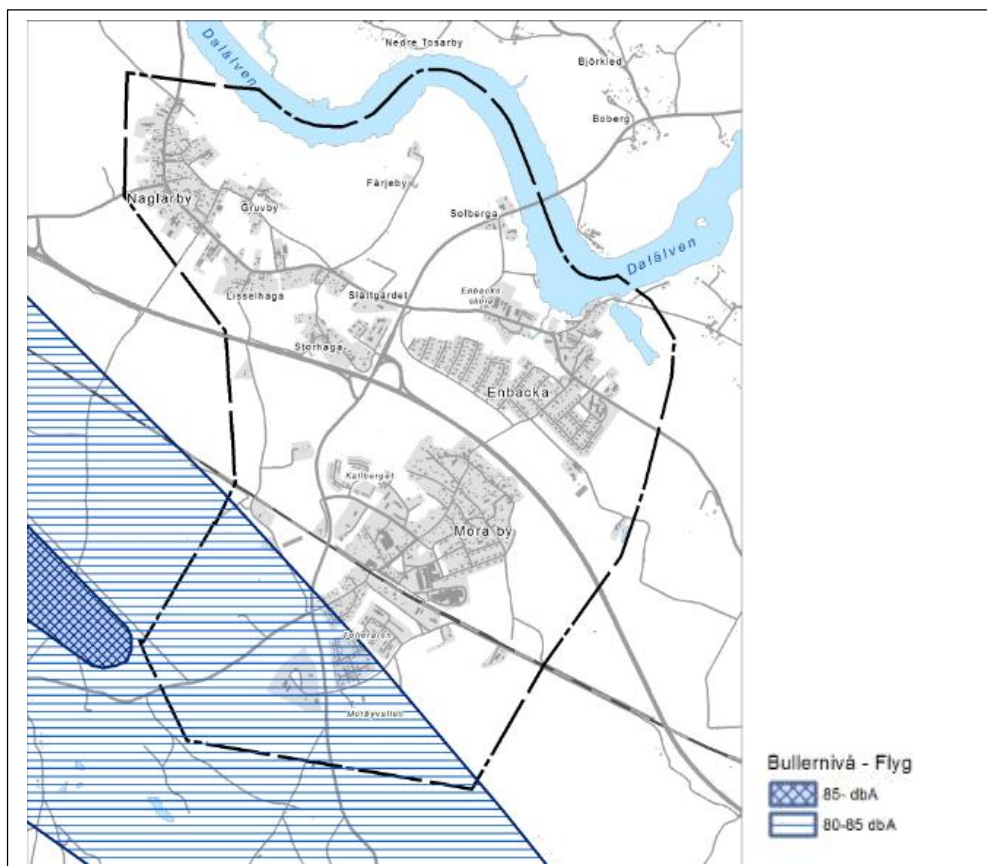
Riksvägen skär igenom planområdet och skapar en stor fysisk barriär och störning i form av buller för de som bor och verkar i området. Inga utbyggnadsplaner är planerade, men ett ökat trafikflöde är att vänta vilket ger upphov till ökat buller. Två nya hållplatslägen vid Storhaga planeras, men dessa bedöms inte öka bullernivåerna nämnvärt. Framtida ökad användning av elbilar kan bidra till minskade bullernivåer.

Mötesstationen i Mora by har pekats ut av Trafikverket som ett område som kan bli aktuellt för förlängning och införande av samtidig infart genom utökning av ett tredje spår. Förlängningen gör att mötesstationen klarar 750 meter långa godståg och möjlighet att snabba upp mötena mellan tåg. Detta innebär ökade bullernivåer i framtiden och kommer att ha stor påverkan på fastigheterna närmast spårområdet. I samband med en eventuell utökning av spårområdet krävs kompensationshöjandeåtgärder för buller samt att utbyggnaden sker med stor hänsyn till befintlig bebyggelsestruktur. Ingen ny bostadsbebyggelse kommer att tillåtas inom 70 meter från spårområdet. Viss förtätning och utbyggnad av befintliga verksamheter tillåts, men ska uppfylla de krav som ställs vad gäller buller.

Flygplatsen Dala Airport ligger cirka tre kilometer nordväst om planområdet. I dagsläget sker 6714 flygrörelser per år i varierande form. Det finns tillstånd för över 28 000 flygningar per år, men inga stora volymökningar är planerade. Enligt företaget som driver flygplatsen är dock förhoppningen att öka trafikmängden med etablering av exempelvis ett nytt flygbolag. Detta påverkar framförallt boende och verksamma i Mora by som ligger närmast flygplatsen. Med anledning av detta kommer ny bostadsbebyggelse i Mora by att koncentreras till den östra sidan. I området Hagalund tillåts blandad användning och där kan viss bostadsbebyggelse bli aktuell på sikt om bostadsbehovet finns kvar.

Bullernivåerna från olika verksamheter bedöms ligga på ungefär samma nivåer i framtiden. Möjligtvis kan bullret minska om transporterna blir tystare och en ny industriinfart etableras. För jordbrukets del pekar utvecklingen mot minskad personaltäthet då robotar och andra tekniska lösningar tar över jobbet. Detta kan leda till minskade transporter, ökad flexibilitet och därmed minskat buller. Dock kvarstår påverkan med lukt och damm från jordbruksverksamheten.

Nedanstående karta visar en äldre bullerutredning för flygplatsen. Då typen av flygplan som trafikerar flygplatsen har förändrats sedan kartläggningen av flygplansbuller gjordes, är det inte säkert att ljudnivåerna stämmer med dagens ljudnivåer. Däremot är det ett område som påverkas av flygplansbuller, vilket behöver undersökas mera vid exploatering av området

D UTVECKLING INOM PLANOMRÅDET

Detta kapitel utgör själva planförslaget och beskriver hur mark- och vattenanvändningen ska planeras under kommande planperiod.

Fokusområden för utvecklingsarbetet

Arbetet har bedrivits genom en uppdelning i tre olika fokusgrupper som fördjupat sig i olika frågeställningar och dialoger med referenspersoner. Den första gruppen har fokuserat på frågor rörande boende och pendling. Den andra gruppen har haft näringsliv och service som perspektiv och den tredje gruppen har inriktat sig på frågor rörande barn och fritid. Resultatet av arbetet och dialogerna med referensgrupper har mynnat ut i ett antal utvecklingsförslag som presenteras nedan. Observera att namnen inte är officiella utan har använts som arbetsnamn för att beskriva de olika utvecklingsområdena.

Fokusområdena för utvecklings- och förändring är:

- Boende och pendling
- Näringsliv och service
- Barn och fritid

Förändringsområden och bevarande

På kartan på nästa sida redovisas olika former av utvecklingsområden. Områden finns sedan beskrivna lite närmare i efterföljande text.

I den fördjupade översiktsplanen redovisas följande områden:

Utvecklingsområden för bebyggelse

- A Storhaga
- B Lisselhaga
- C Skolområdet
- D Enbacka
- E Källberget
- F Mora by Norra
- G Mora by Södra
- H Mora by Västra

Utredningsområden för trafik

- a Ny säker korsning (Naglarbyvägen / väg 790)
- b Trafikplats väg 70, infart Gustafs
- c Planskild korsning väg 70
- d Säkert korsning och industriinfart
- e Mötespår och planfri korsning järnväg

Bevarandeområden natur och rörligt friluftsliv

- J Bäckravinen utmed Spångbäcken
- K Älvstranden med raviner och nipor
- L Vik av Dalälven
- M Digerdalarna
- N Gustafsältet

Bevarandeområden kulturmiljö

- O Norra Naglarby

Ovanstående förändrings- respektive bevarande områden beskrivs närmare på efterföljande sidor.

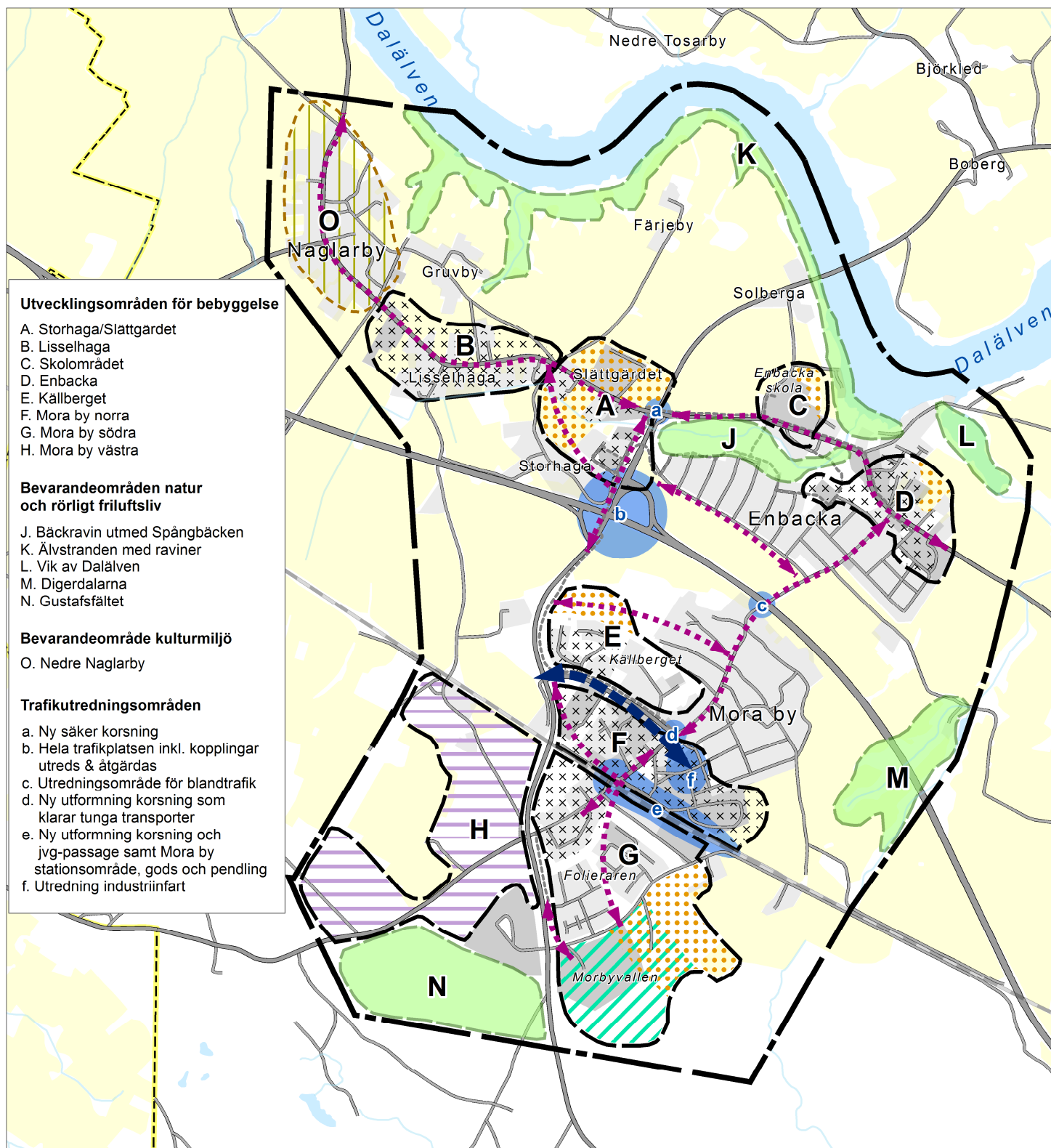
Folkhälsa

Planförslaget syftar till att främja en god och jämlik hälsa hos invånarna vilket är av strategisk betydelse för en gynnsam samhällsutveckling. Att skapa hälsofrämjande och hållbara miljöer bidrar till visionen om trygghet och livskvalitet. Med utgångspunkt i kommunens plan för social hållbarhet ska planen därför bidra till ökade förutsättningar för rekreation och friluftsliv.

Fler sociala mötesplatser behövs och efterfrågas av medborgarna. Genom att skapa så kallade gemensamma vardagsrum i utemiljön stimuleras möten mellan olika människor, som i sin tur bildar hälsofrämjande arenor. Dessa mötesplatser spelar en viktig roll för att skapa attraktiva boendemiljöer med god tillgänglighet till attraktiva grönområden. Speciellt barn gynnas av närbelägna grönområden där de kan leka i en fri miljö.

Fördjupad översiktsplan Gustafs

Utvecklingsförslag 2018-2030

SÄTERS KOMMUN

GRANSKNINGSHANDLING

Maj 2018

Skala 1:10000 (A2), 1:20000 (A4)

0 200 400 800 m

Befintlig markanvändning

- Bostäder
- Verksamheter samt offentlig service eller fritid
- Jordbruksmark
- Vatten
- Vattendrag

Befintlig kommunikation

- Befintlig genomfartsväg
- Befintlig lokalväg
- Befintlig gång- och cykelväg
- Befintlig järnväg

Planförslag

- Gräns fördjupad ÖP
- Utvecklingsområde bebyggelse
- Bevarandehöjden natur och rörligt friluftsliv
- Bevarandehöjden kulturmiljö

Gränser

- Kommungräns

- Bostäder, nyutveckling
- Verksamheter, nyutveckling
- Förtättningsområde
- Idrottsområde, utveckling
- Utredningsområde trafik
- Utvecklingsstråk för Gång- och Cykeltrafik
- Industriinfart

Boende och pendling

Med fokus på befintliga rörelsemönster samt minsta möjliga anspråk av jordbruksmark har nya bostadsområden pekats ut. Även skisser på ett framtida scenario där möjligheterna med en regional pendeltågsstation har tagits fram. Sammanfattningsvis förstärks och kompletteras den centrala delen av Storhaga, med fler funktioner i form av bostäder, handel, service och knutpunkt för kollektivtrafik. Resterande bostäder placeras i första hand i Mora by och några enstaka i attraktiva älvnära lägen i Enbacka. Inom hela planområdet finns möjligheter till förtätning. Några speciellt intressanta förtätningsområden har identifierats för vidare utredning.

A STORHAGA

Storhaga centrum

En stor del av trafikflödet inom planområdet passerar på ett eller annat sätt Storhaga. Det i kombination med service såsom dagligvaror, bränsle, förskoleverksamhet etc. skapar en central mötespunkt. I dag är utformningen av centrum bristfällig på flera sätt samtidigt som infrastrukturen håller låg standard. I området återfinns flera provisoriska lösningar som saknar struktur exempelvis den regionala busshållplatsen utan möjligheter till pendelparkering eller hämtning och lämning av resenärer och informationstavlan etc.

Ett centrum utgör en knutpunkt där olika transporter och funktioner möts. Det bildar en social mötesplats när olika personer möts

i centrum. Inom planområdet finns flera centrum eller bykärnor som de historiskt beskrivits. Nu för tiden utmärker sig Storhaga som den största knutpunkten på orten, men placeringen av kyrkan och skolan skvallrar om att det inte alltid varit så. I takt med förändrade transportsätt, utvecklingen av nya vägar och typer av service har ortens knutpunkt förflyttats till korsningen mellan riksväg 70 och länsväg 790.

Storhaga centrum behöver utvecklas inom många områden. I takt med att bebyggelsen utvecklas och förtätas inom planområdet behöver även centrum utvecklas. Behovet av åtgärder är stort och ett samlat grepp om hela området behöver tas för att få ett attraktivt centrum. Området ska utvecklas med fokus på centrumändamål. Det innebär effektivare markanvändning genom bland annat bättre trafik- och parkeringssituation, utvecklade förutsättningar för handel, service och kollektivtrafik, attraktiva mötesplatser, säkra gång- och cykelstråk som kopplar ihop bebyggelseområdena.

Ur pendlingssynpunkt behöver först och främst gång- och cykelnätet knytas samman för att det ska fungera som säker skolväg för högstadie- och gymnasieeleverna. Utformningen bör vara "stadsmässig" för att höja områdets centrumkänsla. Nya hållplatslägen behövs för såväl regional som lokal kollektivtrafik. En separat upphämningsplats samt pendelparkering behöver byggas då det idag finns problem med att resenärer parkerar på platser avsedda för annat ändamål.

Storhaga centrum idag

Idag finns tillgång till drivmedel och dagligvaror där även andra funktioner bidrar till serviceutbudet som apotek-, post- och spelombud. Med det strategiska läget väl synligt för resenärer som passerar riksvägen och intill avfartsvägen mot Stora Skedvi dit många pendlar, finns ett potentiellt sett större underlag än de invånarna i närområdet. Det finns med andra ord underlag för mer kommersiell service. Exempelvis skulle möjligheterna att äta på plats eller försäljning av mat för avhämtning kunna bidra till att öka platsens attraktivitet.

Utöver möjligheterna till ökad handel och kollektivtrafik finns det potential att utveckla bostadsområdena runt omkring Storhaga centrum. Infarten till det nybyggda bostadsområdet i Storhaga behöver utvecklas. Det finns behov av en starkt karaktär hos bebyggelsen mellan förskolan och handelsområdet för att skapa ett attraktivt centrum. En enkel åtgärd är att ge platsens grönstruktur större utrymme. Genom att skapa en mindre park eller liknade får platsen en icke-kommersiell mötesplats för de som rör sig i området. Detta skulle även göra att alla delar inom planområdet har tillgång till ett närbeläget grönområde.

Storhaga norra

Området bakom Storhaga centrum bör utredas för bostadsändamål. Detta område har i tidigare FÖP varit planlagt för kommersiell service samt bostäder, men bedöms i nuläget fylla en bättre funktion som enbart bostadsområde. Eftersom läget är centralt och eftertraktat nära både kollektivtrafik och service bör flerbostadshus prioriteras. Det är av särskild vikt att ny bebyggelse anpassas till kulturmiljön då den äldre bebyggelsen har höga kulturhistoriska värden som ska bevaras. Ett cykelstråk genom området behöver också skapas för att möjliggöra för säkra skolvägar från Naglarby och pendling med hållbara transporter.

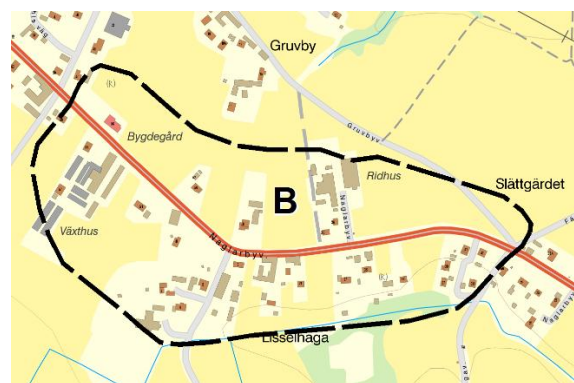
Slättgärdet

Området norr om Naglarbyvägen vid fotbollsplanerna, även kallat Slättgärdet bör lämnas som jordbruksmark så länge som möjligt. I första hand bör Storhaga norra

bebyggas om möjligt. Beroende av utvecklingstakten kan detta område behöva utredas för olika typer av markanvändning i framtiden för att säkerställa behovet av bostäder och samhällsservice. I ett första skede behöver framtida fotbollsverksamhet på Slättgärdet utredas vilket beskrivs i kapitel C "Idrott och föreningsliv". Vid eventuell flytt av fotbollsplanerna ska lämplig mötesplats för barn och unga säkerställas.

Kommentar: Endast ett av områdena Storhaga norra alternativt Slättgärdet avses planeras för bebyggelse.

B LISSELHAGA

Förtätning och komplettering

Detta område har stor potential att förtätas med fler bostäder i framtiden då det idag finns ett flertal så kallade "lucktomter" som är för små för ett rationellt jordbruk. Vid förtätning bör stor hänsyn till kulturmiljön tas.

Vid förändringar av markanvändningen i Naglarby och Lisselhaga ska så långt som möjligt hänsyn tas till befintliga äldre lövträd.

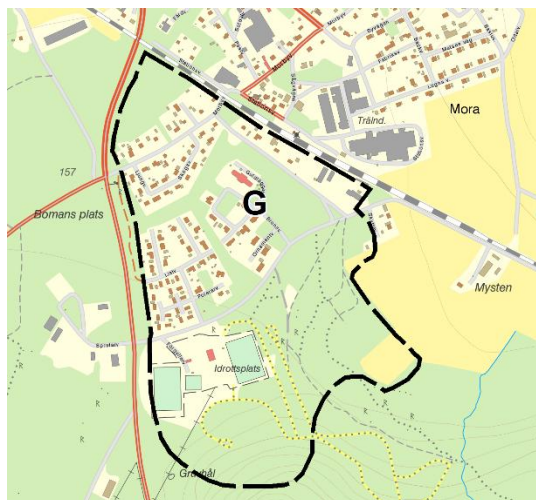
H MORA BY VÄSTRA

Mystavägen /Hagalund

Delen kring Mystavägen bör utredas för komplettering med blandad användning (mindre verksamheter inklusive bostäder) av den befintliga bebyggelsen som idag består av ett fåtal bostäder och ett enstaka verksamhetsområde. Med hänsyn till pågående jordbruksverksamhet bör nya bostäder undvikas, om de inte hör samman med

jordbruksverksamheten. Stor uppmärksamhet till befintliga bullerkällor (bl.a. Dala Airport) måste tas med i kommande utredning.

G MORA BY SÖDRA

Mora by, söder om järnvägen

Komplettering av befintlig bebyggelse
Morbyvägen ska byggas om till planskild korsning för gående och cyklande med järnvägen i samband med utbyggnad av dubbelspår, se närmare under rubriken *Transporter, område e*. Området söder om järnvägen är redan detaljplanlagt för villabebyggelse, men inte helt utbyggt enligt gällande detaljplan. Planen kan behöva ändras, dels för att möjliggöra byggande av planfri korsning, dels för att uppfylla dagens krav på skyddsavstånd till leder med farligt gods och buller.

Ny detaljplan för komplettering av befintligt bostadsområde har nyligen upprättats öster om Bronsvägen.

Folieraren östra samt idrottsplatsområde
Precis som i föregående FÖP föreslås ytterligare utbyggnad av bostadsområdet Folieraren i Mora by. Området gränsar i väster till befintlig idrottsplats. Utvecklingen av intilliggande idrottsområde beskrivs närmare under rubrik *Barn och fritid*, sid 47.

Området har efter samrådet minskats i sydost och slutar norr om en mindre bäck. En mindre del av strandskyddsområdet kan

komma att beröras av exploatering. Strandskyddet bedöms kunna hävas med stöd av 7 kap. 18d§ miljöbalken (LIS-område) Inom området finns ett spår efter ett flertal kolningsanläggningar.

Området berör fornlämningar, vilket innebär att vid kommande detaljpaneläggning behöver en arkeologisk utredning göras. Även en naturvärdesinventering behövs för skogsmarken. Befintliga stigar kan delvis behöva ledas om då delar av skogsmarken försvinner. Även avgränsningen mot jordbruksmarken i öster särskilt studeras.

Vid utveckling av idrottsområdet och utformning av allmänplatsmark bör möjligheterna att tillskapa nya örtrika sandområden tillvaratas.

E KÄLLBERGET

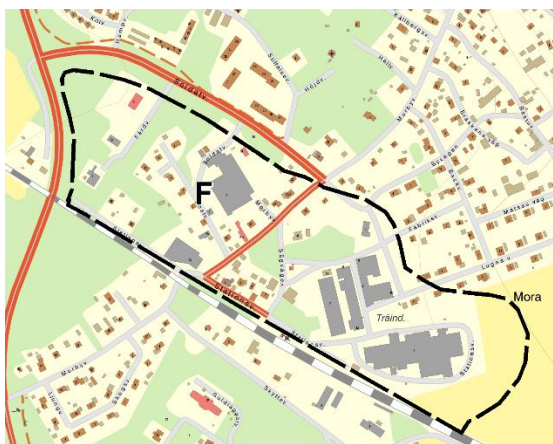
Källberget

Området vid Gustafs-Källberget, norr om Soldatvägen, bör utredas för bostadsändamål då läget är centralt och kan erbjuda vacker utsikt över Dalälven. Risken för höga halter av markradon samt buller från riksvägen behöver särskilt beaktas. Den funktion som natur- och strövområde som platsen har idag ska till del bibehållas. Särskilt behöver området runt trefaldighetskällan sparas och hänsyn tas till hydrologiska förhållandena. Kompensation med utökade rekreativområden vid idrottsplatsområdet Morbyvallen, längs älven eller i bäckravinen i Enbacka. Ett nytt gång- och cykelstråk

föreslås för att knyta ihop gamla Mora by med det nya bostadsområdet på Källberget och vidare mot Storhaga centrum och Enbacka skola.

Viss förtätning kan ske inom delar av befintlig bostadsbebyggelse. Dock bör Säterbostädens befintliga flerbostadsområde på fastigheten Mora 8:56 bibehålla sin ursprungliga karaktär av sammanhållen arkitektur som på ett finstämt sätt placerats så att barrskogsmiljön har bibehållits. Denna bostadsgrupp bör inte förtätas.

F MORA BY NORRA

Mora by, söder om Soldatvägen

I detta område ges viss möjlighet till utveckling av verksamhetsområdet i väster vid brandstationen. Blandad näringsverksamhet inom logistik, hantverks- och transporttjänster samt handel med sällanköpsvaror är några exempel på verksamheter. Innan trafikförutsättningarna som hör samman med byggande av nytt mötesspår, se under rubriken *Transporter, område e*, bör försiktighet med nya etableringar råda tills utredningen är klar. Färdvägen kan komma att nyttjas till ny anslutning mot bebyggelsen utmed Stationsvägens västra del om vägen behöver stängas i samband med utbyggnad av mötesspår.

Mora by, gamla industriområdet

I området kring Fabriksvägen-Stationsvägens östra del tillåts inga nya större verksamhetsområden utan endast komplettering

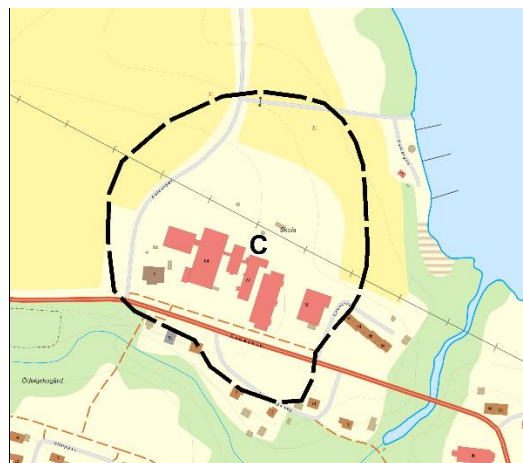
av befintliga. En mindre expansion av nuvarande industriområde kan tillåts på jordbruksmark då andra alternativ saknas.

Mora by, Dalabanen

Dalabanen passerar genom Mora By på ett sätt som i framtiden skulle kunna utvecklas till något positivt. Under förutsättning att regional-tågstrafik tillåts trafikera Dalabanen skulle en station i Mora By kunna utvecklas. Stationen skulle innebära stopp för regional-tågstrafiken och möjliggöra pendling såväl norrut mot Borlänge och Falun som söderut mot exempelvis Västerås, Uppsala och Stockholm.

Trafikverket har i sitt ställningstagande för förstudier på Dalabanans sträckor presenterat planer på att förlänga, uppgradera och komplettera mötesstationen i Mora by med ett tredje spår. Förlängningen skulle göra att mötesstationen klarar 750 meter långa godståg samtidigt som en uppgradering för samtidighet åstadkoms för snabba möten mellan tåg. I samband med detta behövs bullerreducerande åtgärder och en säker plankorsning för gång- och cykeltrafik byggas i området, vilket i sig kommer att innebära att vissa gator behöver stängas eller omformas till återvändsgator.

C SKOLOMRÅDET

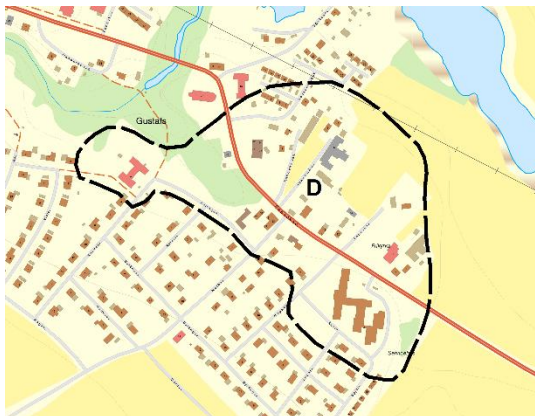

Gustafs småbåtshamn

Ett mycket attraktivt område för bostadsändamål har identifierats norr om skolan nära Dalälven. Området ligger nära riskområde för översvämning och måste utredas vidare för att klargöra om bebyggelse i detta

läge är lämplig. Om området kan bebyggas finns stora möjligheter att stärka kopplingen till Dalälven och skapa nya mötesplatser och rekreationsmöjligheter. Vid detaljplanläggning bedöms delar av strandskyddet kunna hävas med stöd av 7 kap. 18d§ miljöbalken (LIS-område).

D ENBACKA

Enbacka förtätning och komplettering
Denna del av Enbacka har stor potential att utvecklas som en sammanhållen plats för bostäder och handel i mindre skala. Ny bebyggelse behöver även här ta hänsyn till den äldre bebyggelsen och utformas och placeras så att den smälter in i kulturmiljön. Områdets västra del gränsar mot område som ligger inom risk för översvämning.

Området kring Enbackagården bör förbehållas för bostäder till äldre, som till exempel trygghetsboende, eller eventuell utökning av särskilt boende.

NÄRINGS LIV OCH SERVICE

Med fokus på det befintliga näringslivets behov och rörelsemönster har förslag på hur nuvarande verksamhetsområden kan utvecklas tagits fram. För att uppnå en god planberedskap för framtiden har några nya verksamhetsområden lagts fram som komplement till de befintliga. Dessa överensstämmer nästan helt med nuvarande FÖP. Med tanke på att den blandning av bostäder och verksamheter som karaktäriserar planområdet är det viktigt att buffertzoner mellan verksamhetsområdena etableras för att minimera störningar mellan olika grupper.

Det är också viktigt för att kunna möta verksamheternas framtida behov. En annan viktig näringslivsåtgärd är att skapa fler lokaler som företagare kan hyra för olika verksamheter. Efterfrågan är hög på de lokaler som finns på marknaden och kommunen behöver arbeta för att fler lokaler tillskapas.

Utveckling av befintliga verksamhetsområden

När det gäller utveckling av befintliga verksamhetsområden finns följande möjligheter:

A STORHAGA

Storhaga

Det finns möjlighet att förstärka Storhaga som centrum vad gäller service och tjänster. Området behöver utvecklas utifrån flera olika perspektiv och för att nå fram behövs ett helhetsgrepp där intilliggande markytor såsom andra sidan av ravinen (bakom förskolan) respektive länsväg 790 och baksidan av handelsområdet tas med i processen. Se även beskrivning under *Boende och pendling*, sid 39.

B LISSELHAGA

Naglarby m.fl. byar

Idag finns en stor verksamhet i form av en handelsträdgård och mitt emot på andra sidan vägen finns en bystuga. Markområdet runt har identifierats som möjligt för blandad markanvändning, vilket ger verksamheterna möjlighet till expansion i framtiden alternativt komplettering av ny verksamhet. Stor hänsyn till byns karaktär måste tas med i kommande planering. Se även beskrivning under *Boende och pendling*, sid 40.

D ENBACKA

Enbacka

I Enbacka har området runt pizzerian, gamla affären, missionskyrkan och second hand affären Pärkans fastigheter pekats ut som potentiella för utveckling av befintliga eller nya verksamheter. Detta i kombination med

viss förtätning av bostäder kan ge området ett lyft och förstärka området som social mötesplats.

F MORA BY NORRA

Mora By, norr om Dalabanan

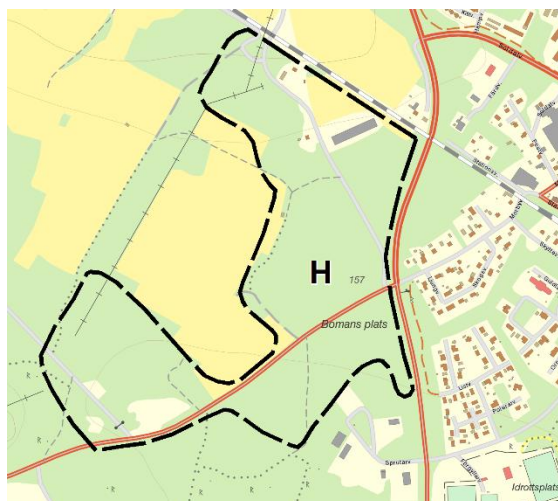
Industriområdet som finns idag är det största och äldsta. Då trafiksituationen är komplicerad och framtiden oviss kring etablering av pendeltågsstation och fler samt längre spår ges endast befintliga verksamheter möjlighet att utvecklas. Den verksamhet som ligger längst söder ut) ges möjlighet att ta ytterligare jordbruksmark i anspråk för framtida behov. Etablering av nya verksamheter kan ske men ska prövas restriktivt för att inte ytterligare försvåra den trafiksituation som råder i området.

Området väster om där räddningstjänsten har sin station kan utvecklas ytterligare med fler verksamheter.

Området närmast Stationsvägen bör på sikt, med hänsyn till buller och riskerna med transporter med farligt gods på Dalabanan, omvandlas till verksamhetsområde för de delar som idag är bostäder. Området kan komma att behöva försörjas med ny vägförbindelse från Färdvägen. [Se även beskrivning under Boende och pendling, sid 42.](#)

Förslag på nya verksamhetsområden

H MORA BY VÄSTRA

Verksamhetsområden i Mora by Västra och Storhaga,

Utgångspunkten är att skapa mer sammanhållande områden för verksamheter där det innebär så lite störning för allmänheten som möjligt. Utifrån denna strategi har två helt nya verksamhetsområden identifierats i Mora by:

- Utbyggnad av befintligt industriområde vid Sprutarvägen -
- Vid den gamla landningsbanan så kallade "Bana C" som är resterna av en militär landningsbana finns ett skogsområde som kan användas till verksamheter med låg bemanning exempelvis lager, förvaring eller serverhall.

Vid en exploatering av dessa områden bör även möjligheterna att tillskapa värdefulla insektsmiljöer via blomrika sandmarker övervägas. Vid utveckling av området vid Sprutarvägen måste hänsyn tas till kulturvärden vid den tidigare avrättningsplatsen "Bohmans plats".

Stora delar av dessa två områden ligger i anslutning till grundvattenförekomsterna i Badelundaåsen, eventuellt inom kommande skyddsområde för vattentäkt i Frostbrunnsdalen samt inom Dala Airports inflygningsområde. Detta innebär att finns det begränsningar i vilken typ av verksamhet som är möjlig. Miljöfarlig verksamhet är till exempel inte möjlig att lokalisera här. En mer ingående bedömning av lämplig markanvändning i detta område ska göras i samband med detaljplanläggning.

Dessutom föreslås ett helt nytt verksamhetsområde mittemot nuvarande handelsområde i A Storhaga eftersom läget är strategiskt viktigt för att utveckla Storhaga centrum.

Flexibla områden

A Storhaga, C Skolområdet, G Mora by Södra och H Mora by Västra

I områden A Storhaga, C Skolområdet, G Mora by Södra och H Mora by Västra kan

icke-störande verksamheter tillåtas i kombination med andra funktioner såsom bostäder eller samhällsservice. De kan också ses som möjliga områden för att möta framtida efterfrågan på kombinerade bostäder och verksamheter. I takt med IT-utvecklingen och ökade kostnader för transporter kan framtiden betyda en ökad efterfrågan på så kallade "bokaler" (bostad och lokal i ett), företagshotell eller liknande. Även hälsotrenden och ökad efterfrågan på miljövänligt boende kan leda till efterfrågan på så kallade "aggrohoods" (agriuculture + neighbourhood), trädgårdsstad eller stadsodling.

Vid eventuell planering av bostäder inom område H ska särskilt eventuella bullerstörningar från Dala Airport utredas.

TRANSPORTER

Mötesspår, planskild korsning och industriinfart, område e

Det framtida behovet av transporter i och kring planområdet är stort. Näringslivets transporter består i stora drag av transporter till Mora By industriområden, jordbrukets transporter och transporter till övriga verksamheter. Där speciellt de två förstnämnda kräver en positiv inställning vilket är en förutsättning för dess fortsatta utveckling.

I Mora by återfinns, som tidigare beskrivet, flera stora internationella industriverksamheter vars behov av transporter är stort. Verksamheterna ser att transportbehovet kommer att kvarstå inom överskådlig tid och har också under en lång tid påtalat behovet av bättre infrastruktur. Framförallt infarten till industriområdet i Mora By är i stort behov av förbättring. Under arbetet med fördjupad översiktsplan i Gustafs har tre möjliga alternativ identifierats:

Inledningsvis har tre alternativ studerats:

- Alternativ 1, förlängning av Soldatvägen
- Alternativ 2, ny infart till industrierna som ansluts till Soldatvägen och sedan går parallellt med järnvägen

- Alternativ 3, ny industriinfart från riksväg 70 i öster

Trafikverkets utbyggnad av mötesspår innebär att området kring järnvägen och Stationsvägen förändras. En ny gång- och cykeltunnel anordnas och kan kopplas samman med kommunens behov av att anordna en gång- och cykelväg utmed Morbyvägen och vidare till idrottsplatsen i Mora by.

Kommunen har meddelat Trafikverket att man vill att den fortsatta utredningen för industriinfart inriktas på *Alternativ 1*. Det innebär att Soldatvägen antingen förlängs in på området över den gamla hockeyplanen eller från Soldatvägen i korsningen med Fabriksvägen. Lämplig utformning behöver studeras närmare i samarbete med de befintliga industrierna. Alternativet skapar en gen och snabb väg in där industritrafiken i så liten omfattning som möjligt behöver interagera med annan trafik. De konfliktpunkter som uppstår är framförallt Soldatvägens korsning med Morbyvägen där en säker och framkomlig utformning behöver sökas. Alternativet innebär också att en lösning där trafiken färdas över privat mark på industriområdet behöver sökas.

Foto: A. Olofsson Media

Transporter är en förutsättning för jordbruket. De består av transporter till och från produktionsenheterna (framför allt till gårdarna) samt inom enheterna då det är vanligt att produktionsområdena ligger utspridda. I dagsläget används främst befintliga gator och vägar och belastningen är därför

hög på framförallt Naglarbyvägen och Morbyvägen. Exempelvis passerar en av lantbrukarna korsningen Naglarbyvägen och länsväg 790 mot Stora Skedvi minst nio gånger dagligen. Dessutom tillkommer transporter för gårdens anställda. Behovet kommer att kvarstå inom överskådlig framtid varför det är viktigt att just jordbrukstransporterna tas i beaktande vid förändring av det befintliga gatunätets utseende och funktion. Jordbrukets transporter är ofta stora och breda och är därför i behov av de gatubredder som finns idag. I framtiden kan det vara bra om jordbrukstransporterna tydligare kan hänvisas till vissa huvudstråk där fokus läggs på att upprätthålla framkomligheten. Det är annars lätt att intressekonflikter uppstår mellan exempelvis säkra skolvägar och framkomliga stråk för transporter.

Den nya industriinfarten som diskuterats ovan skulle kunna möjliggöra ökad tillgänglighet till en del av jordbruksmarken och bidra till att det befintliga gatunätet i Mora By avlastas från större transporter. Den skapar dessutom möjlighet för jordbrukstransporterna att använda det övergripande huvudnätet för att ta sig till och från jordbruksmarken i öster.

Gustafs - en jordbruksbygd idag och i framtiden

Då förutsättningarna utmed Dalälven för jordbruksproduktion är optimala, till och med vid nationell jämförelse, har jordbruksmarken fram till idag och även i framtiden en stor betydelse i Gustafs. De investeringar som sker i branschen visar på framtidstro. Produktionsenheternas storlek blir större och kan bestå av flera gårdar med utspridda produktionsområden, vilket förutsätter funktionella transporter. Transporter är tillsammans med tillgång till mark en avgörande faktor för branschen och något som denna plan har tagit hänsyn till i så stor omfattning som det varit möjligt.

Styrkan med en aktiv jordbruksbygd är att odlingslandskapet ofta upplevs attraktivt för boende. Eventuella intressekonflikter kan

minimeras via en bra dialog och kommunikation om näringens behov och förutsättningar samt ömsesidig respekt.

Foto: Helena Blom

BARN OCH FRITID

Med utgångspunkt att det som planeras för barn har även vuxna glädje av har ett antal utvecklingsförslag formulerats. Målet har varit att stärka möjligheterna till fritidsaktiviteter vilket leder till bättre folkhälsa. Sammanfattningsvis handlar det om fler och bättre ytor för lek och idrott, möjlighet att transportera sig utan bil samt skapa attraktiva mötesplatser.

G MORA BY SÖDRA

Utveckling av Morbyvallens idrottsplatsområde,

Det är viktigt med den fortsatta utvecklingen av Morbyvallen som ett centrum för aktiviteter av olika slag (sydvästra delen av område G). Den senaste tiden har området utvecklats kraftigt och möjligheten att utöva flera olika sporter och aktiviteter har uppstått. Utöver detta angränsar Morbyvallen till

många strövområden i skog och mark som är mycket populära bland befolkningen i Gustafs och tillresta besökare. För att tillgodose den ökade efterfrågan på idrottsanläggningar finns här möjlighet att utveckla området ytterligare exempelvis med idrottshall, gym eller fritidsgård. Vid en utbyggnad måste hänsyn tas till de många kolningsgroparna i området. Se även beskrivning under *Boende och pendling*, sid 41.

Om Slättgärdet (norra delen av område A) bebyggs behöver det befintliga idrottsområde kompenseras med minst tre fotbollsplaner någon annanstans, förslagsvis på Morbyvallen. Eventuellt kan detta ske tidigare då omklädningslokalerna på Slättgärdet har mögelskador och tillfälliga baracker används för närvarande. På Morbyvallen saknas det dessutom omklädningsrum eftersom fotbollsanläggningen används mera frekvent sedan ny konstgräsplan anlades. Detta betyder att en utbyggnad med minst fyra nya omklädningsrum behöver byggas.

Föreningarna och allmänheten har flera utvecklingsförslag för idrottsplatsområdet Morbyvallen. Några exempel är utökade parkeringsytor, utegym och hinderbana, ishockeyplan (vilken ersätter den befintliga i Mora By som eventuellt försvinner när industriinfarten förändras) och en fullstor inomhushall med samlingslokal och eventuellt gym, ungdomslokal eller förskola. En stor utmaning i planeringen har varit att låta idrottsplansområdet utvecklas samtidigt som det i samma område ges plats för nya bostäder. En utredning av Morbyvallen och framtida satsningar behöver göras för att kunna fastslå hur stor ytaidrottsområdet kommer att behöva. Då även ny bebyggelse föreslås i närheten behöver möjligheterna att skapa nya rekreationsstråk på andra sidan vägen vid Gustafsfältet utredas.

Friluftsliv och strövområden

Planen föreslår exploatering av vissa områden som idag nyttjas som strövområden t.ex. Källberget. Då ny bebyggelse planeras i områden som idag nyttjas som rekreationsområden är det viktigt att kompensera och

säkerställa tillgången till närbelägna grönområden. Om möjligt bör vissa delar bevaras som naturmark för att skapa möjligheter för både rekreation och boende. Grönstrukturen ska särskilt beaktas vid detaljplanläggning för att säkerställa en god tillgång till grönområden och rekreationsstråk.

Ett område som utnyttjas mycket av barnen och skolverksamheten är bäckravinen mitt emot skolan. Dock är området svårtillgänglig och skulle behöva utvecklas för att öka tillgängligheten på ett sätt som även tar hänsyn till naturen. Platsen har potential att stärka sin funktion som lek- och strövområde samtidigt som nya mötesplatser och kopplingar över ravinen skapas. Om tillgängligheten förbättrades skulle bäckravinen kunna bli en stor tillgång för skolverksamheten och boende i området.

Foto: Maria Hansson

Det är viktigt att både naturen och aktivitetsytorna används på ett hänsynsfullt sätt och att den fysiska miljön inbjuder och uppmuntrar till detta. Vid utredning av nya stråk för rekreation ska hänsyn tas så att befintliga naturvärden kan bevaras och utvecklas. Se även under rubriken *Naturområden och rörligt friluftsliv*.

Nya aktivitetsytor

Planen föreslår ytterligare satsningar på lekplatserna i Mora by och vid Enbacka skola. Inom planområdet bör det finnas minst två större attraktiva lekplatser med utrustning utöver grundutbudet. Det är viktigt att planera för varmare klimat både vad gäller nya och gamla aktivitetsytor och

skolområden. Tillgången till skugga är viktig och behöver tas med i ett tidigt skede i planeringen.

Skolgården i Enbacka föreslås utökas med en eller fler aktivitetsytor. En ny fotbollsplan och/eller allvåders multiarena, så kallad spontanidrottsanläggning, skulle behövas. Denna anläggning kan användas såväl dagtid som kvällstid för olika grupper. Satsningen är mycket viktig som kompensation om fotbollsplanerna vid Slättgärdet försvinner, men behövs redan idag då skolgården är för liten för antalet elever på skolan. Skolans anknytning till ravinlandskapet kring Spångbäcken, se nedan under *Naturområden och rörligt friluftsliv*.

Foto: Helena Blom

Fritidsgård

Då befolkningen inom planområdet växer innebär det även att satsningar på barn och ungdomar behöver göras. Det har på flera håll under medborgardialogen framkommit att det saknas mötesplatser för äldre ungdomar. Möjligheterna till sportaktiviteter är goda i området. Desto sämre är utbudet för ungdomar som inte deltar i dessa aktiviteter. Troligtvis åker många äldre ungdomar till Borlänge eller Säter för underhållning. Frågan om att etablera en fritidsgård har hittills inte kunnat lösas. Vid en utbyggnad av omklädningsbyggnad eller inomhushall på Morbyvallen bör frågan utredas igen. Så länge utbyggnad av nya bostäder sker inom planområdet kommer underlaget och behovet av en mötesplats för äldre ungdomar fortsätta öka. Bättre kollektivtrafik

skulle även kunna lösa behovet. En sådan lösning skulle gynna alla som bor och verkar i området.

C Skolgårdsområdet, område 14

I och med att planen realiserar ökar befolkningen och därmed även fler elever på Enbacka skola. Där finns det redan ett stort behov av en större skolgård. I dagsläget är det trång vilket skapar konflikter om ytor mellan olika grupper. Nyligen byggdes skolan ut för att klara den förväntade ökningen av elever och således måste även skolgården anpassas till fler elever. Eleverna har många önskemål och förslag på hur det vill att skolgården ska utvecklas. Denna grupp bör vara delaktiga i planeringen av skolgården om möjligt.

För några år sedan flyttade second hand verksamheten "Pärlan" som bedrivits i en lokal bredvid skolan. Kommunen äger numera fastigheten och ska utreda hur ytan ska användas. Ett förslag är att komplettera med en ny förskola i anslutning till skolan, ett annat förslag är att riva huset för att frigöra mer yta till skolgårdsområdet. Ett tredje förslag är att utveckla ytan vidare för det den kommit att användas till idag, nämligen som parkering för hämtning och lämning. Planen pekar ut området som utbredningsområde för skoländamål. Det är viktigt att man i samband med utredningen tar ett helhetsgrepp om hela området, även anslutningarna med övergångsställen till skolan och gräsytan på andra sidan vägen/busshållplatsen för att fånga upp alla behov som finns inom området.

Om det blir aktuellt med en flytta av fotbollsplanerna på Slättgärdet föreslås att skolgården kompletteras med en yta för spontanidrott eller liknande. Då avståndet till fotbollsplanerna ökar för de som bor i och omkring Naglarby och Enbacka är det viktigt att de får ett alternativ i närområdet eftersom flera barn inte kan ta sig till Morbyvallen på egen hand. Det har även framkommit under dialogfasen att gymnastiksalen Enbackahallen behöver renoveras och uppgraderas för att fylla den funktion som

krävs. I dagsläget är lokalen hårt belastad av både skolverksamheten och idrottsföreningar på kvällstid. För att klara av det växande behovet av inomhusidrott kommer det att behövas en fullstor idrottshall som lämpligen placeras på Morbyvallen. På detta sätt kan Enbackahallen avlastas och användas mer enhetligt som det är tänkt, nämligen som undervisningssal.

Säkra gång- och cykelvägar

Som beskrivits tidigare är avstånden i små och från Storhaga centrum nås all samlad bebyggelse inom en 3 km radie. Förutsättningarna för en hög andel resor till fots eller med cykel är därför stora. Det som saknas är framförallt ett sammanhängande gång- och cykelnät som upplevs tryggt och är säkert. Detta nät ska även fungera som säkra skolvägar inom planområdet.

Foto: Helena Blom

I arbetet med fördjupad översiktsplan för Gustafs har en övergripande analys av gång- och cykelnätet tagits fram. Inom vissa delar av området finns relativt goda möjligheter att färdas medan det inom andra området krävs större utbyggnader för att skapa en säker infrastruktur. Ett övergripande huvudnät, som knyter samman de olika delarna av inom planområdet till bl.a. Enbacka skola, behöver utvecklas. Utöver detta behöver många felande länkar och osäkra punkter åtgärdas för att skapa ett sammanhängande gång- och cykelnät.

I ett första läge behöver en plan för gång- och cykelvägar tas fram som tydligare

utreder vilka åtgärder som behöver vidtas. Planen bör utgå från de ramar som den fördjupade översiktsplanen ger.

NATUROMRÅDEN OCH RÖRLIGT FRILUFTSLIV

J BÄCKRAVIN UTMED SPÅNGBÄCKEN

Spångbäcken, som vanligen kallas enbart Bäckan, utgör gräns mellan Enbacka och Våbäck.

Bäckravinen, som ligger i anslutning till skolområdet, nyttjas i dagsläget av många barn som lekyta. Området föreslås få en tydligare funktion som rekreationsområde. Om området dessutom tillgänglighetsanpassas för rullstolar och rullatorer skulle det även kunna bli ett attraktivt besöksmål för de boende och besökande på Enbackagården. Även fler kopplingar över ravinen närmre kyrkan skulle kunna bryta barriärkänslan mellan Enbacka och området kring kyrkan samtidigt som möjligheterna till fysisk aktivitet ökar. Området är detaljplanlagt och ravinen är planlagd som parkmark.

K ÄLVSTRANDEN MED RAVINER

Älven rinner här fram i jordbrukslandskapet. Stränderna är ofta höga med erosionsbranter och bevuxna med lövskog av gråal, björk och hägg. Spångbäckens utvidgade mynning i älven är av stort värde för flyttfåglar. Niporna nyttjas till boplatser av backsvalor, som är en rödlistad art. Älvlandskapet norr om Fäggeby är av riksintresse för naturvården.

I medborgardialogen har framkommit önskemål om nya strövområden utmed älvkanten varför området i planen presenteras som utredningsområde för rekreation. Kopplingen till Dalälven är en outnyttjad resurs. Det öppna landskapet vid älven är karaktäristisk för landskapsbilden inom planområdet. Dock bidrar de stora åkrarna längs med älven till en barriäreffekt som gör området svårtillgängligt för allmänheten. Kommunens plan är att värna om strandskyddet samtidigt som området kring älven

tillgängliggörs som rekreationsområde. Hela eller delar av sträckan (beroende på hur långt som är möjligt med tanke på platsens topografi) bör om möjlig utformas så att även funktionshindrade kan få uppleva älven och strandmiljön. Vid utformning av vandringsleder m.m. ska hänsyn tas till häcknings- och rastplatser för fåglar. Ingrepp i nipor ska undvikas med hänsyn till ras- och skredrisker.

Vattnet har flera funktioner. Rent ekologiskt är det smala strandområdet mellan land och fritt vatten en viktig miljö för många små ekosystem. Vad gäller framtida vattenanvändning vill kommunen att området bevaras och nyttjas för fiske och andra fritidsändamål. Vattenområdet och stränderna ska skyddas mot exploatering i form av industrianläggningar som kan skada grundvattnet och ytvattenområden. Särskilt stor hänsyn måste tas åt riksintresset och Natura 2000-området som gränsar till planområdet i norr.

L VIK AV DALÄLVEN

Strax öster om Spångbäckens mynning i älven finns en vik av Dalälven med låglänta vassbevuxna stränder. Området utgör en viktig fågellokal för rastande fåglar. Området är attraktivt för rörligt friluftsliv och dess naturvärden ska beaktas.

M DIGERDALARNA

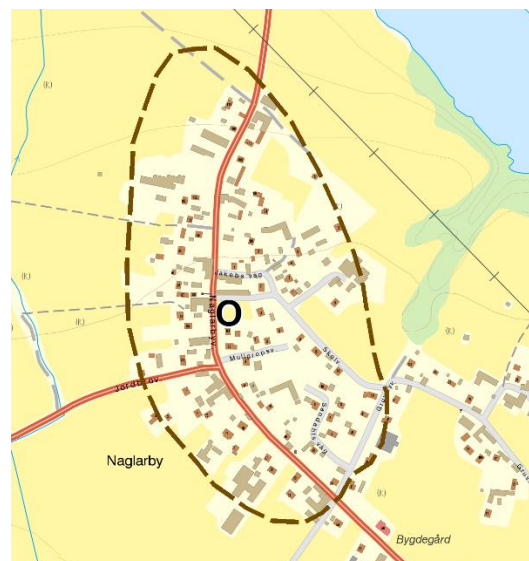
Digerdalarna är ett ravinsystem med lövskog av gråal, björk och hägg samt ett fältskikt av fuktighets- och näringskrävande arter. Fågellivet i dalarna är rikt. Naturvärdena ska beaktas.

N GUSTAFSFÄLTET

Området är en mindre del av det mäktiga Gustafsfältet, som utgörs av ett åskomplex av stort vetenskapligt intresse och av betydelse för förståelsen av inlandsisens avsmältning och bildning av de formationer som då uppstod. Området är av riksintresse för naturvården och ska skyddas från täktverksamhet. Befintliga naturvärden bör bevaras och utvecklas.

Bevarande kulturmiljö

O NAGLARBY

Naglarby har ett strategiskt läge där vägarna från Torsång och Tuna möts. Norra delen av Naglarby är en välbevarad oskiftad by med karaktär av radby. Byn domineras av stora jordbruksgårdar. Uthusen ligger tätt längs vägen, vilken har karaktär av trång bygata. Bybebyggelsen har högt kulturmiljövärde och den gamla bondbykaraktären bör bevaras. En hel del modern bebyggelse har framför allt uppförts i de östra delarna av byn. Ny bebyggelse bör ej tillåtas på nya lägen i odlingslandskapet utan bör placeras som komplement till den befintliga byn och då anpassas till den befintliga bebyggelsen i materialval, utformning och färgsättning. Områdesbestämmelser med hänsyn till kulturmiljövärden, t.ex. höjning av lovplikten kan på sikt komma att tas fram.

E KONSEKVENSER

Miljöbedömning

I arbetet med fördjupad översiktsplan för Gustafs har en miljöbedömning gjorts. Det är en process där kommunen tagit ställning till om planen bedöms leda till en betydande miljöpåverkan eller inte. Bedömningen bygger på resonemang kring nollalternativets respektive planens konsekvenser vilka har identifierats, beskrivits och bedömts. I nollalternativet beskrivs den sannolika utvecklingen om planen inte genomförs, det vill säga befintliga plan- och markförhållanden råder. Upplägget för planens konsekvenser är baserat på samma tematiska struktur som presenterats i planförslaget. Avgränsningen för miljöbedömningen har dragits vid väsentliga miljöförhållanden samt planområdets fysiska gräns.

Kommunens sammanvägda bedömning är att planen inte bedöms leda till en betydande miljöpåverkan varför en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) inte har upprättats. För områden som kan bli aktuella för en MKB kommer varje enskilt fall att prövas i ett senare skede i planeringsprocessen.

Nollalternativet - utvecklingen utan ny FÖP

Om denna plan inte genomförs betyder det att Gustafs fortsätter utvecklas utefter de förutsättningar som nuvarande FÖP anger och de behov som uppstår. Urbaniserings-trenden leder till att Falun Borlänge regionen fortsätter växa, vilket gör att även bebyggelsen inom planområdet bedöms utvecklas i nollalternativet. Ny bebyggelse planeras i nollalternativet utifrån nuvarande detaljplaner eller de som tas fram utifrån gällande beslut såsom bostadsförsörjningsplan och översiktsplan med mera.

Foto: A. Olofsson Media

Nuvarande FÖP skiljer sig inte allt för mycket mot den föreslagna FÖPen vilket innebär att flera områden som finns med i planförslaget även kan bebyggas i nollalternativet. Något mer jordbruksmark kan tas i anspråk för bebyggelse än vad planförslaget föreslår. Detta bedöms leda till en negativ miljöpåverkan eftersom det råder brist på jordbruksmark. Det är mycket svårt att förutspå konsekvenserna av nollalternativet men det innebär kortfattat att utvecklingen sker utan den helhetssyn på olika samhällsintressen som planen fastslår. Exempelvis konflikten mellan jordbruksmark kontra bostadsförsörjning.

Då helhetsperspektiv och politisk förankring saknas i nollalternativet ökar risken för kortsiktig, ekonomisk planering. En konsekvens av detta som förutspås är att gång- och cykelnätet prioriteras långt ner i genomförandet av planen. Nollalternativet innebär att det saknas en övergripande strategi för gång- och cykeltrafik. Avsaknaden av dessa fysiska kopplingar bedöms leda till en negativ miljöpåverkan då de genererar fler motorburna transporter. Kostnaderna för skolskjuts skapar dessutom en ekonomisk belastning för kommunen

Foto: Helena Blom

som ökar i takt med att bebyggelsen växer inom planområdet.

Vad gäller tunga transporter innebär nollalternativet att den trafikproblematik som råder i området, och då framförallt i Mora by och korsningen mellan Naglarbyvägen och länsväg 790 mot St. Skedvi, består. Problem med infrastrukturen och otydliga verksamhetsområden skapar konflikter. Konsekvenserna av detta bedöms som mycket allvarliga och leder till ekonomiska konsekvenser för kommunen om företag flyttar för att situationen blir ohållbar. I värsta fall leder trafiksituationen även till personsador eller dödsolyckor. För miljön bedöms konsekvenserna som negativa när tunga transporter blir onödigt långa och avgaser från tung trafik släpps ut i bostadsområden.

Som nämnts tidigare är konsekvenserna av nollalternativet svåra att förutspå. Troligtvis innebär det en liknande nivå av offentlig och kommersiell service då nya markområden för serviceändamål i nuvarande FÖP är

begränsade. Platsbristen på idrottsplatsområdet Morbyvallen, fotbollsplanerna vid Slättgärdet, skolgården och i gymnastiksalen kvarstår. De ytor och stråk som idag nyttjas för fritid och rekreationsändamål fortsätter att användas av de som har tillgänglighet dit.

Älvlandskapet och strandkanten samt Digerdalen lämnas mer eller mindre opåverkade där naturen till stor del får sköta utvecklingen på egen hand. Bäckravinen och Källberget förblir ett naturligt men ganska påverkat område av barn och vuxna i området. Den fysiska barriären som bäckravinen utgör kvarstår. Området runtomkring Gustafsfältet och dess naturvärden får leva vidare. Det finns då en risk att graden av störning blir för liten och missgynnar sandmarksvärden. De äldre lövträden i områdets norra del står förhoppningsvis kvar, men det är svårt att säga då de saknar skydd.

Fornlämningsområdet norr om Morbyvallen och området mellan skolan och Naglarbyvägen samt enstaka fornlämningar i Naglarbyområdet påverkas i nollalternativet.

Den äldre bebyggelsen och gårdsmiljöerna riskerar att gå förlorade och eller förvanskas eftersom de inte lyfts fram i nuvarande fördjupade översiktsplan.

Vad gäller VA så finns en ny vattenreservoar. Befintligt reningsverk blir kvar, vilket leder till negativ miljöpåverkan då anläggningen har brister och saknar kapacitet. Riskfaktorer i form av markradon, farligt gods, buller, förorenade platser, luftföroreningar, kraftledning, översvämningar med mera kvarstår i nollalternativet. Vidare utredningar behövs i flera fall för att kunna bestämma dess effekter på människors hälsa och säkerhet.

Foto: Helena Blom

Tematisk konsekvensanalys

Bebyggelseutveckling

Konsekvenser av planen

Den stora skillnaden med planförslaget är att kommunen gått steget längre och arbetar mer strategiskt med att bebygga så lite som möjligt av jordbruksmarken. Den föreslagna FÖPen har en tydlig strategi för hur bebyggelseutvecklingen ska ske. Den specificerar övergripande detaljer kring vilka verksamheter som tillåts var och hur bebyggelse bör utformas för att smälta in i kulturmiljön.

Bebyggelseutveckling planeras ske framför allt genom förtätning i redan befintliga områden men även genom att ta ny mark i anspråk. Då det råder en intressekonflikt mellan framför allt jordbruk och bebyggelseutveckling i Gustafs planeras främst skogsmark för nyetablering. Två mindre

områden som används för jordbruk på ca 2 respektive 3 hektar i anslutning till Slättgärdets IP och Storhaga har föreslagits som utvecklingsområde för bostäder. Området närmast Storhaga är idag omgärdat av bebyggelse. Totalt berörs ca 11 ha jordbruksmark av planförslaget.

Inga riksintressen för naturvård påverkas av de utpekade bebyggelseutvecklingsområdena. Storhaga utgörs av ett intresseområde för kulturmiljövård och utvecklingsområdet östra Folieraren gränsar mot ett område med fornlämningar.

Bedömning

Skillnaden med att låta bebyggelseutvecklingen ske naturligt mot att anta en ny fördjupad översiktsplan som vägledning är att i den nya FÖPen har intressekonflikter diskuterats och vägts mot varandra i ett tidigt skede. I och med den stora efterfrågan på såväl jordbruksmark som mark för bostadsbebyggelse kommer FÖPen att peka på den för samhället mest önskvärda utvecklingen.

Den föreslagna bebyggelseutvecklingen anses inte medföra någon betydande miljöpåverkan då det främst är förtätning i befintlig bebyggelse som föreslås. Viss miljöpåverkan kommer dock att ske när produktiv jordbruks- och skogsmark tas i anspråk för nyexploatering.

Kommunikationer

Konsekvenser av planen

I föreslagna FÖP presenteras idéer om hur framtida kommunikationer kan ske. Om FÖPen realiserar innebär det att fler personer kan röra sig inom planområdet till fots eller med cykel antingen på separerade GC-vägar eller på vägar som anpassats till både bil- och gång- och cykeltrafik. När fler väljer att gå eller cykla ökar folkhälsan och känslan av gemenskap och säkerhet stärks.

För företagen i Mora by ger de föreslagna alternativen till industriinfart en viktig signal om att deras verksamhetsområden är säkrade i framtiden och att kommunen

kommer att gå vidare med föreslagen dragning (alternativ ett) så snart som möjligt.

Det finns goda möjligheter att resa kollektivt till och från Gustafs. I FÖPen föreslås att en förbättrad utformning av hållplatsen Stora-haga samtidigt som en bättre pendlarparkering anläggs. Fokus finns i planen på att utveckla gång- och cykelvägnätet vilket är en viktig del för att förbättra möjligheterna att välja kollektivtrafik för arbetspendling.

Bedömning

Planen anses vara både bättre för miljön, plånboken och den sociala sammanhållningen för boende och verksamma i området. När fler väljer hållbara transporter skapas möten mellan olika individer och grupper. Detta kan i sin tur leda till stärkt identitet och samhörighet vilket bidrar till ett mer tolerant och jämställt samhälle. FÖPen kan bidra till att bilberoendet minskar och färre barn-och ungdomar behöver skjuts för att ta sig till skola, aktiviteter och vänner. En ny pendeltågstation i kombination med utbyggd kollektivtrafik kan möjliggöra för flera hushåll att klara sig med endast en bil eller ingen alls. För det är först när alternativ till bilen finns som andelen hållbara transporter kan öka.

De förändringar som föreslås angående kommunikationer i FÖP Gustafs anses inte medföra betydande miljöpåverkan. En ökad inflyttning och nyexploatering av verksamheter i Gustafs innebär sannolikt ett ökat behov av fordonstransporter som oftast ger utsläpp till luft av växthusgaser. En god planering för kommunikationer och satsningar på gång- och cykelvägar samt kollektivtrafik kan förhoppningsvis dämpa det ökade behovet av fordonstransporter något.

Tillgänglighet

Konsekvenser av planen

Planering av gång-och cykelnätverk kräver ett helhetsperspektiv där målpunkter knyts samman med så få konfliktzoner som möjligt. FÖPen föreslår ett antal nya länkar som utgångspunkt i kommande planering. Det vill säga de mest angelägna stråken för att alla, inklusive barn, äldre och personer med funktionsnedsättning ska kunna ta sig mellan olika målpunkter på ett tryggt och säkert sätt. Föreslagna åtgärder i FÖPen har satt fokus på att tillgänglighetsperspektivet ska genomsyra planering och genomförande från början.

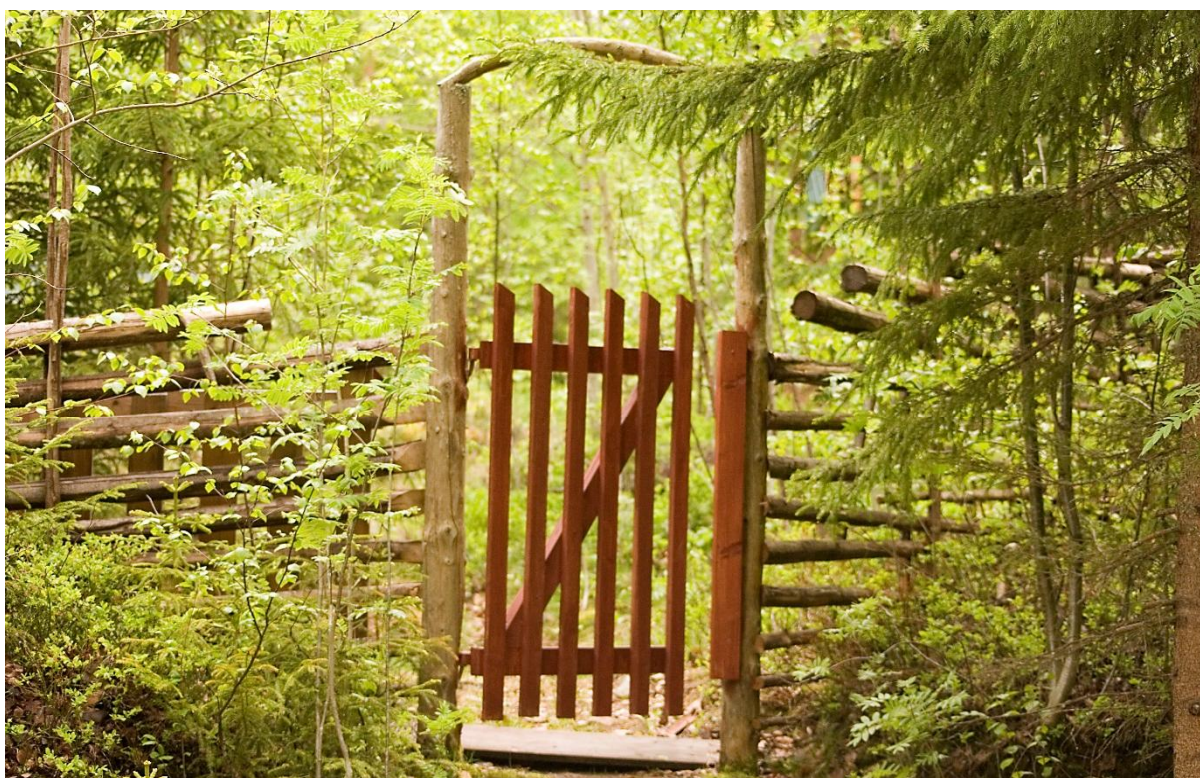

Foto: A. Olofsson Media

Idag saknas gång- och cykelvägar som binder ihop de olika tätbebyggda områdena och samhällsservicen. Med ett utbyggt och fungerande gång- och cykelvägnät mellan de olika byarna kan behovet av fordonstrafik minska.

Bedömning

Planen främjar valmöjligheter både vad gäller färdmedel och rörelsemönster. Den utgår från olika invånare och aktörers perspektiv på tillgänglighet och där fokus varit att öka tillgängligheten för de med störst behov.

Planen leder till att den offentliga miljön blir mer anpassad till grupper som idag har lägre tillgänglighet alternativt saknar tillgänglighet helt till dessa miljöer. Barn, äldre och funktionsnedsatta är exempel på dessa grupper. Det leder i längden till ökad jämställdhet och ett mer inkluderande samhälle. Fokus på tillgänglighet inom planområdet bedöms vara positivt ur miljösynpunkt.

Näringsliv

Konsekvenser av planen

Planen ger möjlighet för viss typ av nyetablering samtidigt som befintliga verksamhetsområden fortsätter att fungera. Utvecklingsmöjligheter för befintliga verksamhetsområden tillgodoses i första hand genom redan ianspråktagen mark genom förtätning och komplettering. I andra hand finns möjlighet att expandera på ny mark i anslutning till befintliga verksamhetsområden. Planen skapar möjligheter för ett breddat näringsliv då olika typer av verksamhetsområden finns att tillgå.

Uttekade områden för verksamheter och områden för blandad verksamhet ligger till stora delar inom områden som är känsliga för föroreningar på grund av närheten till grundvatten som skyddas. Det ställer krav på vilka typer av verksamheter som kan etableras inom området, miljöfarlig verksamhet är inte lämplig.

De norra delarna av skogsområdet söder om Mora By som föreslås för nyetablering av

verksamheter är till stora delar intresseområde för kulturmiljövård. Enstaka fornlämningar gränsar till de utpekade områdena.

Gårdsbutik i Mora by

Delar av utvecklingsområdena som föreslås kan vara förorenade sedan tidigare, vid nyetablering kan utredning av eventuell föroreningsituation krävas. De stora utvecklingsområdena för verksamheter utgörs idag av produktiv skogsmark, inga utpekade naturvärden berörs men områdena angränsar mot Gustafsältet som utgör riksintresse för naturvård.

Etablering av nya verksamheter leder sannolikt till ett ökat transportbehov med flertunga transporter och en ökning av utsläpp till luft som följd.

Bedömning

Planen anses vara gynnsam för näringslivet generellt sett. Den stora skillnaden mot nuvarande FÖP är att planen tillåter blandad markanvändning i vissa områden. Detta gör planen mer flexibel än nuläget och skapar möjlighet för framtida etableringar samtidigt som bostadsförsörjningen säkras. I och med att fler verksamheter etableras i området kan detta leda till ökad konkurrens inom vissa branscher. Å andra sidan innebär det också ökat antal arbetstillfällen och stärkt kommunal ekonomi.

Den föreslagna utvecklingen av verksamheter anses inte medföra någon betydande miljöpåverkan då det främst är förtätning i befintlig bebyggelse som föreslås. Viss påverkan på näringslivet/jordbruket kan dock ske om produktiv jordbruksmark tas i anspråk för nyexploatering.

Foto: A. Olofsson Media

Jordbruk

Konsekvenser av planen

Planen tillåter att ca 11 hektar åkermark bebyggs. Den innehåller vissa förbättringar för jordbrukarna i form av separerade gång- och cykelvägar och en utpekad infart till Mora by och jordbruksmarken mitt emellan riksvägen och järnvägen. Arbetsprocessen med fördjupad översiktsplan för Gustafs har lett till att lagrummet som reglerar när jordbruksmark får tas i anspråk har diskuterats och konkretiserats. Dessa diskussioner har även lett till att kommunen tagit med förtydligat ställningstagande i sin nya bostad- och lokalförsörjningsplan. En utvidgning av bebyggelsen på jordbruksmark påverkar landskapsbilden och möjligheterna till ett rikt odlingslandskap och djurhållning.

Bedömning

Den näringsgren som klart missgynnas av planförslaget är lantbruket. Dessa företagare har signalerat att delar av planområdet redan är för utbyggt för att de ska kunna bedriva ett rationellt jordbruk samt att de är i behov av mer åkermark. I framtiden finns dessutom behov av större produktionsenheter i nära anslutning till varandra. Deras intresse har inte kunnat tillgodoses och får även miljökonsekvenser då markytor som tidigare varit gröna bebyggs och asfalteras. Å andra sidan skapas förbättrad infrastruktur i form av en industriinfart i Mora by samt färre konflikter mellan jordbruksmaskiner och fotgängare och cyklister då GC-nätet binds ihop och andra trafiksäkerhetshöjande åtgärder införs.

Foto: A. Olofsson Media

Planförslaget anses inte medföra en betydande miljöpåverkan även om 11 ha jordbruksmark skulle bebyggas vilket bland annat påverkar miljömålet Ett rikt odlingslandskap. De ytor som föreslås angränsar till befintlig bebyggelse och är i vissa fall svåra att nå för lantbrukarna. Planen lyfter fram att hänsyn ska tas till jordbruk i samband med nyetablering.

Service

Konsekvenser av planen

I och med att flexibiliteten höjts med var verksamheter kan etableras stärker planförslaget möjligheterna för ökad service. Förutsättningarna för underlag och utbud stärks i och med att kommunen kan fortsätta arbeta strategiskt med bebyggelseutvecklingen.

Bedömning

En ökad grad av service är bra för miljön på så vis att färre persontransporter till större tätorter behövs. Särskilt ombudstjänster är viktiga att bevara på landsbygden så att det inte krävs bilburna resor för att hämta paket etc. Att utöka möjligheten för skolgång på orten medför också ett minskat behov av transporter särskilt i kombination med förbättrade gång- och cykelvägar för skolbarn. De föreslagna åtgärderna för ökad service inom planområdet bedöms inte medföra betydande miljöpåverkan.

Fritid och rekreation

Konsekvenser av planen

Det finns ett fokus i planen på att öka tillgänglighet till framförallt två naturområden: Dalälven och bäckravinen i Enbacka. Möjligheterna att uppleva naturlivet kring älven stärks. Fler möjliga rekreationsstråk av varierande längd skapas antingen genom nya gång- och cykelvägar eller promenadstigar. När fler människor är ute och rör på sig bidrar det till ökad folkhälsa och sociala mötesplatser samt ökad trygghet.

Då en större utbyggnad föreslås och flera grönområden som används för rekreation försvinner, som till exempel Källberget, är det viktigt att de resterade kan bevaras och göras lättillgängliga. När rekreationsområden förvinns ökar slitaget för de områden som finns kvar och kommunens kostnader för underhåll stiger. När orörda naturområden tillgängliggörs finns det risk att naturvärden störs och i värsta fall går förlorade.

Bedömning

De fördelar som planförslaget ger i form av bättre folkhälsa är ovärderliga och svåra att uppskatta. Ökade möjligheter till rekreation gynnar allt ifrån skolverksamheten till äldreomsorgen och handels- och besöksnäringen. Dock kan det även få negativa konsekvenser i form av att naturlivet störs och nedskräpningen ökar. Den fördjupade översiktsplanen anger dock riktlinjer för hur utvecklingen ska ske så att hänsyn till miljön tas.

Flera befintliga grönområden som främst utgörs av skogsmark tas i anspråk för att i sin tur lämna åkermarken i fred. Tillgängligheten till natur- och strövområden enligt planförslaget anses vara acceptabel jämfört med nollalternativet. Det finns dock en stor risk att när ny bebyggelse etableras inom befintliga grönområden och att kompensationsåtgärderna som planen föreslår glöms eller prioriteras bort.

Planförslaget anses inte medföra betydande miljöpåverkan då det främst är produktiv skogsmark som planeras för exploatering.

När nya grönområden planeras och tillgängligheten till skyddade naturområden förbättras ska detta ske med stor hänsyn till de naturvärden som bör bevaras.

Naturvård

Konsekvenser av planen

Utpekade naturvärden och skyddade naturområden berörs inte av några fysiska ingrepp men planeras att göras mer tillgängliga genom till exempel nya anslutande gång- och cykelvägar eller rekreationsstråk. Vid utredning av nya gång- och cykelvägar eller rekreationsstråk ska hänsyn så att befintliga naturvärden kan bevaras och utvecklas. Det påpekas i planen att i samband med förtätningar inom vissa områden med äldre gårdsmiljöer och lövträd, bör dessa skyddas och bevaras.

I planen lyfts även fram att vid exploatering i södra Mora by bör möjligheterna att bevara samt även tillskapa ny värdefulla insektsmiljöer via blomrika sandmarker övervägas.

Foto: Helena Blom

Strandskydd

Konsekvenser av planen

I granskningshandlingen berör delar av fyra utpekade utvecklingsområden av strandskydd. Det är dels förtätningsområdena B Lisselhaga och D Enbacka, dels utvecklingsområdena A Storhaga och C Skolområdet.

Vid detaljplanläggning kan planbestämelse införas om att strandskyddet upphävs inom del av planområdet. För sådant upphävande krävs alltid särskilda skäl enligt bestämmelserna i miljöbalken 7 kap. 18c-d §§.

För enstaka komplettering av bebyggelsen kan i stället ansökan ske om dispens från strandskyddsbestämmelserna. Även då krävs särskilda skäl.

Vid upphävande av strandskyddet eller när dispens ges ska alltid säkerställas att det finns ett område mellan strandlinjen och bebyggelsen för fri passage för allmänheten. Och att goda livsvillkor för djur- och växtlivet bevaras.

Dalälven

Genom B Lisselhaga går ett mindre vattendrag mellan befintlig bebyggelse och åkermarken. I några fall bedöms kompletteringar kunna ske med stöd av särskilda skälen att området redan är ianspråktaget som tomtmark (7 kap. 18c § punkt 1 miljöbalken) eller att det är avskilt från strandlinjen (7 kap. 18c § punkt 2 miljöbalken). För att öka möjligheterna till komplettering kan området på sikt behöva utpekas som LIS-område.

Område D berörs delvis av strandskydd från vik av Dalälven i öster. I samband med den ovan beskrivna gränsjusteringen med hänsyn till översvämningsrisk justeras gränsen så att inte heller strandskyddet mer berörs.

Område A Storhaga berörs till del av samma vattendrag som nämns för område B Lisselhaga. För enstaka komplettering bedöms samma särskilda skäl kunna utnyttjas. För utveckling av centrumdelen bedöms det särskilda skälet angeläget allmänt intresse kunna nyttjas (7 kap. 18c § punkt 5 miljöbalken) eller utvidgning av pågående verksamhet (7 kap. 18c § punkt 4 miljöbalken). Här bedömer kommunen att det finns specifika planeringsförutsättningar med särskilt goda kommunikationer samt tillgång till servicefunktioner.

För område C Skolområdet anges i texten att kommunen bedömer att delar av strandskyddet kunna hävas med stöd av 7 kap. 18d§ miljöbalken (LIS-område). Kommunen anser att denna redovisning är en komplettering av den redovisning av LIS-områden som finns i Översiktsplan för Sätters kommun 2013.

Foto: A. Olofsson Media

Bedömning

Planen anses ge en acceptabel påverkan på naturmiljön förutsatt att de åtgärder som planeras genomförs med respekt och omsorg om naturen. Särskilt stor hänsyn måste tas åt riksintressena i planområdets norra och södra del. Genom planen skapas ett helhetstänk där olika naturvärden synliggörs redan innan ny bebyggelse planeras. Detta kan leda till att den tillkommande bebyggelsen placeras på platser där den gör minst negativ påverkan på naturmiljön.

Ingen betydande miljöpåverkan anses uppstå av planförslaget om föreslagna försiktighetsåtgärder vidtas avseende naturmiljön i samband med exploatering och utbyggnad.

Kulturmiljövård

Konsekvenser av planen

Största delen av den nya bebyggelsen har placerats på platser med få eller inga kända fornlämningar alls. I Mora by planeras ett större bostadsområde inom område G Mora by södra nära ett område med fornlämningar vilket kan komma att kräva arkeologiska utredningar. Fornlämningar är skyddade enligt kulturmiljölagen enligt 2 kap. 12§ kulturmiljölagen ska den som vill rubba, ändra eller ta bort en fornlämning ansöka om tillstånd hos länsstyrelsen.

Förutsättningarna för att ta tillvara och skydda kulturmiljöerna ökar genom planen då kommunen får ett helhetsgrepp om området. Vid förtätning av gamla kulturmiljöer lyfts vikten av hänsyn till kulturmiljöerna fram. Försiktighet och hänsyn präglar den nya bebyggelsen i dessa områden som kommer utgöra en kontrast till den äldre,

Foto: A. Olofsson Media

innan träden och annan vegetation vuxit upp.

Bedömning

Planen har en viss negativ påverkan på kulturmiljön. Den föreslagna bebyggelsen i de äldre kulturmiljöerna, framförallt i Storhaga och Naglarby, kan komma att störa områdets historiska och landskapsmässiga värden om den inte anpassas till den befintliga skalan och karaktären. Ingen betydande miljöpåverkan anses uppstå av planförslaget om föreslagna försiktighetsåtgärder avseende kulturmiljön vidtas i samband med exploatering och utbyggnad.

Energi och teknisk försörjning

Konsekvenser av planen

Den förtätning- och kompletteringsstrategi som planen arbetat utifrån bidrar till hög resurseffektivitet och rationellt utbyggande av tekniska system. Den skapar ytterligare incitament för att åtgärder för reningsverket och återvinningsstationerna tas.

Befintliga system för vatten och avlopp är i stort behov av renovering. Om ny bebyggelse etableras inom planområdet krävs ökad kapacitet och förbättrad rening i reningsverket som har Dalälven som recipient. Även dagvattenhanteringen regleras i den nya planen, både takavlopp och dräneringar ska anslutas till dagvattennätet för att minska belastningen vid t ex. regn och snösmältning.

Bedömning

Planen anses vara positiv ur ett långsiktigt hållbarhetsperspektiv då VA och tekniska

system integreras redan i översiktsplaneringen vilket bedöms ha en positiv påverkan på miljön och samhällsekonomin. Planen anses inte medföra betydande miljöpåverkan förutsatt att tekniska system uppgraderas innan eller i samband med att exploatering med ny bebyggelse eller verksamheter sker.

Hälsa och säkerhet

Konsekvenser av planen

Planen tar hänsyn till kända hälso-och säkerhetsrisker som finns inom området genom bland annat ökade skyddsavstånd och buffertzoner mellan riskkällan och den nya bebyggelsen. Olika områden där ny bebyggelse tillkommer har i ett tidigt skede vägts mot varandra för att klargöra riskerna.

Trots markens goda möjligheter för lokal infiltration av regnvatten ökar översvämningensrisken då grönytor ersätts av hårdgjorda ytor. Framtida effekter av klimatförändringarna såsom ökad nederbörd har tagits med i planeringen, men är svåra att bedöma. Planförslaget leder även till ökad trafik i området och därmed hälsostörande effekter i form av buller och luftföroreningar. En ökad trafik innebär dessutom ökade olycksrisker för oskyddade trafikanter.

Bedömning

Konsekvenserna av planen bedöms ur hälso-och risksynpunkt som sammantaget acceptabla i jämförelse med nollalternativet. Nollalternativet innebär liten risk för översvämning, medan risken anses förhöjd i planförslaget genom ökad mängd hårdgjord yta och ny bebyggelse i Enbacka och Storhaga. Vid kommande detaljplanläggning ska riskhantering för översvämning göras i enlighet med länsstyrelsens vägledning *Översvämningar ras och skred. Riskhantering i fysisk planering*. Samtliga utpekade utvecklingsområdena ligger dock inom så kallade zon 1, dvs över nivån för högsta beräknade flöden.

Effekterna av de ökade trafikflödena som är att vänta på järnvägen och riksvägen ger negativa konsekvenser såväl i nollalternativet som i planförslaget. Den ökade trafikolycksrisken bedöms dock minskas genom en utbyggnad av gång och cykelvägnätet som planen föreslår.

Foto: A. Olofsson Media

F GENOMFÖRANDE

Förankring

Kommunen ska verka för att de förslag och strategier som föreslås implementeras genom att planen får en vägledande roll i kommande beslut som rör utvecklingen inom planområdet. Om planen används ofta är sannolikheten större att den framtid som målas upp i planen blir verklighet.

För att de förslag som planen presenteras ska kunna realiserats krävs samverkan och dialog mellan berörda parter. Eftersom kommunen har ett begränsat markinnehav och en begränsad ekonomi förutsätts och uppmuntras privata initiativ. För att resultatet ska bli så bra som möjligt är engagemanget från privata aktörer som fastighetsägare, näringsidkare och medborgare en grundförutsättning.

Identifierade projekt

Inom arbetet med den fördjupade översiktsplanen har lämpliga projekt identifierats för att påbörja genomförandet av planen. Nedan beskrivs projekten kortfattat.

- Slättgårdens framtid och Morbyvallens utveckling behöver utredas så snart som möjligt
- Utpekade gång- och cykelstråk utreds och byggs ut.
- Funktionsutredning för Storhaga centrum (förarbete påbörjat)
- Lokaliseringsutredning för industriinfart till Mora By
- Grönstrukturplan för Sätters kommun, där även framtida rekreationsområden utreds
- Identifiera lämpliga lägen för förtätning av bebyggelsen
- Formulera en utvecklingsplan för lekplatserna
- Utredda möjligheterna att gräva ner kraftledningen i Enbacka
- Förstora Enbacka skolgård och åtgärda brister i Enbackahallen

Uppföljning och revidering

För att planen ska hållas aktuell krävs regelbunden uppföljning av de insatser som genomförs i Gustafs. Varje mandatperiod ska ett aktualitetsbeslut tas för att säkerställa att planens strategier och intentioner är relevanta och aktuella. Avsteg kan komma att göras i takt med att mer djupgående utredningar och förstudier färdigställs. I fall där större ändringar föreslås kan planen komma att revideras.

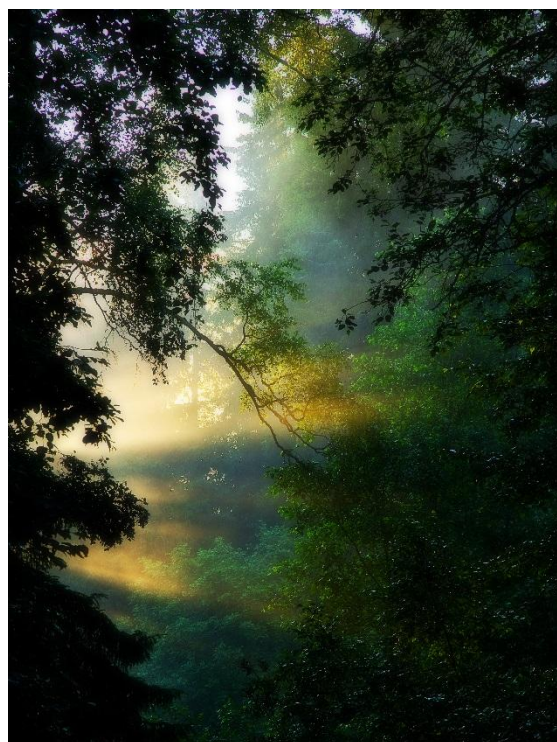

Foto: Joakim Hedin

G UNDERLAG

Följande material utgör underlag för den fördjupade översiktsplanen. Listan ingår i ajourhållningen av planen.

Nationella mål, planer och program

Sammanställning av nationella mål, planer och program av betydelse för fysisk samhällsplanering som bör beaktas i kommunens planering, www.boverket.se

Sveriges nationella miljömål, www.miljomal.se

Preciseringar av miljökvalitetsmålen och etappmål i miljömålssystemet, www.miljomal.se

Plan- och bygglagen, www.notisum.se

Miljöbalken, www.notisum.se

Miljökvalitetsnormer www.naturvardsverket.se

Jordbruksverkets databas TUVÅ, www.sjv.se/tuva

Landsbygdsprogram för Sverige 2014-2020, Jordbruksverket, www.jordbruksverket.se

Naturvårdsverkets underlag till en färdplan för ett Sverige utan nettoutsläpp av växthusgaser 2050 www.naturvardsverket.se/fardplan2050

Mål för kulturmiljöarbetet www.riksdagen.se

Mål för friluftspolitiken www.riksdagen.se

Nationell plan för transportsystemet 2014-2025 www.trafikverket.se

Riktlinjer för arbete med grön infrastruktur www.naturvardsverket.se

Med fokus på unga - en politik för goda levnadsvillkor, makt och inflytande.

Proposition 2013/14:191 www.riksdagen.se
Åtgärdsprogram för Bottenhavets vattendistrikt 2009-2015, www.vattenmyndigheterna.se

Regionala mål, planer och program

RUM - Regionalt underlagsmaterial, www.lansstyrelsen.se/dalarna

Dalarnas miljömål 2013, Länsstyrelsen Dalarna,

<http://www.lansstyrelsen.se/dalarna/Sv/miljo-och-klimat>

Energi-och klimatstrategi för Dalarna 2012, Länsstyrelsen Dalarna,

<http://www.lansstyrelsen.se/dalarna>

Dalastrategin - Dalarna 2020, Region Dalarna, www.regiondalarna.se/verksamhet

Strategi för miljöanpassade transporter i Dalarna, Region Dalarna 2009, www.regiondalarna.se/verksamhet

Dalarnas landsbygdsprogram 2014-2020, Länsstyrelsen Dalarna, www.lansstyrelsen.se/dalarna/Sv/lantbruk-och-landsbygd

Landsbygdsprogram för Sverige 2007-2013
Genomförandestrategi för Dalarna 2013, www.lansstyrelsen.se/dalarna

Länstransportplan 2014-2025, Region dalarna, www.regiondalarna.se

Materialförsörjningsplan – Dalarnas län, www.lansstyrelsen.se/dalarna

Dalarnas regionala serviceprogram 2014-2018, www.lansstyrelsen.se/dalarna

Regionalt trafikförsörjningsprogram för Dalarnas län 2015-2019, Region Dalarna, www.regiondalarna.se

Klimatanpassningsstrategi, Länsstyrelsen Dalarna, www.lansstyrelsen.se/dalarna

Vattenförsörjningsplan-Dalarnas län, Länsstyrelsen Dalarna, 2012, www.lansstyrelsen.se/dalarna

Materialförsörjningsplan-Dalarnas län,
Länsstyrelsen Dalarna, 2012,
www.lansstyrelsen.se/dalarna

Bredbandsstrategi för Dalarna, Länsstyrelsen
Dalarna, 2013, www.lansstyrelsen.se/dalarna

Regional risk-och sårbarhetsanalys,
Länsstyrelsen Dalarna, 2015
www.lansstyrelsen.se/dalarna

Åtgärdesvalstudie. Trafiksäkerhets- och
tillgänglighetsbrister väg 789 och 806.
Trafikverket 2016.12-22.

Kommunala mål, planer och program

Översiktsplan för Sätters kommun 2013,
Kommunfullmäktige 2013, samt fördjupade
översiktsplaner för Säter, Mora-Enbacka och
Stora Skedvi Kyrkby, www.sater.se

Lagakraftvunna detaljplaner och
områdesbestämmelser enligt plan- och
bygglagen (PBL)

Energi- och klimatstrategi, Kommun-
fullmäktige 2010, www.sater.se

Naturvårdsplan för Sätters kommun,

Kommunfullmäktige 2004, www.sater.se
Naturinventering av några tätortsnära
områden, Miljö- och byggnadsnämnden 1994
Miljövårdsplan för Sätters kommun,
Kommunfullmäktige 1992

IT-strategi, Kommunfullmäktige 2005,
www.sater.se

Kommunalt handlingsprogram för
räddningstjänst och förebyggande verksamhet
i Sätters kommun 2013-2014,
Kommunfullmäktige 2013, www.sater.se

Handlingsprogram för räddningstjänst i Falu,
Borlänge, Säter och Gagnefs kommuner 2011-
2014, www.sater.se

Barnplan för Sätters kommun,
Kommunfullmäktige 2014, www.sater.se

Jämställdhets- och mångfaldsplan för Sätters
kommun, Kommunfullmäktige 2016,
www.sater.se

Risk- och Sårbarhetsanalys 2014, www.sater.se

Skyltprogram för Sätters kommun - råd och
anvisningar för skyltning i Säter,
Kommunfullmäktige 2006

Plan för social hållbarhet, 2016, www.sater.se

Utvecklingsplan för Näringslivs- och
Utvecklingsenhetens arbete åren 2011-2014,
www.sater.se

Övrigt kommunalt underlagsmaterial

Vision och mål för Sätters kommun,
Kommunfullmäktige 2004

Va-utredning framtida Va-verksamhet, Sweco
VIAK AB 2005

Övriga underlag

Översvämningar ras och skred. Riskhantering
i fysisk planering. Vägledning för Dalarnas
län. Länsstyrelsen i Dalarna 2017-06-19.

PM: Väsentligt samhällsintresse? Hantering
av jordbruksmarken i den kommunala fysiska
planeringen, Jordbruksverket, 2013,
www.jordbruksverket.se

Planeringsunderlag för jordbruksmark i
tätortsnära lägen, Borlänge kommun, 2010.

Farligt gods- riskhantering i fysisk planering,
Länsstyrelsen Dalarnas län 2012,
www.lansstyrelsen.se/dalarna

Framtidens översvänningsrisker, SMHI
2006, www.smhi.se

Varning av allmänheten vid dammbrott - En
studie av behov och möjligheter
kompletterad version 2011, Elforsk,
www.elforsk.se

Bygg ikapp, Boverket, www.boverket.se

Så får vi Den Goda Staden, Trafikverket,
Publikationsnr: 2010:108,
www.hallbarastader.gov

Läget på bostadsmarknaden i Dalarnas län 2015, Länsstyrelsen Dalarna,

Biosfärområdet Älvlandskapet Nedre Dalälven, www.neda.se

ÖP-resan, utvecklar dialogen om miljömålen. Boverket och Länsstyrelserna 2014, www.boverket.se

Tågpendling i Dalarna. Förutsättningar och förslag till trafikupplägg, TFK och Region Dalarna 2008

LIKA- en checklista för jämställs samhällsplanering, Länsstyrelsen 2013, www.lansstyrelsen.se/dalarna

Dalarnas strategi för jämställdhetsintegrering 2014-2016, Länsstyrelsen Dalarna, www.lansstyrelsen.se/dalarna

Är Dalarna jämställt? Rapport 2014:04, Länsstyrelsen Dalarna, www.lansstyrelsen.se/dalarna

Energi-och klimataspekter i översiktsplanering. Riktlinjer för hur Länsstyrelsen i Dalarnas län kommer att granska kommunala översiktsplaner, www.lansstyrelsen.se/dalarna

Dalabanans intressenter 2011 respektive 2012; idéer för utveckling av stationsorter och goda exempel på stationsnära stadsutveckling, www.dalaban.se

Vägledning för kommunal VA-planering, rapport 2014:1, Havs- och vattenmyndigheten, www.havochvatten.se

Geologi för kommunal planering, SGU 2015, www.sgu.se

Förorenade områden i den fysiska planeringen, vägledning från Länsstyrelsen i Östergötland, www.lansstyrelsen.se/ostergotland

Strategi för formellt skydd av skog i Dalarnas län, rapport 2006:02, www.lansstyrelsen.se/dalarna

Elektroniska kommunikationer i planeringen, Boverket 2010, www.boverket.se

Redovisning av riksintressen för totalförsvarets militära del enligt 3 kap. §9 Miljöbalken i Dalarnas län, Försvarsmakten, www.forsvarsmakten.se

Minnesanteckningar från möten med arbetsgruppgruppen, styrgrupperna och referensgrupperna.

H BILAGOR

(redovisas i separat handling)

Skalenliga kartor

1. Utvecklingsförslag
2. Temakarta: Befintlig markanvändning och detaljplanelagda områden
3. Temakarta: Kommunikationer
4. Temakarta: Service och näringsliv
5. Temakarta: Jordbruk
6. Temakarta: Fritid och rekreation
7. Temakarta: Kulturmiljövård
8. Temakarta: Naturvård
9. Temakarta: Strandskydd och topografi
10. Temakarta: Energi-och teknisk försörjning
11. Temakarta: Hälsa och säkerhet-naturrisker
12. Temakarta: Hälsa och säkerhet-miljörisker

Resultat medborgardialog

13. Medborgardialog: synpunkter på hur olika platser upplevs
14. Medborgardialog: sammanställning av dagligt rörelsemönster
15. Medborgardialog: synpunkter på gång- och cykeltrafik
16. Medborgardialog: synpunkter på bebyggelse- och serviceutvecklingen
17. Medborgardialog: lantbrukarnas rörelsemönster
18. Medborgardialog: lantbrukarnas utvecklingsförslag
19. Medborgardialog: elevrådets upplevelser av platser
20. Medborgardialog: elevrådets utvecklingsförslag

Säters Kommun
Box 300
783 27 Säter
0225- 550 00
www.sater.se

SÄTERS KOMMUN

Fördjupad översiktsplan Antagandehandling

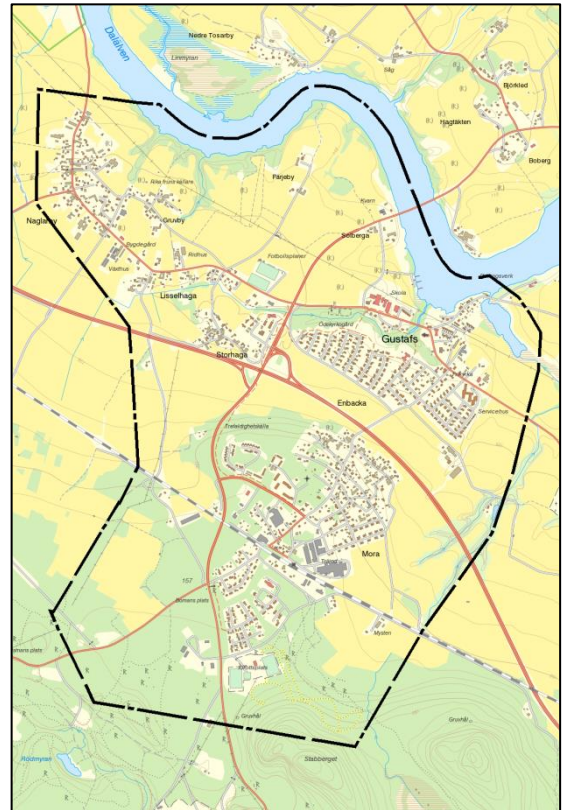
**Gustafs
2018- 2030**

Skalenliga kartor

1. Utvecklingsförslag
2. Temakarta: Befintlig markanvändning och planlagda, ej ianspråkstagna områden.
3. Temakarta: Kommunikationer
4. Temakarta: Service och näringsliv
5. Temakarta: Jordbruk
6. Temakarta: Fritid och rekreation
7. Temakarta: Kulturmiljövård
8. Temakarta: Naturvård
9. Temakarta: Strandskydd och topografi
10. Temakarta: Energi-och teknisk försörjning
11. Temakarta: Hälsa och säkerhet- naturrisker
12. Temakarta: Hälsa och säkerhet- miljörisker

Resultat medborgardialog

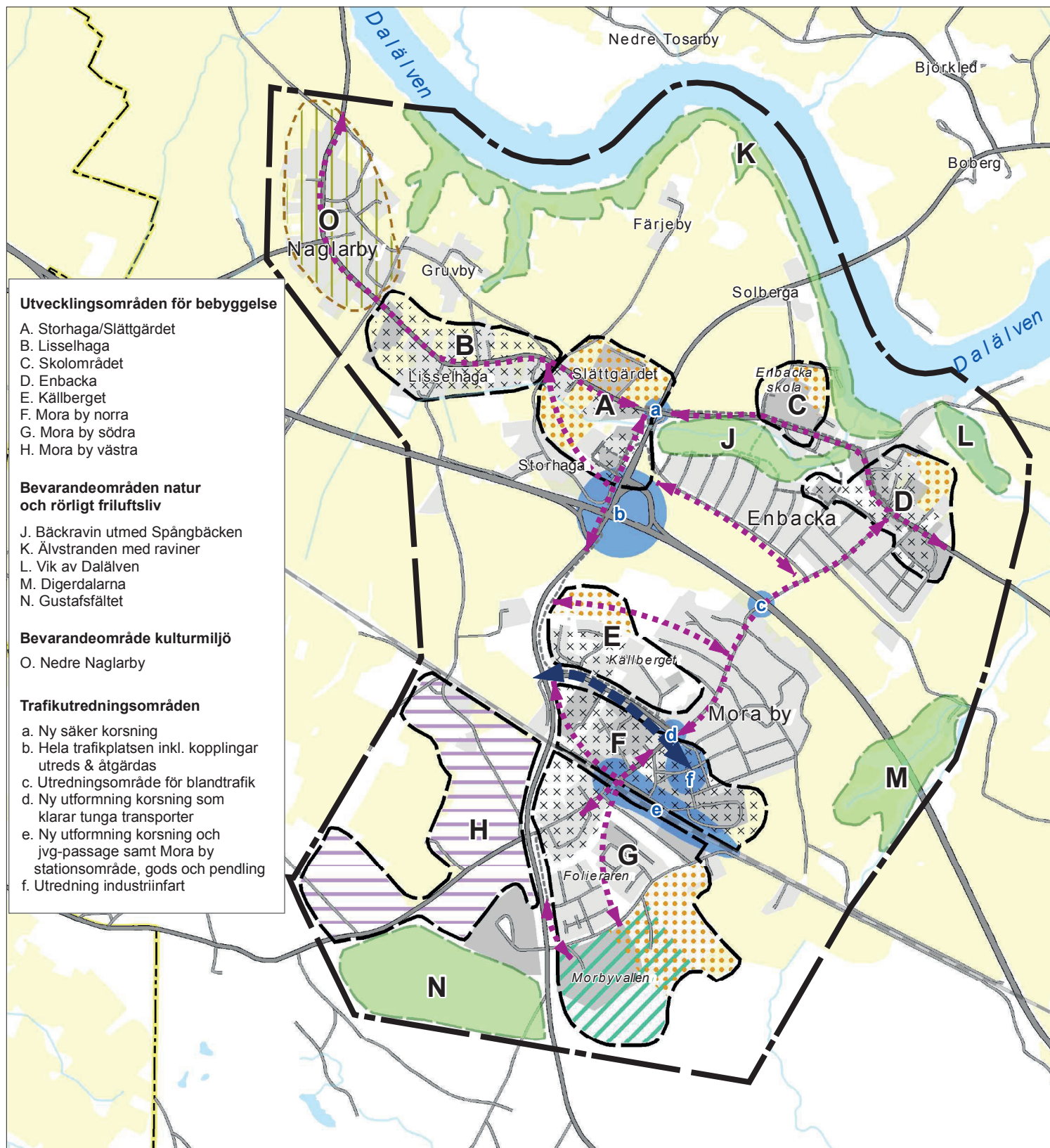
13. Medborgardialog: synpunkter på hur olika platser upplevs
14. Medborgardialog: sammanställning av dagligt rörelsemönster
15. Medborgardialog: synpunkter på gång-och cykeltrafik
16. Medborgardialog: synpunkter på bebyggelse- och serviceutvecklingen
17. Medborgardialog: lantbrukarnas rörelsemönster
18. Medborgardialog: lantbrukarnas utvecklingsförslag
19. Medborgardialog: elevrådets upplevelser av platser
20. Medborgardialog: elevrådets utvecklingsförslag

Upprättad november 2018

Fördjupad översiktsplan Gustafs

Utvecklingsförslag 2018-2030

GRANSKNINGSHANDLING

Maj 2018

Befintlig markanvändning

- Bostäder
- Verksamheter samt offentlig service eller fritid
- Jordbruksmark
- Vatten
- Vattendrag

Befintlig kommunikation

- Befintlig genomfartsväg
- Befintlig lokalgata
- Befintlig gång- och cykelväg
- Befintlig järnväg

Planförslag

- Gräns fördjupad ÖP
- Utvecklingsområde bebyggelse
- Bevarandeområde natur och rörligt friluftsliv
- Bevarandeområde kulturmiljö

Gränser

- Kommungräns

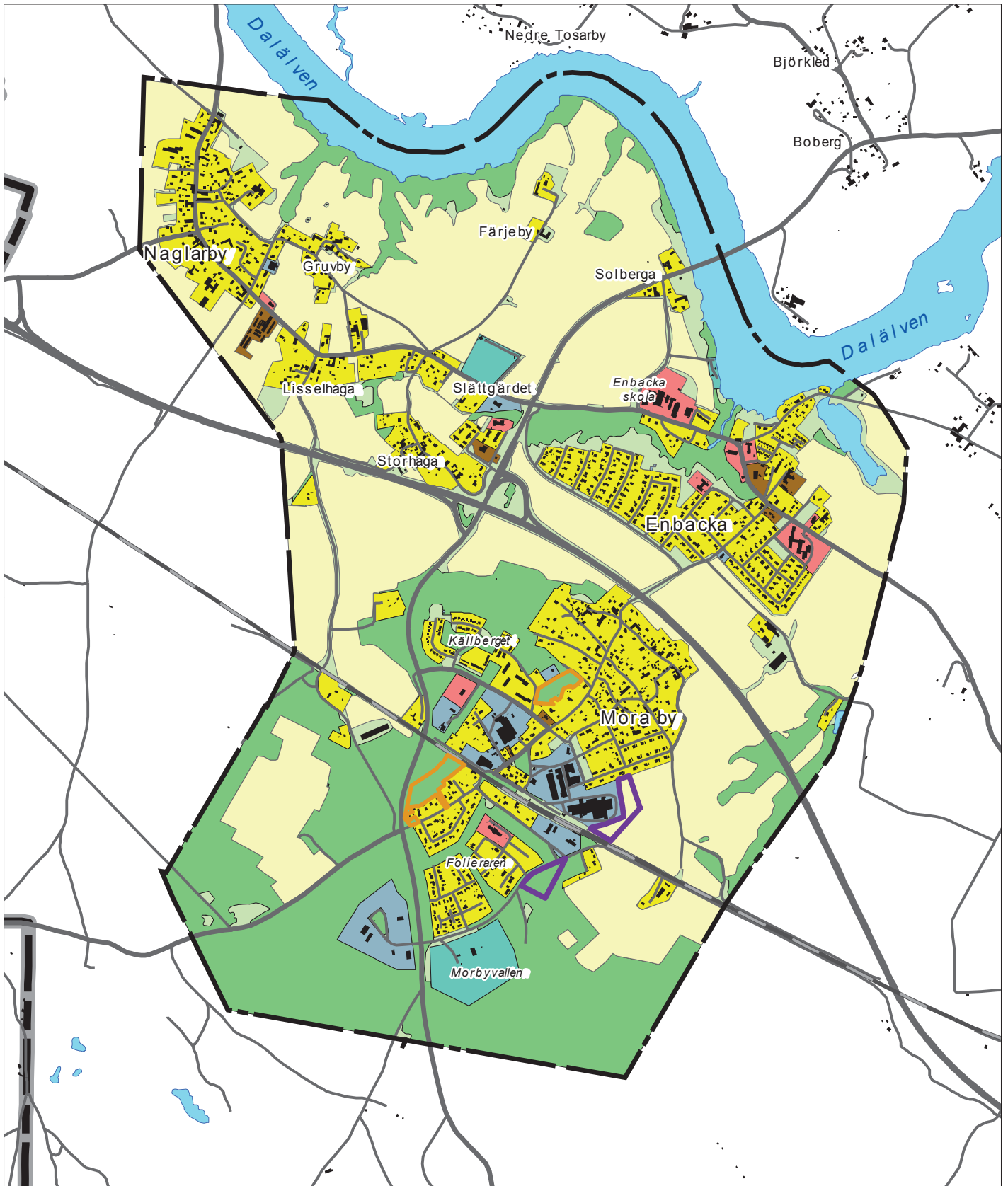
- Bostäder, nyutveckling
- Verksamheter, nyutveckling
- Förtättningsområde
- Idrottsområde, utveckling
- Utredningsområde trafik
- Utvecklingsstråk för Gång- och Cykeltrafik
- Industriinfart

Skala 1:10000 (A2), 1:20000 (A4)

0 200 400 800 m

Tema: Befintlig markanvändning och planlagda, ej ianspråkstagna områden

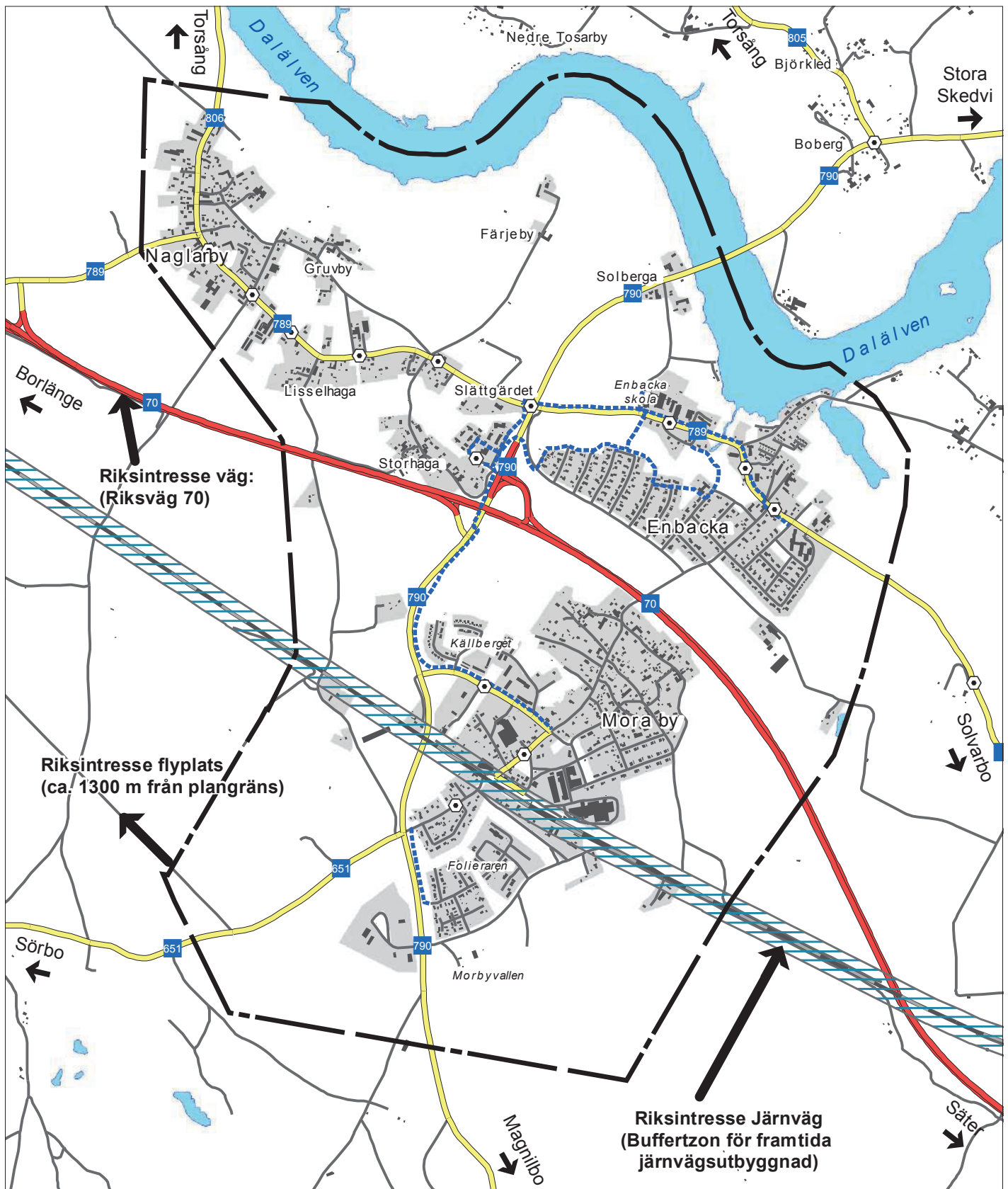
0 500 1 000 m

Teckenförklaring

- Bostäder samt viss jordbruksbebyggelse
- Handel
- Industri och teknisk anläggning
- Allmän service

- Fritid
- Jordbruk
- Skog
- Vatten
- Övrig mark

- Mark planlagd för bostäder, ej ianspråkstagen
- Mark planlagd för industri, ej ianspråkstagen

Teckenförklaring

- Riksväg
- Genomfartsväg
- Lokalgata
- - - Gång- och cykelväg
- Järnväg
- Vägnummer
- ⬢ Busshållplats

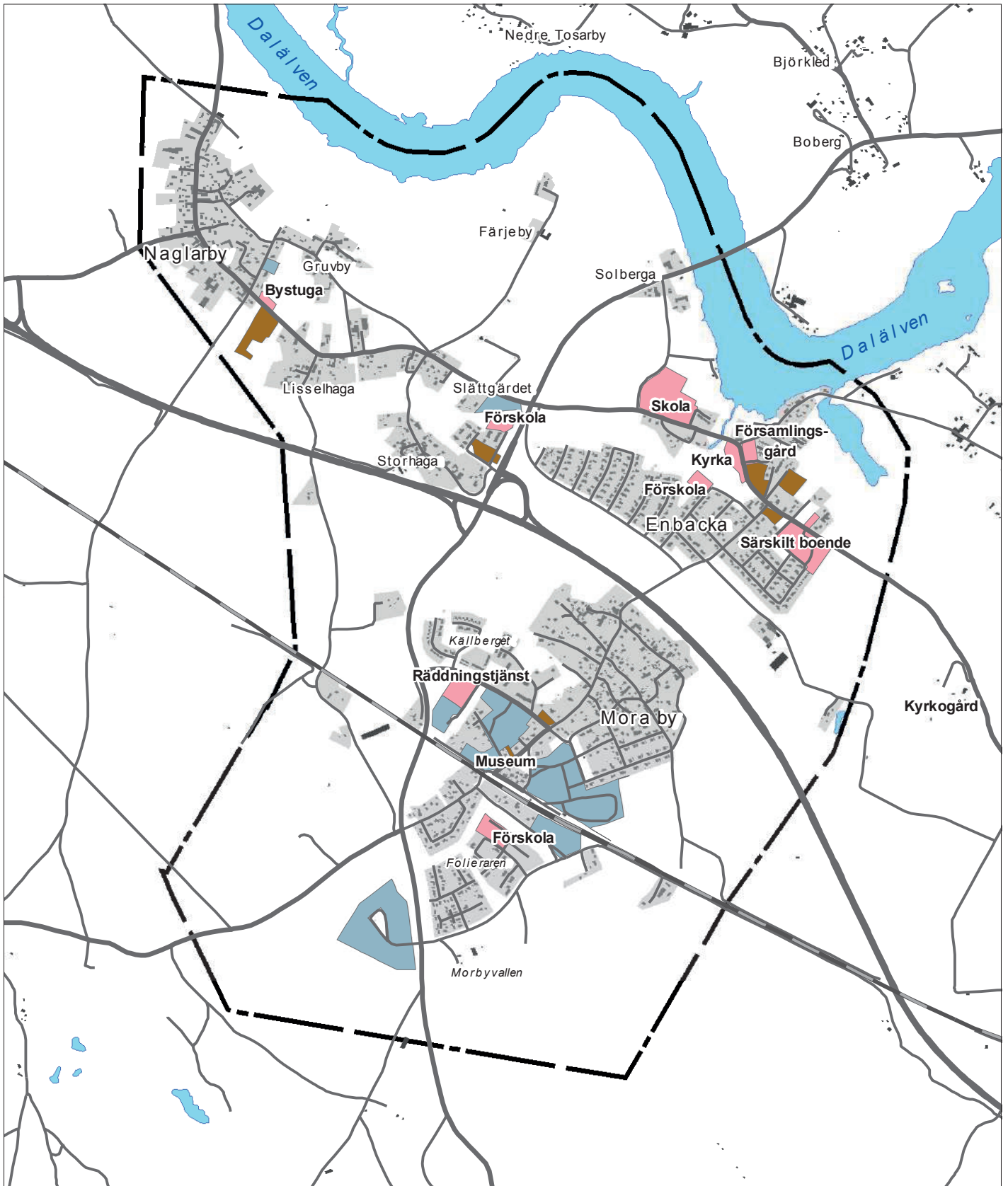
SÄTERS KOMMUN

0 500 1 000 m

Fördjupad översiktsplan Gustafs

Tema: Service och näringsliv

Teckenförklaring

- Allmän service
- Handel
- Industri

SÄTERS KOMMUN

0 500 1 000 m

Teckenförklaring

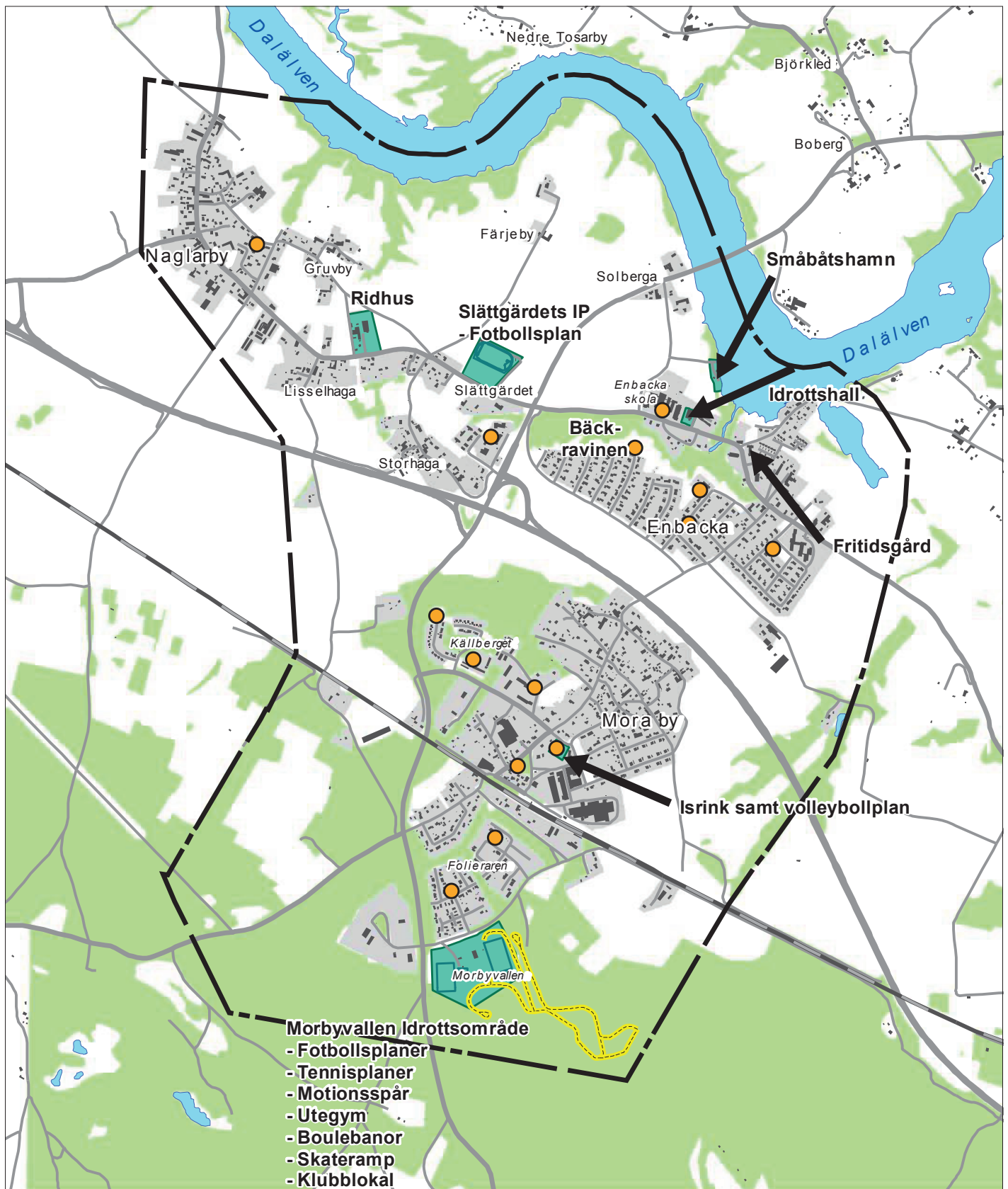
- Jordbruksblock
- Rörelsemönster Lantbrukare
- Aktivt Lantbruk

SÄTTERS KOMMUN

0 500 1 000 m

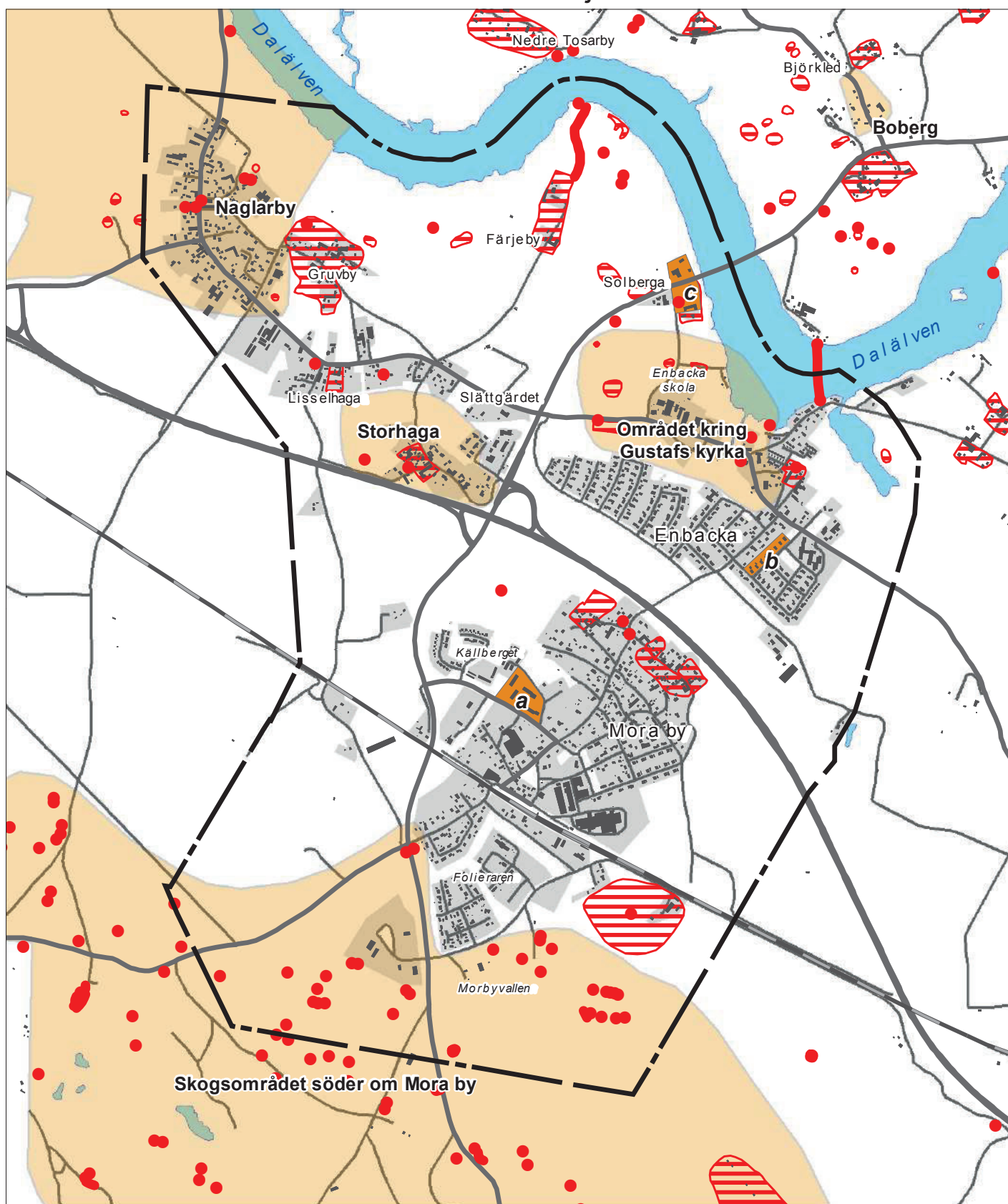

Teckenförklaring

- Lekplats
- Motionsspår
- Område för fritid och rekreation
- Natur- och parkmark

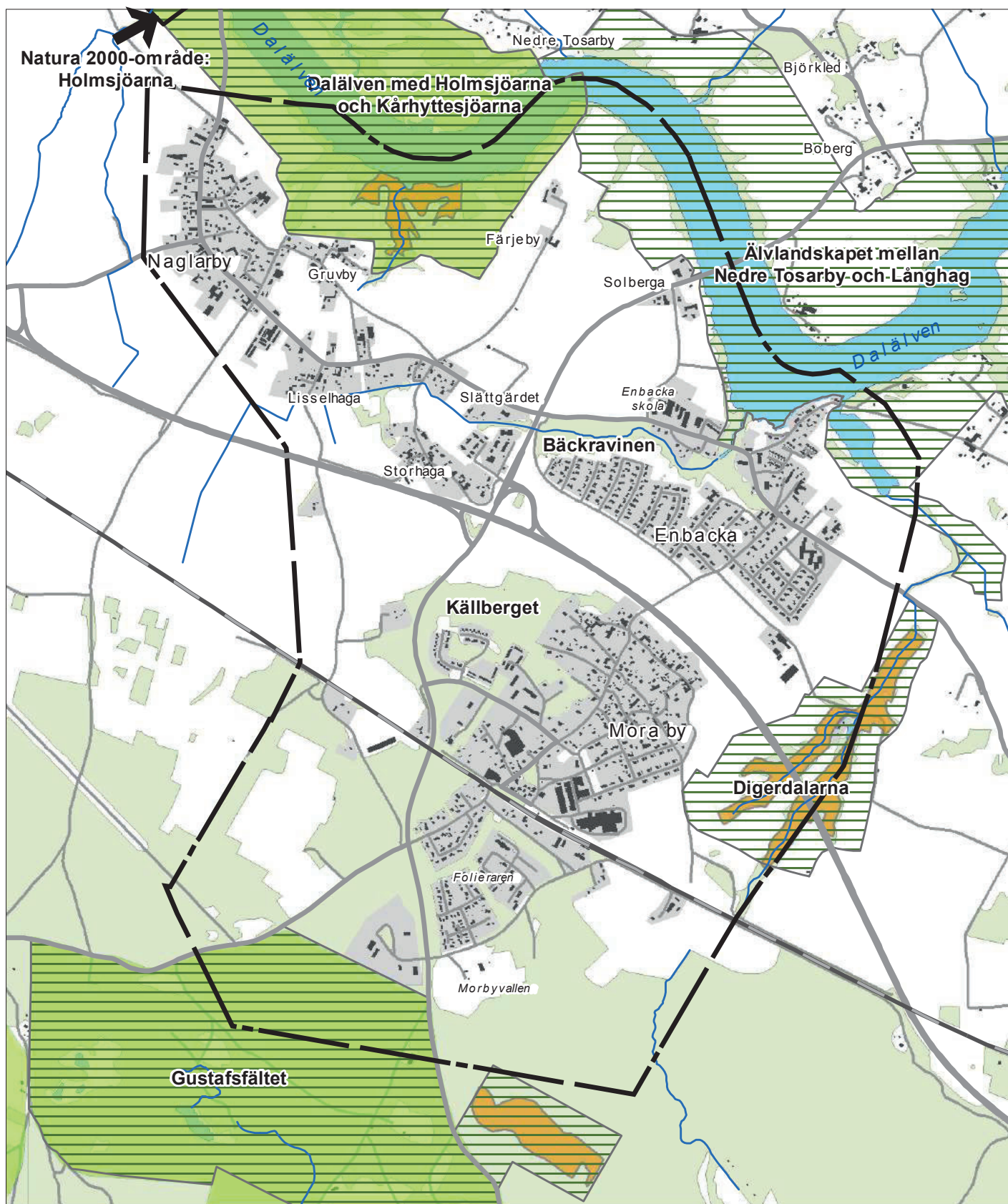
0 500 1 000 m

0 500 1 000 m

Teckenförklaring

- Intresseområde kulturmiljövård
- Område med fornlämningar
- Enstaka fornlämning
- Intresseområde Dalmodernism (a, b & c)

SÄTERS KOMMUN

0 500 1 000 m

Teckenförklaring

Riksintresse naturvård

Övriga intressen naturvård

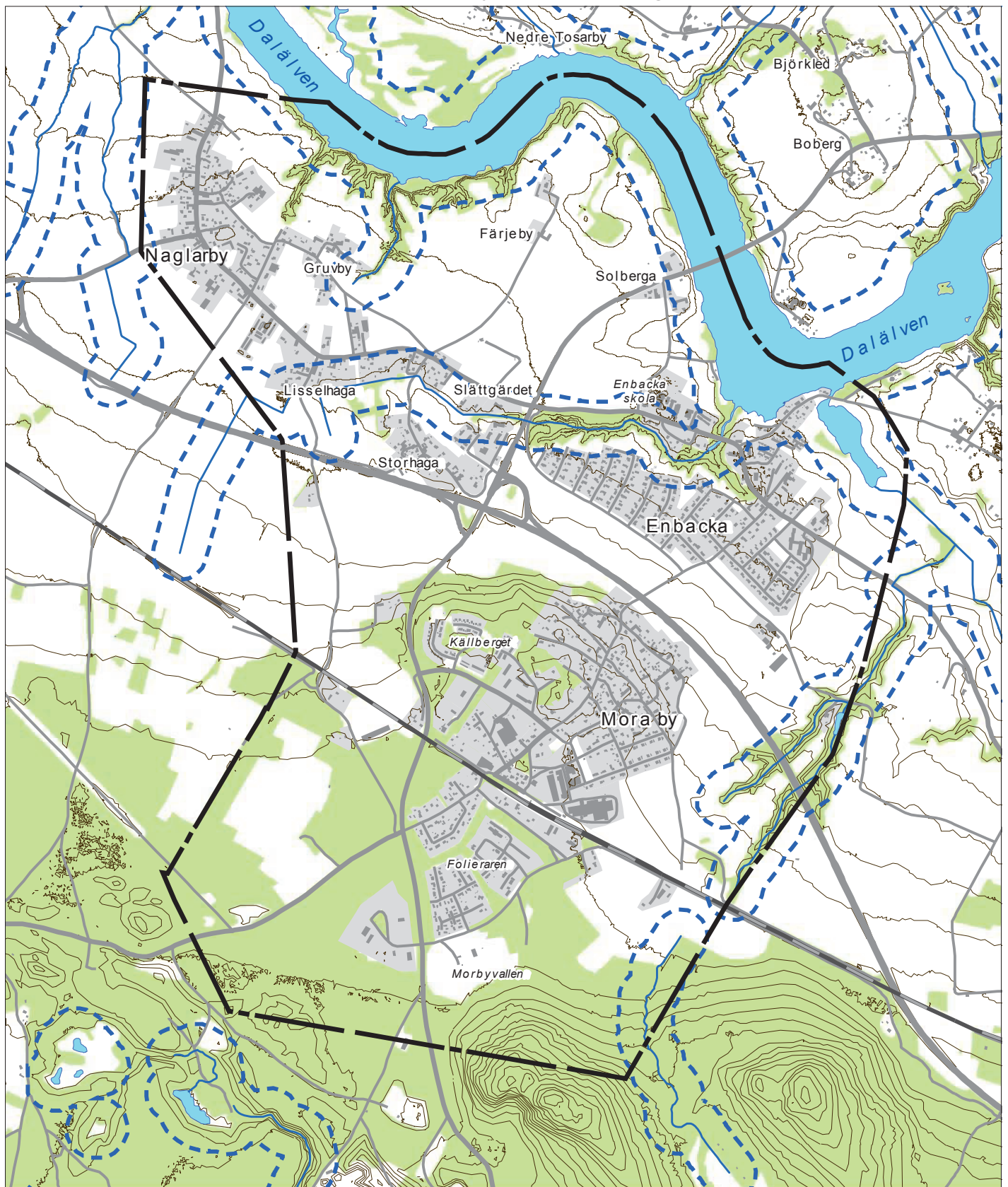
Nyckelbiotoper

Skyddsvärda arter

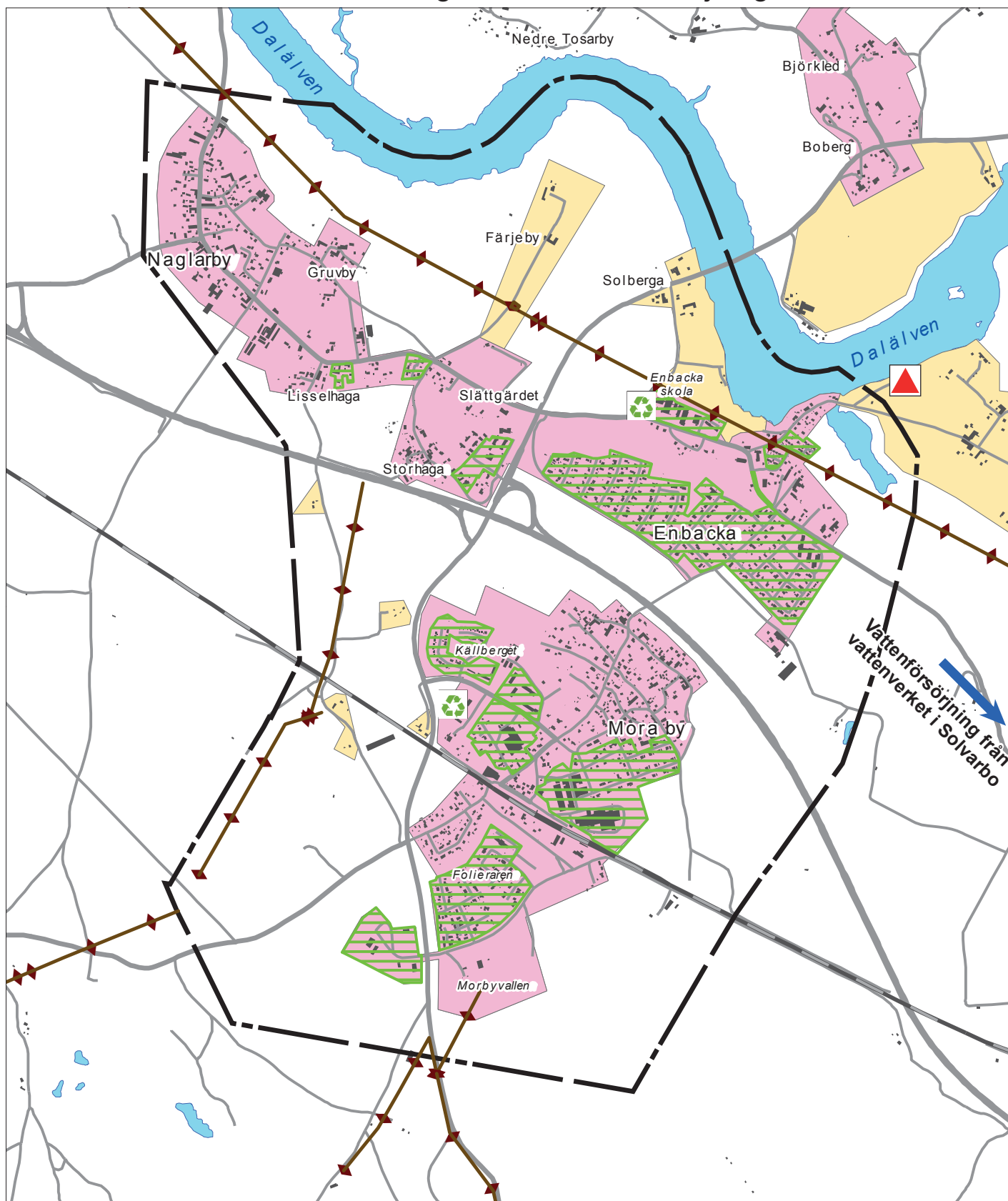
Skogsmark

0 500 1 000 m

Teckenförklaring

	Större vattendrag eller sjö		Bebyggelseområde
	Mindre vattendrag		Skogsmark
	Strandskyddsområde		
	Höjdkurva 5 m		

Teckenförklaring

Reningsverk

Återvinningsstation

Kraftledning

Kommunalt vatten och avlopp

Kommunalt vatten

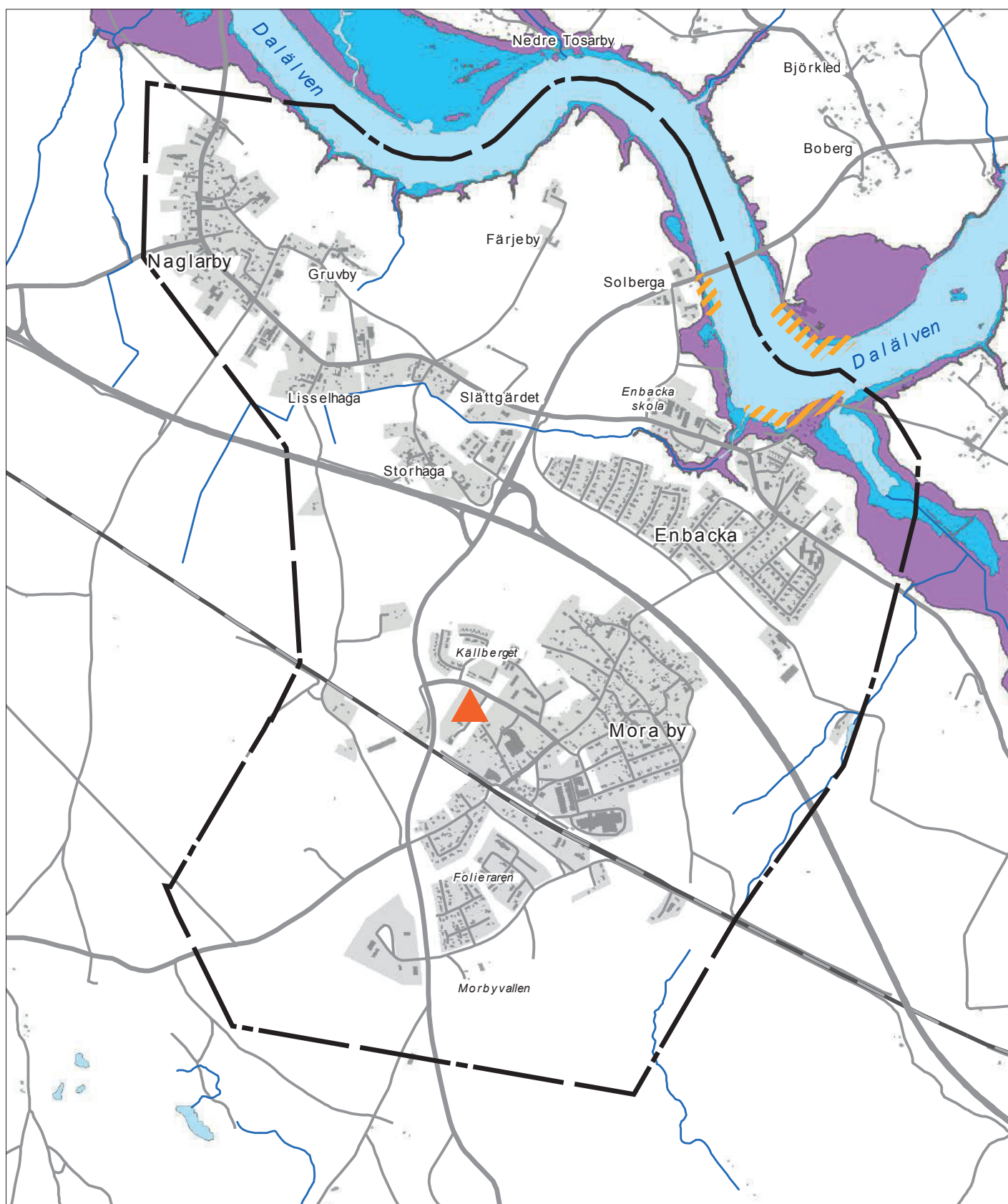
Kommunalt dagvatten

SÄTERS KOMMUN

0 500 1 000 m

0 500 1 000 m

Teckenförklaring

Normalt vattenstånd

Vattenstånd vid 100-årsflöde

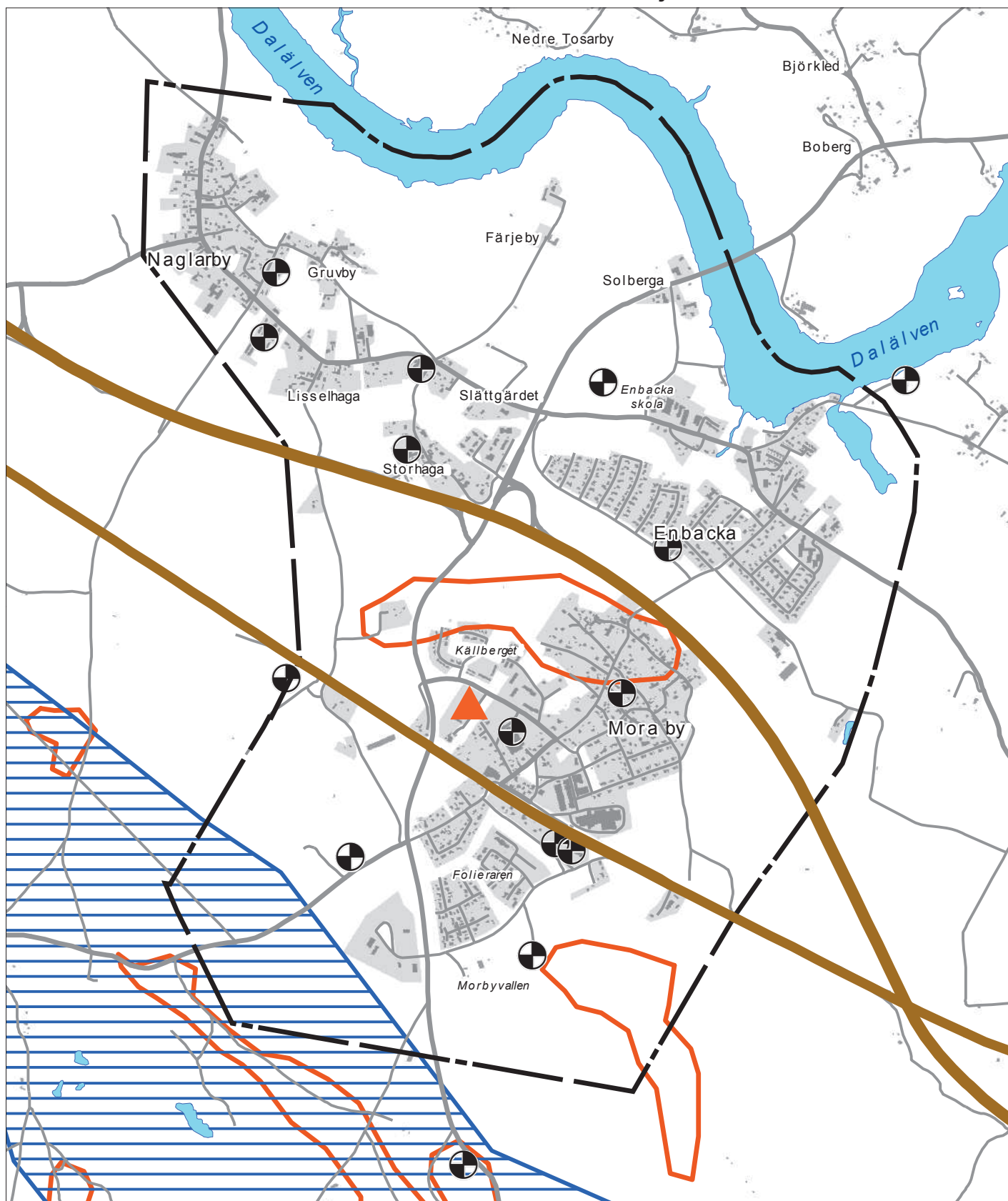
Vattenstånd vid högsta beräknade flöde

Område som utreds för ras- och skredrisk

Räddningstjänsten

Teckenförklaring

Potentiellt förorenat område
registrerat i Länsstyrelsernas databas

Mark med hög radonhalt

Grundvatten med regionalt
intresse för vattenförsörjningen

Transporter av farligt gods

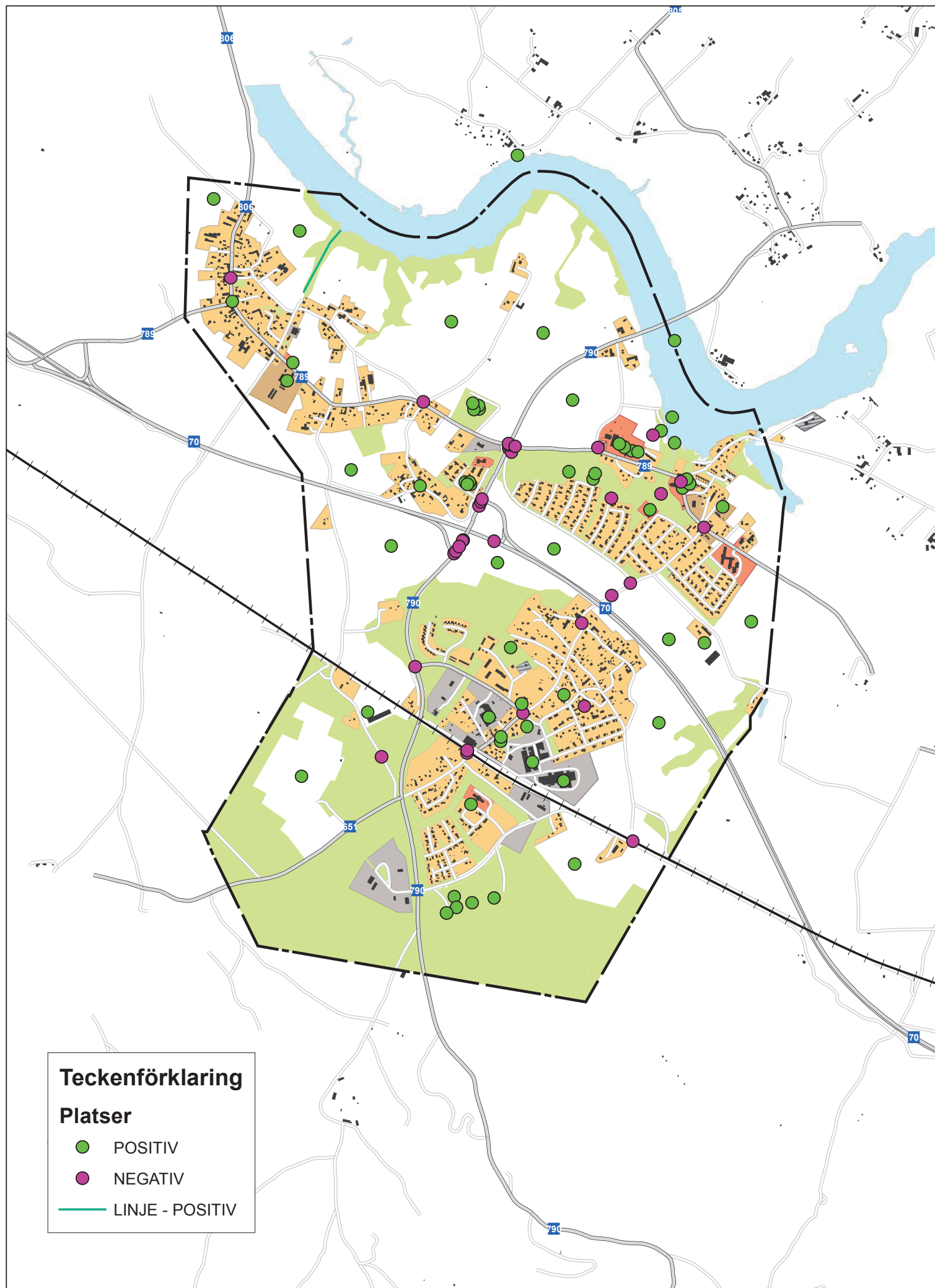
Räddningstjänsten

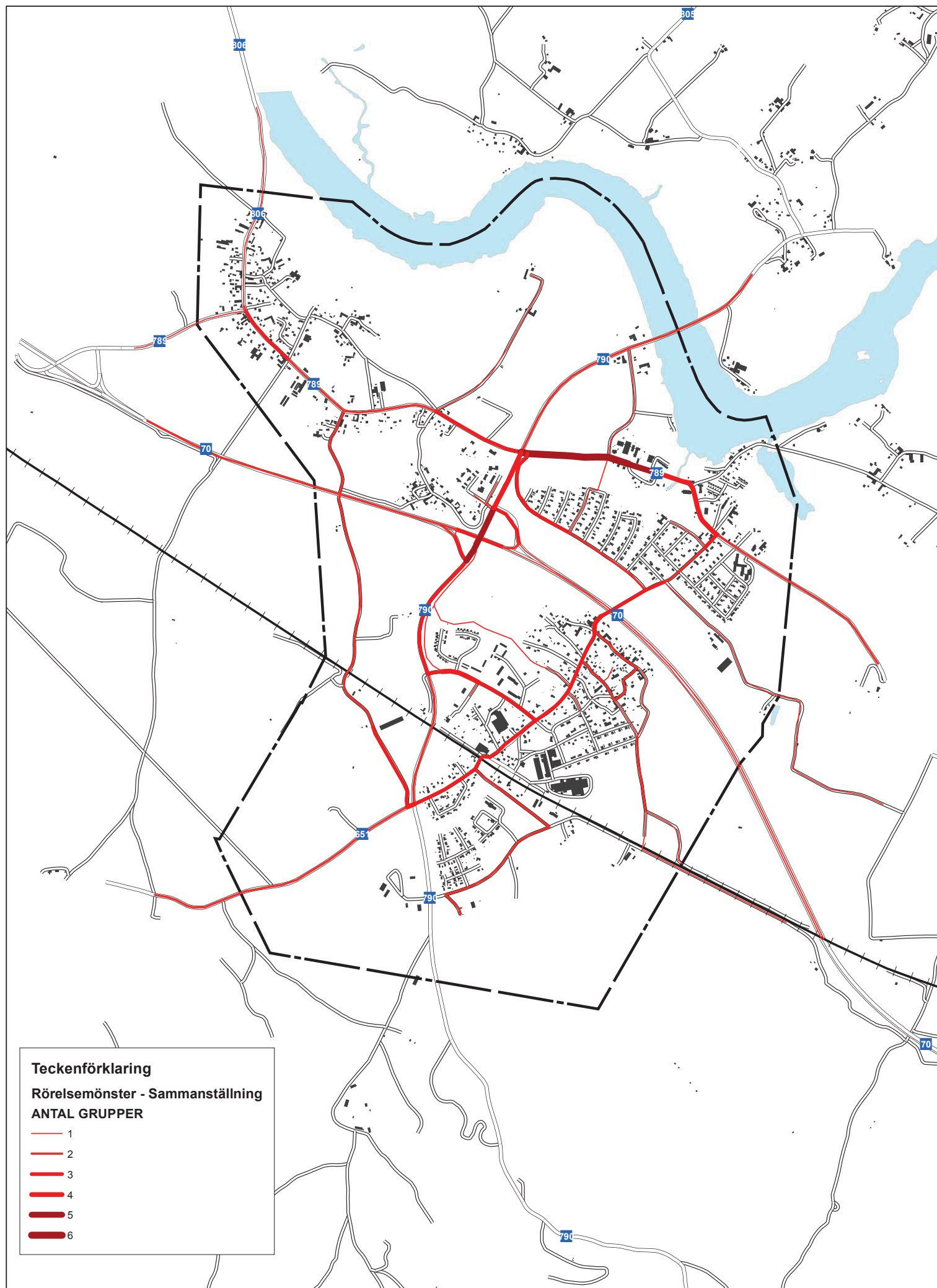

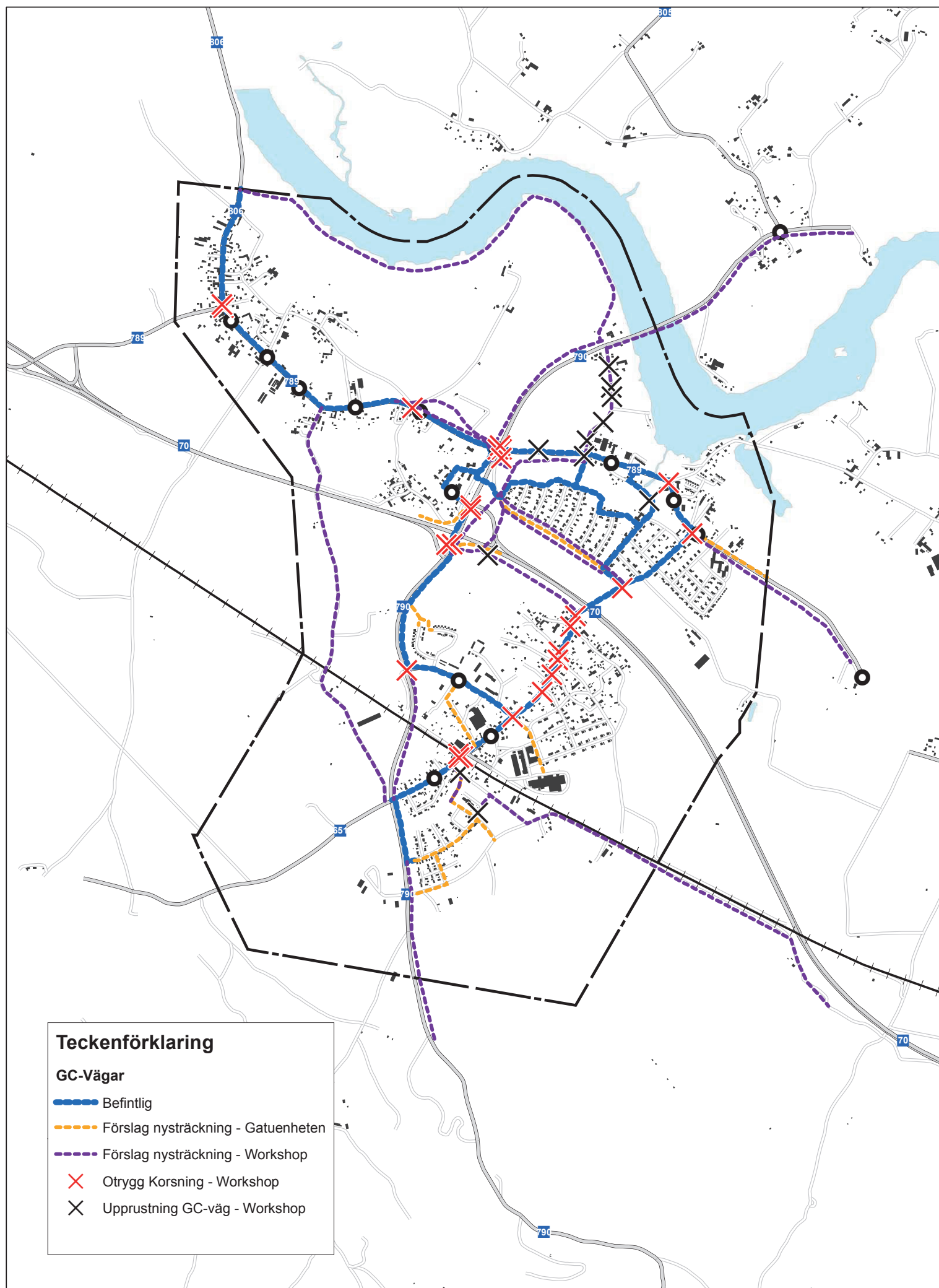
SÄTERS KOMMUN

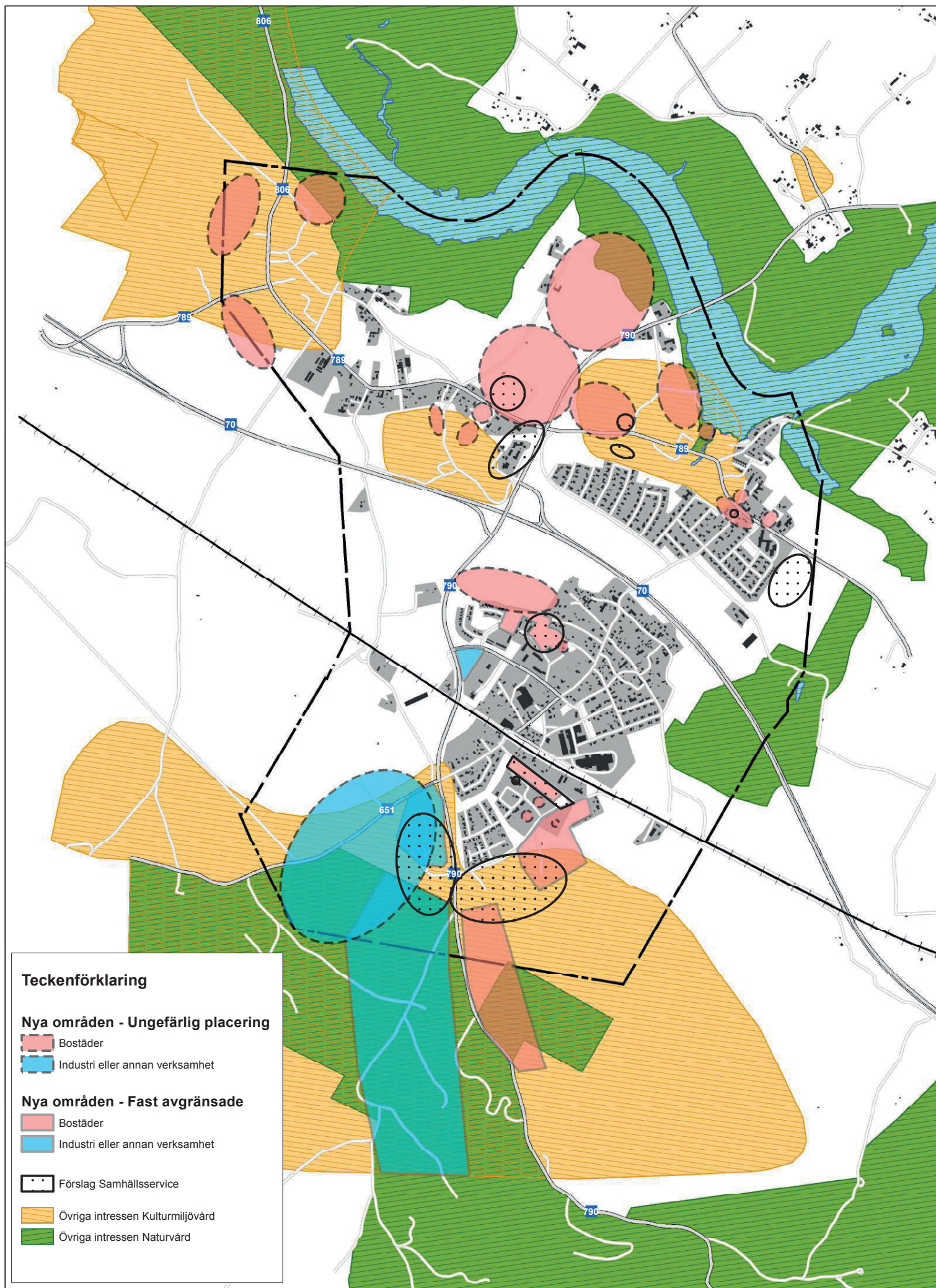

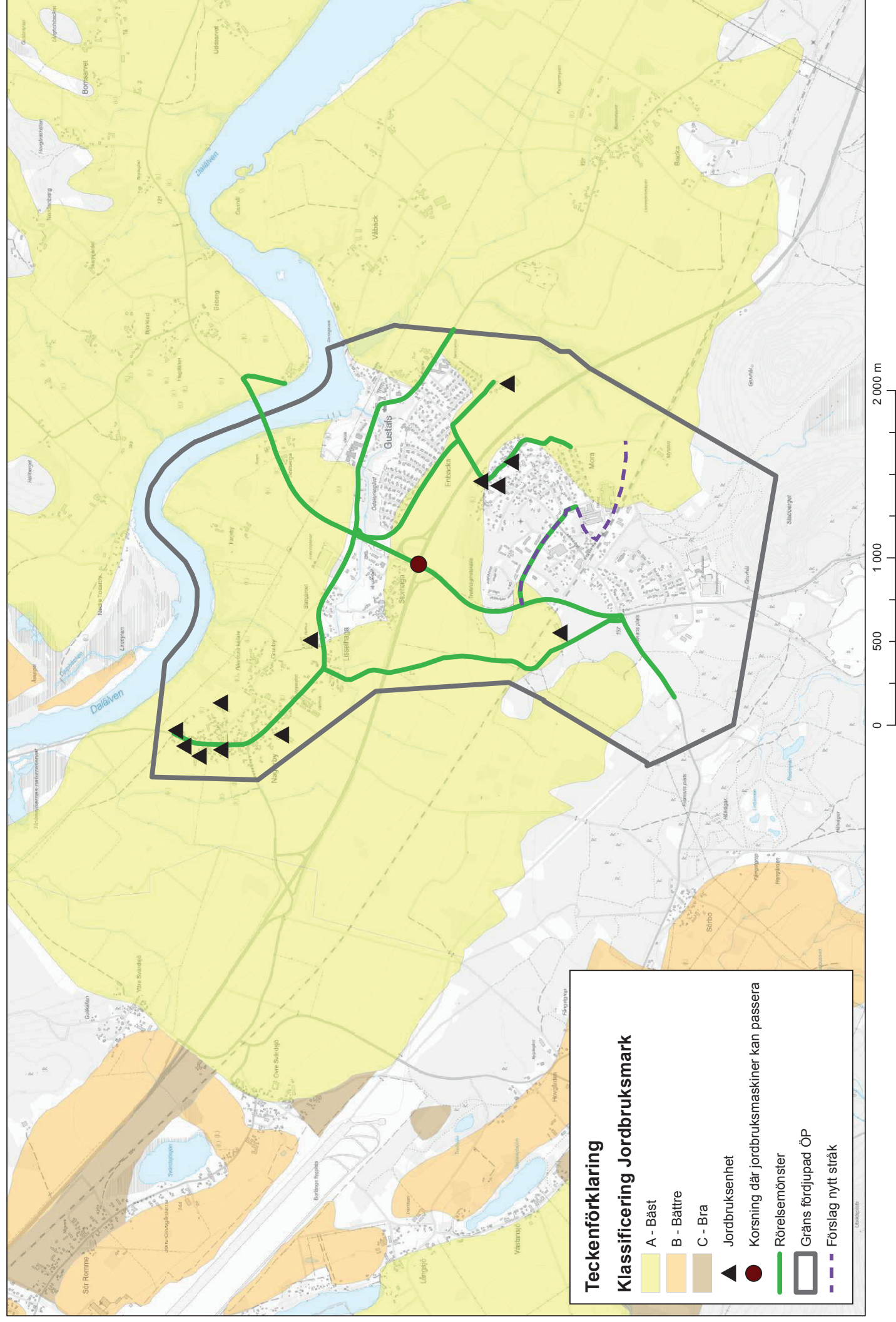
0 500 1 000 m

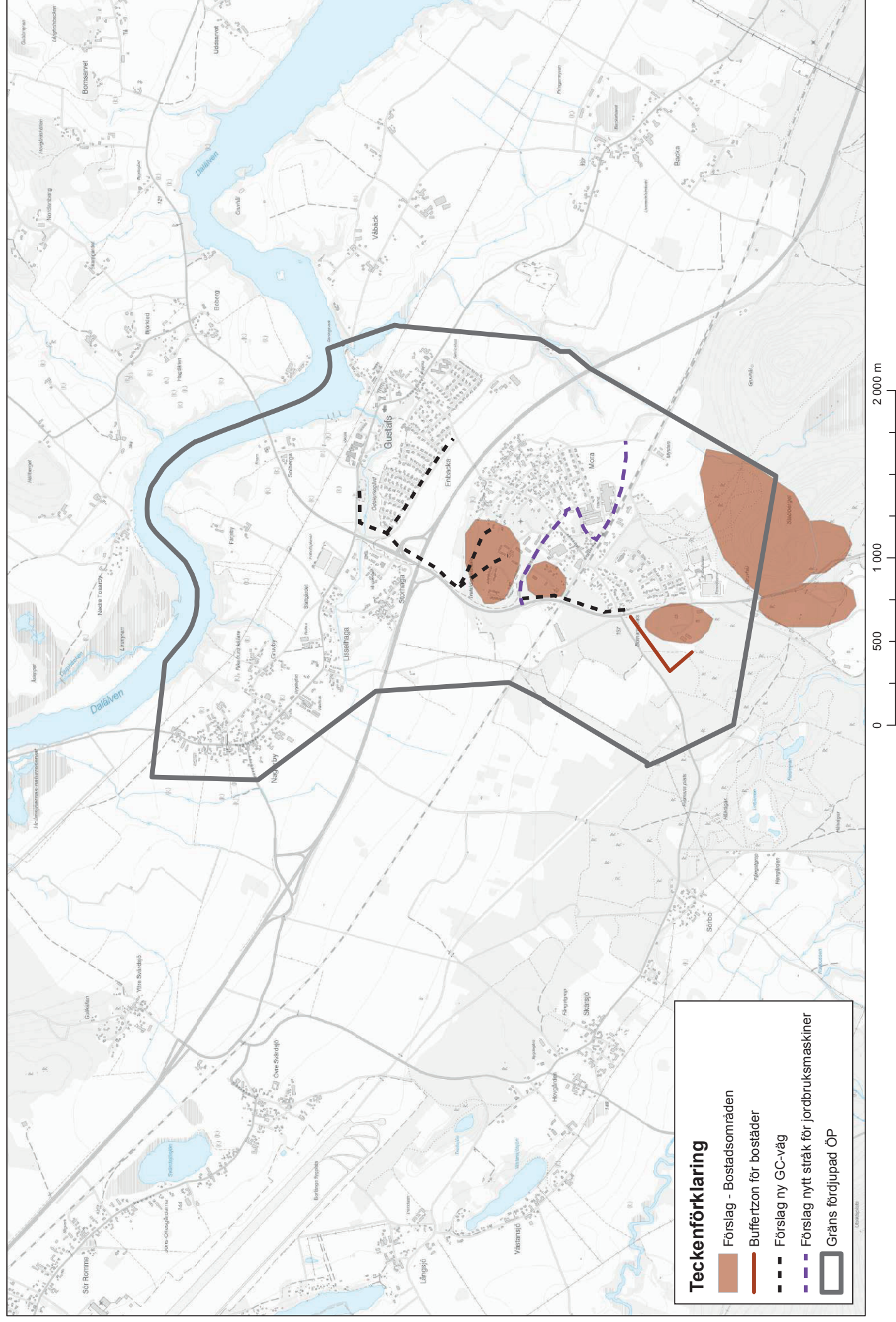

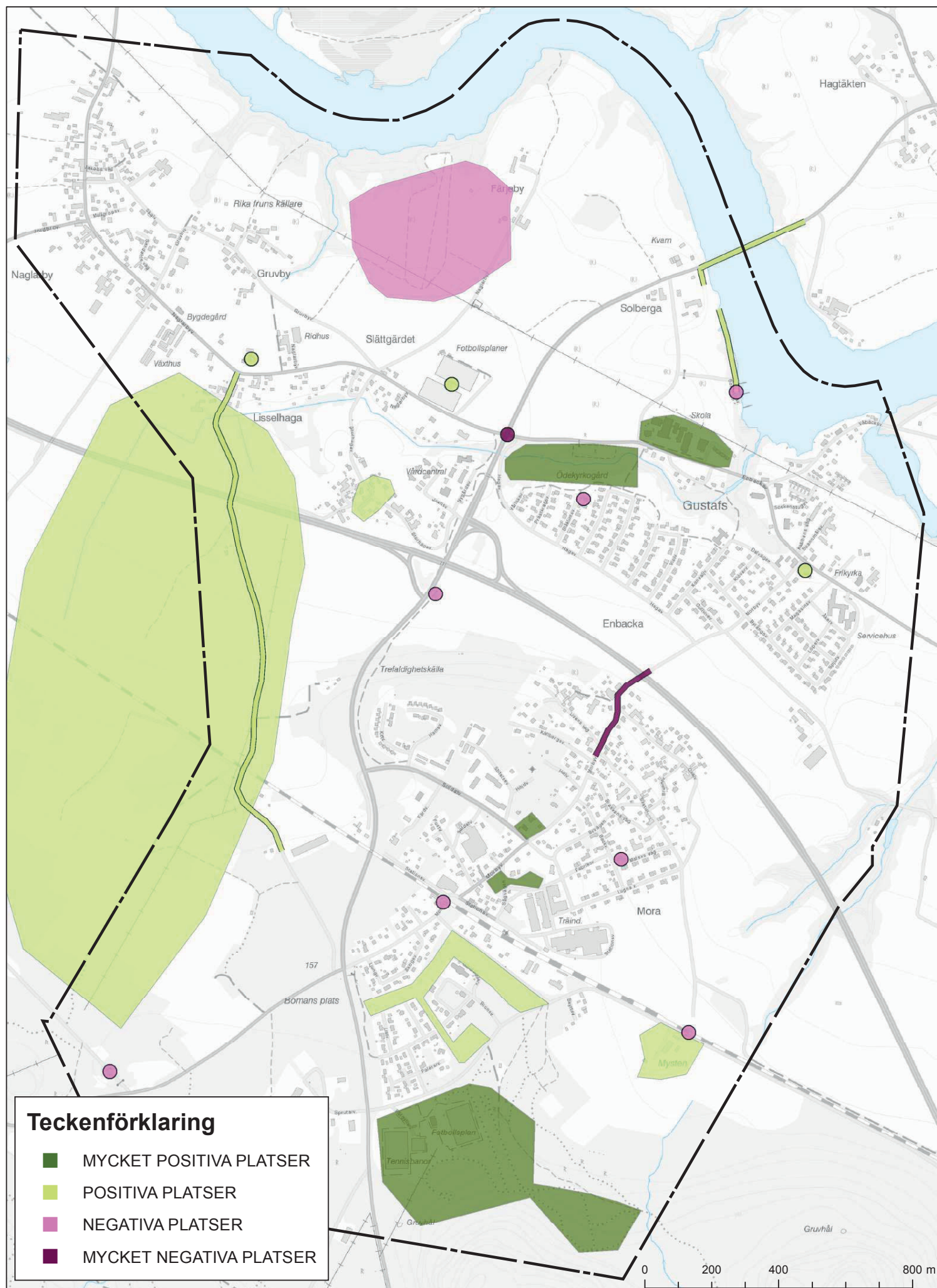

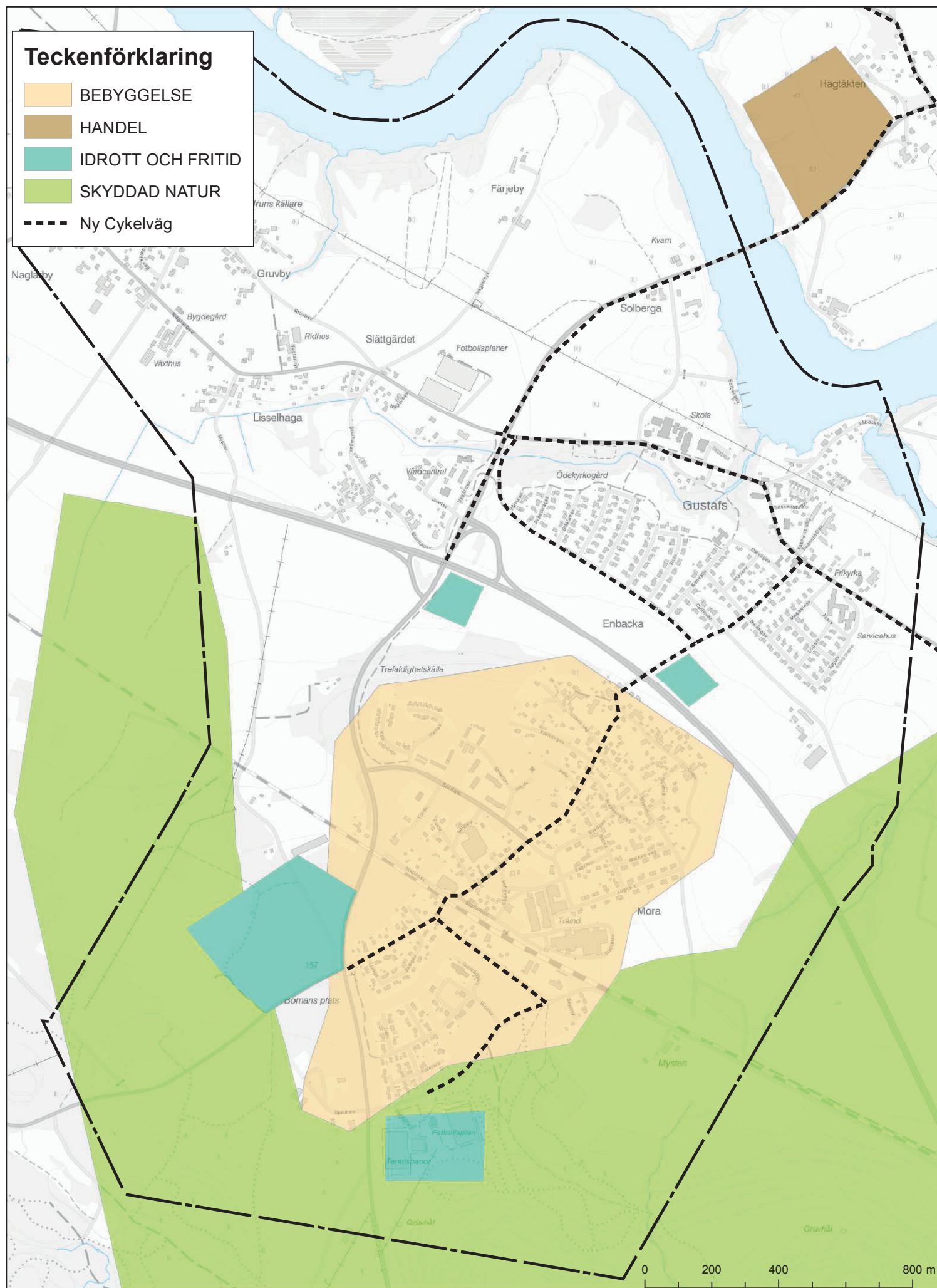

GRANSKNINGSUTLÅTANDE

Fördjupad översiktsplan för
Gustafs (Enbacka och Mora by m.m.)
 Säter, Säter kommun, Dalarnas län

HUR PLANPROCESSEN HAR BEDRIVITS

Säter kommun har under vinter 2015 och våren 2016 arbetat med att ta fram en fördjupad översiktsplan för Gustafs tätort (benämningen på planen har ändrats inför antagandet, se nedan under kommentar till skrivelse från Gustafs Hembygdsförening). Arbetet har letts av Samhällsbyggnadsförvaltningen.

Den fördjupade översiktsplanen för Gustafs tätort har varit ute på samråd under perioden 2016-08-24 – 2016-10-05. De synpunkter som inkom under samrådet har ställts samman i en samrådsredogörelse, daterad 2017-06-12.

Därefter reviderades den fördjupade översiktsplanen och godkändes av Kommunstyrelsens arbetsutskott 2018-06-19- för att sändas ut på granskning, vilket har skett under perioden 2018-06-25 - 2018-08-20. Granskningshandlingarna har funnits tillgängliga på Rådhuset, på biblioteket i Säter och i Gustafs (Enbackens skola) samt på kommunens hemsida. Handlingarna har även sänds till myndigheter, angränsande kommun, kommunala instanser, föreningar m.fl. enligt sändlista som finns tillgänglig på Samhällsbyggnadsförvaltningen.

SAMMANFATTNING AV INKOMNA SYNPUNKTER**Yttranden utan erinran**

Följande remissinstanser har ingen erinran mot planförslaget:

- Försvarsmakten
- Polismyndigheten
- Lantmäteriet
- Räddningstjänst Dala Mitt

Yttranden med synpunkter

Nedan följer en sammanfattning av inkomna synpunkter och kommentarer till dessa. De skriftliga yttrandena finns i sin helhet på Samhällsbyggnadsförvaltningen, Säter kommun.

Statliga myndigheter och angränsande kommun

Länsstyrelsen <i>Länsstyrelsens särskilda granskning</i> <i>Hälsa och säkerhet</i> - Översvämning Länsstyrelsens bedömning är att många områden i Gustafs är översvämningsskänliga. Det framgår inte av den fördjupade översiktsplanen vilken strategi och vilka riktlinjer som skall användas i den fysiska planeringen för översvämningsskänliga områden, vilket den bör för att främja framtida framtagningar av detaljplaner. Länsstyrelsen i Dalarnas län har sedan 2017 en vägledning för riskhantering i fysisk planering med	<i>Kommentar:</i> <i>I översiktsplanen finns en karta (11) där bl.a. områden som kan beröras av höga flöden/översvämningsskänlighet redovisas. Kommunens avsikt har varit att inget av utpekade utvecklingsområdena för bebyggelse ska ligga inom område som enligt befintligt underlagsmaterial berörs av vattenstånd vid högsta beräknade flöde. Vid detaljgranskning har upptäckts att marginella delar av område C och område D vid den slutliga avrundade avgränsningen av områdena har hamnat inom område med risk för översvämningen. Områdesavgränsningarna justeras därför så att de ej berörs av risk för översvämning.</i> <i>Gustafs småbåtshamn inom område C Skolområdet</i>
--	---

avseende på översvämningar, ras och skred, Översvämningar ras och skred, Riskhantering i fysisk planering (Dnr 451-12649-2016).

Riksintressen

- Väg, järnväg och flygplats

Uttekade riksintressen redovisas varken tydligt eller fullständigt som riksintressen i den fördjupade översiktsplanen, utan pekas enbart ut på en karta som riksintresse. Detta innebär en otydlighet kring vad som är utpekade riksintressen i planen och det kan således medföra en otydlighet av kommunens ställningstagande av hur kommunen värdesätter riksintressena.

Länsstyrelsens bedömning är att kommunen tydligare bör redovisa samtliga riksintressen, inklusive ställningstagande till hur kommunen har för avsikt att tillgodose dessa enligt 3 och 4 kap. MB. Detta för att kunna främja kommunens planeringstrygghet utan att frågan om hur riksintressena ska tillgodoses ska behöva väckas i varje enskilt ärende i framtiden.

Övrigt

Strandskydd

I avsnittet om boende och pendling står det att man i "Gustafs småbåtshamn och Mora by söder om järnvägen" kan använda sig av 7 kap. 18 d § miljöbalken. Dessa två områden ligger dock inte inom utpekade LIS-områden. Länsstyrelsens bedömning är att kommunen bör utreda om det finns möjlighet att ge dispens med något av de särskilda skälen i 7 kap. 18 c § miljöbalken.

På sidan 29, avsnitt strandskydd står följande " I Gustafs tätort finns ett antal bäckar som passerar planområdet innan de rinner ut i Dalälven. Några av utvecklingsområdena i Storhaga och Mora by inkluderar dessa och berörs av strandskyddet. Vid planläggning av dessa områden kommer de delar av strandskyddet som berörs upphävas genom detaljplanebestämmelse. För upphävande av strandskydd ska särskilda skäl anges. Vid planläggningen ska hänsyn tas till de naturvärden som vattendraget och miljön runt omkring utgör samt till möjligheterna till passage utmed vattenområdet."

Länsstyrelsens bedömning är att kommunen bör skriva om stycket så att det tydligt framgår att det

gränsar till område som kan komma att översvämmas, vilket framgår i texten för området. Även förtätningsområdet inom D Enbacka gränsar till område som kan komma att översvämmas. Texten förtydligas vad gäller detta.

Konsekvensbeskrivningen kompletteras med behov av riskhantering vid kommande detaljplaneläggning samtidigt som det konstateras att samtliga föreslagna bebyggelseområden ligger inom så kallad zon 1, dvs över nivå för högsta beräknade flöde.

Länsstyrelsen har i samrådsyttrande 2016-09-27 angående samrådshandlingen för fördjupad översiktsplan för Gustafs tätort skrivit under rubriken Länsstyrelsens särskilda granskning "Översiktsplanefördjupningen är gedigen och väl genomarbetad. Vår granskning har inte identifierat några sådana frågor som avses i PBL 3 kap. 10§."

Kommunens bedömning är att eftersom lagstiftningen inte har förändrats i denna del och inte heller har några väsentliga förändringar skett vad gäller vägledningen i hur riksintressen ska behandlas i översiktsplan, så måste kommunens redovisning anses vara tillräckligt tydlig vad gäller riksintressenas hantering.

I granskningshandlingen berörs delar av fyra utpekade utvecklingsområden av strandskydd. Det är dels förtätningsområdena B Lisselhaga och D Enbacka, dels utvecklingsområdena A Storhaga och C Skolområdet.

Genom B Lisselhaga går ett mindre vattendrag mellan befintlig bebyggelse och åkermarken. I några fall bedöms kompletteringar kunna ske med stöd av särskilda skälen att området redan är ianspråktaget som tomtmark (7 kap. 18c § punkt 1 miljöbalken) eller att det är avskilt från strandlinjen (7 kap. 18c § punkt 2 miljöbalken). För att öka möjligheterna till komplettering kan området på sikt behöva utpekas som LIS-område.

Område D berörs delvis av strandskydd från vik av Dalälven i öster. I samband med den ovan beskrivna gränsjusteringen med hänsyn till översvämningsrisk justeras gränsen så att inte heller strandskyddet berörs.

Område A Storhaga berörs till del av samma vattendrag som nämns för område B Lisselhaga. För enstaka komplettering bedöms samma särskilda skäl som anges ovan för B Lisselhaga kunna utnyttjas. För utveckling av centrumdelen bedöms det särskilda skälet angeläget allmänt intresse kunna nyttjas (7 kap. 18c § punkt 5 miljöbalken) eller utvidgning av pågående verksamhet (7 kap. 18c § punkt 4 miljöbalken).

behöver ske en utredning/prövning innan strandskyddet kan upphävas med planbestämmelser. Länsstyrelsen befarar annars att risken finns att tolkningen utifrån den befintliga texten blir att det räcker med att enbart formulera med en planbestämelse att strandskyddet upphävs, vilket är felaktigt.

Naturvård

- Grön infrastruktur

Länsstyrelsen tycker att det är bra att kommunen tar upp och resonerar kring grön infrastruktur i planen och särskilt bra är det att kommunen har identifierat områden som är viktiga, som älvlandskapet. Länsstyrelsen har i samband med framtagande av handlingsplanen för grön infrastruktur tagit fram särskilt viktiga områden som benämns som värdeetrakter och i Gustafs finns det en utpekad värdeetrakt för odlingslandskapet.

I handlingsplanen för grön infrastruktur står följande: "Gräsmarkernas värdeetrakter har avgränsats utifrån tätheter av ängs- och betesmarker i landskapet för naturliga processer såsom arters spridning och pollinering. Förutom att identifiera kvalitétens fördelning behöver även odlingslandskapets situation belysas utifrån pågående storskaliga förändringar såsom igenväxning och fragmentering. Dessa sätts i relation till möjliga insatser för att bevara kulturspår, skyddsvärda träd och arter. Arbetet med grön infrastruktur lyfter även fram betydelsen av alternativa gräsmarksmiljöer såsom vägkanter, golfanläggningar, flygfält, övningsområden och andra spridda gräsmarker i landskapet. I odlingslandskapet kan arbetet med grön infrastruktur bidra genom att stärka dialogen med vardagslandskapets aktörer för att belysa möjligheter att bevara landskapets kvalitéer."

Länsstyrelsens bedömning är att kommunen bör titta på aspekterna av odlingslandskapets gröna infrastruktur inom planområdet för att ytterligare tydliggöra samband mellan värdefulla naturmiljöer, samt titta på möjligheter att förbättra förutsättningar för till exempel hotade arter i odlingslandskapet.

Kulturmiljö

På sidan 58, avsnittet kulturmiljövård står det följande i den fördjupade översiktsplanen: "Största delen av den nya bebyggelsen har placerats på platser med få eller inga kända fornlämningar alls. I Mora by planeras ett större bostadsområde (nr.7 på kartan/bilaga1) nära ett område med fornlämningar vilket kan komma att kräva

Här finns specifika planeringsförutsättningar med särskilt goda kommunikationer samt tillgång till servicefunktioner. För område C Skolområdet anges i texten att kommunen bedömer att delar av strandskyddet kunna hävas med stöd av 7 kap. 18d§ miljöbalken (LIS-område). Kommunen anser att denna redovisning är en komplettering av den redovisning av LIS-områden som finns i Översiktsplan för Sätters kommun 2013.

Konsekvensbeskrivningen kompletteras med ovanstående resonemang kring strandskydd och särskilda skäl samt krav på utredning/redovisning vid kommande detaljplanläggning.

Innan granskningshandlingen färdigställdes tog kommunen förhandskontakt med länsstyrelsen för att diskutera hur grön infrastruktur kan hanteras i översiktsplan. Handlingsplanen för länet fanns inte färdigställd då. Enligt nu aktuellt remissförslag berörs kommunen av två värdeetrakter för gräsmark. Dessutom berörs kommunen av en värdeetrakt för skogsmark. Det kunskapsunderlag som nu finns framtaget av länsstyrelsen kan vid kommande aktualisering av den kommuntäckande översiktsplanen utgöra underlag för en samlad bedömning för hela kommunen av hur frågan om den gröna infrastrukturen ska hanteras.

Texten i den fördjupade översiktsplanen kompletteras på sid 26 med att odlingslandskapet inom planområdet har utpekats som värdeetrakt för gräsmark, vilket innebär att odlingslandskapets storskaliga förändringar såsom igenväxning och fragmentering bör sättas i relation till insatser för att bevara kulturspår, skyddsvärda träd och arter samt möjligheter att tillskapa alternativa gräsmarker t.ex. vägkanter och andra spridda gräsmarker i landskapet. Kommunen driver ett så kallat LONA-projekt som bland annat går ut på att omvandla tråkiga och skötselkrävande kommunala gräsmattor till mer ängsliknande miljöer vilket bidrar till ökad biologisk mångfald.

Texten i översiktsplanen under planens konsekvenser har av misstag inte reviderats efter de förändringar som gjorts i planhandlingen efter samrådet. Numreringen (nr 7) finns inte numera kvar på plankartan.

Texten kompletteras angående skydd enligt kulturmiljölagen och krav på tillstånd. Texten kompletteras även på

<i>arkeologiska utredningar. Fornlämningar skyddas eller grävs ut och dokumenteras.”</i> Länsstyrelsen vill påpeka att fornlämningar alltid är skyddade enligt Kulturmiljölagen (KML). Enligt 2 kap. 12 § KML skall den som vill rubba, ändra eller ta bort en fornlämning ansöka om tillstånd hos länsstyrelsen, som också beslutar i ärenden som rör KML. Av detta följer att länsstyrelsen kan besluta att ingrepp i en fornlämning inte får ske. Det är med andra ord inte självklart att utgrävningar (arkeologiska undersökningar) utförs så fort en fornlämning hindrar en exploatering. <i>Tydlighet</i> Utifrån kommunens samrådsredogörelse anges att kommunen ändrar namn på församlingshem till församlingsgård och "Mörtsjön" till Spångbäcken. Detta är inte konsekvent utfört i den fördjupade översiktsplanen. Länsstyrelsen föreslår att kommunen ser över och ändrar namnen på samtliga ställen så att det främjar tydligheten i den fördjupade översiktsplanen av Gustafs. <i>Behovsbedömning enligt 6 § förordningen miljökonsekvensbeskrivningar</i> Länsstyrelsen delar kommunens bedömning.	<i>sid 41 angående behov av arkeologisk utredning vid kommande detaljplanläggning.</i> <i>Synpunkten åtgärdas, se även kommentar till skrivelse från privatperson 6.</i>
Trafikverket <i>Järnvägen i Mora by</i> Trafikverket ska göra en samtidighet genom byn och det innebär att vi kommer att ta mer mark i anspråk. Samtidigheten kommer att gå från plankorsningen och minst en km söderut. Marken som kommer att användas är på östra sidan om spåren. Vi ska ta fram en järnvägsplan och det kommer att bli som minst typ 2. Vad gäller att få plats med väg bredvid spåret samt avstånd mellan väg och järnväg får kommunen föra dialog mer projektet om vilka möjligheter som finns. I dagsläget går det inte att säga hur mycket mer yta som behövs för järnvägsprojektet. <i>Industrianslutning</i> Trafikverket har tillsammans med Sveriges kommuner pekat ut de vägar som utifrån övergripande systemsyn ur nationellt och regionalt perspektiv är allra viktigast att säkra en hög transportfunktion på. Tillgängligheten längs vägarna i Funktionellt prioriterat vägnät (FPV) ska värnas och, där det behövs mest och är möjligt, utvecklas. Riksväg 70 är en nationell och internationell viktig väg utifrån perspek-	<i>Kommentar:</i> <i>För samordningen av utbyggnaden av samtidighet på järnväg genom Mora by sker kontinuerlig avstämning och samordning mellan Trafikverkets planeringsarbete och kommunens fortsatta planarbete.</i> <i>Synpunkten noteras.</i>

tiven godstransporter, dagliga och långväga persontransporter med bil samt kollektivtrafik med buss. Ytterligare anslutning till väg 70 är därför olämplig. Vi har inga synpunkter på alternativ 1. För alternativ 2 krävs diskussioner med projektet, se ovan. <i>Förslag till anslutning av ett fungerande centrum i Gustafs</i> Vi har inga synpunkter på att anslutningen från väg 790 och Jaansvägen ändras som föreslås. <i>Utvecklingsområden</i> Vi har inga synpunkter på utvecklingsområdena. Vi undrar vad som menas med B utvecklingsområde? Trafikplats på väg 70. <i>Åtgärdsvalstudien Trafiksäkerhets- och tillgänglighetsbrist, väg 789, Gustafs – Slättgärdet (Naglarby)</i> Trafikverket tar fram Åtgärdsvalstudien Trafiksäkerhets- och tillgänglighetsbrist, väg 789, Gustafs – Slättgärdet (Naglarby). Målet för åtgärdsvalstudien är att ha samsyn mellan viktiga aktörer om nuvarande brister och behov, mål och åtgärder som behöver vidtas för de oskyddade trafikanterna efter berörd sträcka utmed väg 789 mellan Gustafs och Slättgärdet (Naglarby). <i>Buller</i> I ett senare skede av utbyggnaden behöver kommunen göra en samlad bedömning av buller från vägar, järnväg och flyg. Buller från både statlig och kommunal väg behöver vägas samman. Även nuvarande och framtida buller behöver beaktas. Dvs att alla bullerkällor tas med i bullerberäkningarna. Det går inte att säga för något område att det är olämpligt att bebygga med tanke på buller. Däremot kan vissa platser inom områden vara känsliga. Det framgår genom beräkningar i senare skeden. Trafikverket anser att det är viktigt att följa bullerriktlinjerna.	<i>Synpunkten noteras.</i> <i>Synpunkten noteras.</i> <i>Kommunen tolkar att Trafikverket menar utvecklingsområdet för trafik b, vilket omfattar hela trafikplatsen inklusive kopplingar (på väg 70 vid avfarten mot Enbacka respektive Mora by), i teckenförklaringen anges att den "utreds och åtgärdas". Kommunen är angelägen om utveckling av kollektivtrafiken och att i anslutning till Storhaga få tillstånd en bättre hållplats för busstrafiken. För att det ska bli attraktivt att åka buss utmed stråket behöver denna hållplats ligga utmed väg 70 i framtiden. Även utformningen av väg 789 genom Storhaga behöver på sikt ges en skala som är anpassad till planerad utveckling av Storhaga centrum.</i> <i>Synpunkten noteras.</i> <i>Vid kommande detaljplanering kommer behovet av bullerutredningar identifieras utifrån respektive planområdes förutsättningar.</i>
Borlänge kommun Säter är en av flera kommuner som tillsammans med regionens centralorter Falun och Borlänge bildar en gemensam bostads- och arbetsmarknad. Det är positivt att en fördjupad översiktsplan tas fram för Gustafs tätort där förutsättningarna för utveckling av bostäder och verksamheter redovisas. Vi vill framföra följande synpunkter: I samrådsredogörelsen saknas vår synpunkt kring bana C.	<i>Kommentar:</i> <i>Yttrandet från Borlänge kommun under samrådet återges summerat i samrådsredogörelsen med texten: "Det är viktigt att nya bostäder inte får hindra Dataflygets utveckling. I planförslaget finns föreslagen bostadsbebyggelse i område 2 Mystavägen/Hagalund som är utsatt för bullerstörningar från flyget."</i>

Borlänge kommun anser att det är positivt att föreslagna bostäder har koncentrats till bebyggelseområde G (Mora by Södra) med tanke på bullerstörningar från Dala airport. Det är dock otydligt i granskningshandlingarna om bostadsbebyggelse fortfarande är aktuellt inom verksamhetsområde H (Mora by Västra). Därför vill vi åter igen påpeka att vissa bostäder kan vara bullerutsatta och att nya bostäder inte får hindra Dalaflygets utveckling. Det är otydligt vilka utredningar som har gjorts kring placeringen av verksamhetsområde H. Grundvattenförekomsterna i Badelundaåsen är regionalt viktiga och skyddet av grundvatten måste ges hög prioritet. En revidering pågår av skyddsområdet för vattentäkten i Frostbrunnsdalen. För att skydda vattentäkten kan vissa verksamheter därför vara olämpliga att placera på och i anslutning till Badelundaåsen.	<i>Planbeskrivningen kompletteras på sid 41 och 45 angående eventuella bullerstörningar från Dala Airport vid planering av bostäder inom område H Mora by västra.</i> <i>Under rubriken Förslag på nya verksamhetsområden, H Mora by västra finns beskrivet (sid 43) att ” Då stora delar ligger inom skyddsområde för vattentäkt i Frostbrunnsdalen, inom Dala Airports inflygningsområde, samt belägen på mark med generellt känsligt grus finns det begränsningar i vilken typ av verksamhet som är möjlig. Miljöfarlig verksamhet är till exempel inte möjlig att lokalisera här.”</i> Texten kompletteras med att en mer ingående bedömning av lämplig markanvändning i detta område ska göras i samband med detaljplaneläggning.
Ellevio AB Ellevio har förstått att kommunen önskar att luftledningen som går över skolan i Gustafs flyttas eller kablas för att minska den elektromagnetiska strålning och möjliggöra vidare utveckling av området runt skolan. Ellevio har under 2017 fört en diskussion med kommunen kring det hela men vill också påminna om att: - Flytt eller ombyggnad av ledning som krävs för detaljplan bekostas normalt av exploatören - Flytt av ledning kräver koncession vilket beviljas av Energimarknadsinspektionen - I lednings närhet får inte uppföras byggnader eller annan anläggning eller vidtas åtgärder som kan förorsaka skada på ledning eller försvåra framtida underhålls- eller reparationsåtgärder. Detta gäller både för luftledning och kabel.	<i>Synpunkten noteras.</i>

Föreningar, allmänheten m.fl.

Gustafs hembygdsförening Föreningen påpekar att det inte finns något som heter Gustafs tätort. Ni har inte rätt att klumpa ihop två tätorter (Mora by och Enbacka) och på egen hand benämna dessa vid ett nytt namn. Ni som arbetar inom statlig och kommunal verksamhet bör följa lagen. Kulturminneslagens 1:a kapitel, 4:e paragrafen, lyder: God ortnamnsd. Vid statlig och kommunal verksamhet skall god ortnamnsd iaktas. Detta innebär att: hävdvunna ortnamn inte ändras utan starka skäl, ortnamn i övrigt stavas enligt vedertagna regler för språkriktighet, om inte hävdvunna stavningsformer	<i>Kommentar:</i>
--	--------------------------

talar för annat, påverkan på hävdvunna namn beaktas vid nybildning av ortnamn, och svenska, samiska och finska namn så långt möjligt används samtidigt på kartor samt vid skyltning och övrig utmärkning i flerspråkiga områden. Namn som godkänts för offentlig kartproduktion skall även i andra sammanhang användas i sin godkända form. Gustafs har aldrig varit ett namn på vare sig en by eller tätort. Det var från början namnet på socknen och dess församling, senare ett namn på kommunen och även namn på kommundelen efter kommunsammanslagningen 1971. Vi är väl medvetna om vägskyltningen vid infarterna till Enbacka (som benämns Gustafs), detta är något som vägverket trots våra påpekanden i över 20 års tid ännu inte åtgärdat. Jag föreslår att ni konsulterar SCBs förteckning på svenska tätorter om ni är osäkra på vad som är vad. Det är viktigt att ni framledes åtgärdar era felaktiga benämningar i era skrivelser.	<i>Översiktsplanens benämning ändras med utgångspunkt ifrån hembygdsföreningens synpunkt. För att tydliggöra sambandet med de tidigare dokument som har hanterats under planprocessen så behålls benämningen "Gustafs". Med Gustafs syftas här på Gustafs distrikt, dvs tidigare Gustafs socken (före år 2010). Planen omfattar en del av Gustafs distrikt och vad som ingår preciseras lite närmare genom tillägget "(Enbacka och Mora by m.m.)". Det fullständiga namnet blir då Översiktsplan för Gustafs (Enbacka och Mora by m.m.)</i> <i>Planbeskrivningen kompletteras angående den nya benämningen av planhandlingen. Dessutom utgå formuleringen "Gustafs tätort" och ersätts med lämplig formulering utifrån respektive sammanhang.</i>
Privatperson 1 Tidigare boende i Mora By, numera i Canada framhåller att det är intressant att läsa översiktsplanen. Nedan redovisas ett utdrag ur brevet. Det är intressant att se hur planeringen idag helt skiljer sig från vad som hände med det överilade beslutet av riksväg 70 och dess dragning genom Gustafs på 1970-talet. Den nya stäckningen av riksvägen innebar för all framtid att byarna delades och den förstörde den fagra Gustafsbygden och dränkte den orogivande tystnaden. Hur kunde detta hända? Kunde detta hända i dagens läge? I yttrandet framhålls att fadern försökte att förmå förtroendemän och styrande till att i möjligast mån bevara den vackra naturen, men mot detta kom invändningen att "om vi inte bygger vägen över fälten, kommer Gustafs att bli en fåbod". Fadern fick senare höra att han dock hade rätt och att man skulle ha lyssnat på honom. Hur ser framtiden ut för Gustafs? Kan kanske samhället förbättras med ett enklare sätt att resa till arbeten norr och söderut? Nya bostadsområden planeras, Tidigare fanns järnvägsstation i Mora by och tågen stannade, skulle detta kunna återupplivas? Gustafs behöver en fortsatt blomstrande befolkning och en järnvägsstation kan bidra till fortsatt injektion av liv. Gustafs har mycket att erbjuda. En sevärdhet är Lundgrens vänförening med museum i Mora by.	<i>Kommentar:</i> <i>Synpunkterna noteras.</i>

Museet är inhyst i en gammal timmerbyggnad som i sig själv är en sevärdhet. Dalälven glider sakta genom bygden. De vackra skogarna och tjärnarna lägre söder om Mora by inbjuder till all slags friluftsliv med frisk skogsluft, svamp och bärplockning eller bara njuta av naturen.	
Privatperson 2 I stort sett en bra plan. Jag är speciellt nöjd med att järnvägsövergången i Mora by stängs för biltrafik och en cykel/gångtunnel byggs. Jag gillar att barnen kan ha en säker transportväg till skolan. Planera även korsningen i byn där tung trafik kommer att gå så att barnen som ska till skolan kan korsa där säkert. Däremot tycker jag inte att Morbyvägen och Skyttevägen ska sitta ihop, utan gör vändplaner på de vägarna så att de inte sitter ihop. Just för att separera bil/lastbilar från barnen. Då får man bil/lastbilstrafik och cyklande barn åt olika håll. Annars är jag rädd för en rundkörning Morbyvägen-Skyttevägen med både bilar, men framför allt lastbilar till industrierna i södra änden av Skyttevägen. Den här planen kommer verkligen att göra Gustafs med populärt!	<i>Kommentar:</i> Korsningen mellan Morbyvägen och Soldatvägen kommer att utformas på ett sätt så att trafiksäkerheten i stråket Mora-By – Enbacka upprätthålls. Detta är viktigt då stråket utgör ett viktigt gång- och cykelstråk samt skolväg. Synpunkterna om Morbyvägen-Skyttevägen noteras och tas med i arbetet med järnvägen och den planerade tunneln. Som förslaget ligger i dagens läge finns ej utrymme för vändplaner utan att ta privata tomter i anspråk, det är en av anledningarna till att vägarna hålls öppna för fordons trafik. Slutligt beslut har dock inte tagits i denna fråga.
Privatperson 3 Överklagan av översiktsplan Gustafs, Enbacka. Område D Enbacka är ej lämpligt för bebyggelse, då det är viktigt att bevara åkermark. Det finns ett rikt djur och naturliv som skulle påverkas väldigt negativt. Även fastighetsägare i närheten skulle drabbas hårt av värdeminskning på sina fastigheter.	<i>Kommentar:</i> De förändringar som föreslås för område D Enbacka är viss förtätning och komplettering av befintlig bebyggelse. För en eventuell utbyggnad av bostäder på åkermarken krävs detaljplanläggning, vilket innebär att utformningen ska studeras närmare i samråd med bl.a. berörda markägare. I översiktsplanens generella riktlinjer anges att utbyggnad på jordbruksmark alltid kräver noggrant övervägande och att bostäder i första hand ska placeras på annan mark än jordbruksmark. I samband med eventuell framtida detaljplanprocess ska konsekvenserna av olika tänkbara alternativ beskrivas. Översiktsplanen är kommunens långsiktiga vision för utvecklingen inom Gustafs. Eventuella större förändringar ska hanteras genom detaljplanläggning och då i samråd med berörda markägare, se vidare kommentar nedan till Namnlista. Då översiktsplanens innehåll inte är juridiskt bindande kan själva innehållet inte överklagas enligt plan- och bygglagen. Översiktsplanen kan endast överklagas utifrån bestämmelserna enligt Förvaltningslagen, dvs om planprocessen inte har skett utifrån gällande bestämmelser.
Namnlista – 18 personer Vi, boende i Storhaga Gustafs och kräver ett möte med er med anledning av den fördjupade översiktsplanen. Vi vill framföra våra åsikter och höra om de planer ni har för vårt område. Vi ser med stor oro på era	<i>Kommentar:</i> Kommunen har haft en första ta kontakt med representanter för de boende i området, enligt uttryckt önskemål i granskningsyttrandet. Vid detta möte, 2018-10-03. fick kommunen ta del av de boendes synpunkter rörande om-

planer för ett centrum vid vårt bostadsområde.	<i>rådets nuvarande skick och förvaltning. Kommunen redovisade även hur en eventuell framtida planläggningsprocess sker. Översiktsplanen redovisar kommunens långsiktiga vision för utvecklingen inom Gustafs. Den är inte juridiskt bindande. För lite större förändringar av markanvändningen, såsom utbyggnad av nya bostäder, serviceanläggningar, större parkeringar m.m. krävs detaljplanläggningen. Vid eventuell framtida detaljplanläggning sker alltid information till och samråd med berörda fastighetsägare samt övriga boende i området.</i>
Privatperson 4 Har granskat översiktsplanen och ser att min mark är med som utvecklingsområde för bebyggelse A Storhaga. Jag kommer inte under några omständigheter avyttra min fastighet som ligger i nära anslutning till några andra av mina fastigheter i Storhaga. Jag är minst 11:e generationen som äger och brukar denna mark och har 4 barn som är intresserade av att ta över och nyttja marken framöver.	<i>Kommentar: Synpunkten noteras. I översiktsplanen redovisas ett flertal eventuella utvecklingsområden. Redovisningen ska ses som alternativa förslag till framtida utveckling. Enligt skrivningarna i översiktsplanen ska nya bostäder i första hand placeras på annan mark än jordbruksmark för att undvika exploatering av mer jordbruksmark. Vid en eventuell kommande detaljplanering så sker alltid samråd med berörda markägare. Se även närmare beskrivning av översiktsplanens status i kommentar ovan till "Namnlista".</i>
Privatperson 5 Av granskningshandlingen av den fördjupade översiktsplanen över Gustafs tätort framgår att kommunen endast har varit i kontakt med/fört dialog med tre (3) stycken lantbrukare i området, som bildat en referensgrupp, i översiktsplanearbetet. Gustafs består av många fler lantbrukare, som således inte fått möjlighet att ha en dialog med kommunen och framföra sina åsikter. Det torde därför kunna vara så att referensgruppens deltagare inte alls är representativ för de flesta lantbrukarnas åsikter i Gustafs, då de endast utgör en liten minoritet av alla ägare av jordbruk i Gustafs. De senare kan göra helt andra bedömningar av behov av jordbruksmark. Kommunen gör en bedömning i granskningshandlingen att utbyggnad av ytterligare bostäder i Gustafs är ett väsentligt samhällsintresse. Kommunen skriver också att ny bebyggelse kan placeras på jordbruksmark i anslutning till befintlig bebyggelse genom förtätning och komplettering. Så som fastighetsägare motsätter jag mig förslaget att jordbruksmarken som jag är delägare i och som ligger i direkt anslutning till en annan bostadsfastighet i Mora by, Gustafs endast ska få användas som jordbruksmark, vilket den fördjupade översiktsplanen visar. Då det är ett väsentligt samhällsintresse att få bygga ytterligare bostäder i Gustafs och min jordbruksmark ligger i direkt anslutning till befintlig bebyggelse samtidigt som jag och min släkt i fram-	<i>Kommentar: Utöver dialog med referensgruppen har en samrådshandling varit tillgänglig under perioden 24 augusti —5 oktober 2016. Ett möte höll den 19 september 2016 där allmänheten fick möjlighet att ställa frågor och få mer information om det pågående planarbetet. Se även närmare beskrivning av översiktsplanens status i kommentar ovan till "Namnlista".</i> <i>Berörd fastighet, som ligger i anslutning till en befintlig bostadsfastighet, är av begränsad omfattning, så en eventuell komplettering med något enstaka bostadshus bedöms kunna prövas utan särskilt utpekande i översiktsplanen. I översiktsplanen har främst större sammanhängande utvecklingsområden redovisats. En eventuell utbyggnad kommer att prövas mot miljöbalkens bestämmelse i 3 kap 4§ angående jordbruksmarks ianspråktagande för bebyggelse.</i>

tiden har starka intressen av att kunna bebygga jordbruksmarken, yrkar jag att den fördjupade översiktsplanen ändras vad gäller min fastighet vid Haggården till att även omfatta möjligheterna att bebyggas.	
Privatperson 6 Först och främst tycker jag det är diskriminerande att varken någon pensionärsorganisation eller hembygdsföreningen har fått ingå i referensgruppen. Varför används ordet "församlingshem" nästan genomgående när byggnaden i verkligheten är döpt till Gustafs församlingsgård? Gör om och gör rätt! På karta 4 ska församlingshemmet heta församlingsgård och bygdegård ska heta bystuga. På karta 6 redovisas Fritid och rekreation. I tillhörande text står klart och tydligt att det är av stor vikt att bevara och utveckla de områden som används idag samt att tillgängliggöra nya områden. Ett av de viktigaste friluftsområdena är skogsområdet söder om Mora by. Varför lägger man då in ett område för bostadsbyggnation, Folieraren östra, där det idag ligger fina promenad- och skidspår? Vad vet man om behovet av ytterligare mark för idrottsplatsen under de närmsta 15 åren? Förstör inte möjligheterna till en utvidgning genom byggande av bostäder inom detta område som dels ligger i norrläge och dessutom har sankta områden med bl.a. en källa. På samma karta har man i planområdets östra kant föreslagit utredning om ett rekreationsområde vid ett mindre vattenområde som helt felaktigt kallas "Mörtsjön". Detta vattenområde har alltid hetat Spångbäcken och bevis finns från karta från 1913 då en avsöndring gjordes. Karta 10 med tillhörande text gällande Energi skrivs om byggnaders placering och att ett soligt och vindskyddat läge ska eftersträvas. Kan det uppnås om man bygger på nordsidan av Stabberget eller Källberget? Karta 12 Hälsa och säkerhet visar bl.a. potentiellt förorenade platser. Vid kontakt med länsstyrelsen har jag frågat vad man funnit på området väster om skolan och begränsat av vägen mot St Skedvi. Svaret blev skjutbana!! När jag berättade för tjänstemannen att under min 75-åriga levnad har det aldrig funnits någon skjutbana på denna mark. Efter lite resonerang kom vi fram till att den skjutbana som avses egentligen är Gustafs jaktskytteklubbs bana som ligger i Oråsen, men på mark som har fastighetsbeteckningen Solberga, därav den konstiga placeringen.	<i>Kommentar:</i> <i>Synpunkten noteras.</i> <i>Benämningen församlingshem bytts ut till församlingsgård.</i> <i>I granskningshandlingen är dessa förändringarna genomförda jämfört med tidigare samrådshandling.</i> <i>Avgränsningen av område G Mora by södra har minskats jämfört med samrådshandlingen och nu ingår inte de sankare partierna i anslutning till bäcken och i kanten mot jordbruksmarken. På karta 1 anges både utveckling av idrottsområdet och nya bostäder. På sid 47 står: "För att tillgodose den ökade efterfrågan på idrottsanläggningar finns här möjlighet att utveckla området ytterligare exempelvis med idrottshall, gym eller fritidsgård. Vid en utbyggnad måste hänsyn tas till de många kolningsgroparna i området." En kommande utbyggnad av området med idrottsanläggningar/bostäder ska prövas genom detaljplanläggning och då kommer olika intressen och behov att utredas närmare. Kommunen instämmer i att en närmare utvärdering av naturvärdena behöver göras i området. Planbeskrivningen kompletteras med "Vid kommande detaljplanläggning ska en naturvärdesinventering göras av skogsmarken". Benämningen "Mörtsjön" finns ej med i granskningshandlingen (fanns på karta i samrådshandlingen).</i> <i>Bostadsbebyggelsen vid Folieraren östra kommer att ligga nedan Stabbergets fot. Bebyggelsen på Källberget bedöms kunna få en lämplig placering utifrån solförhållandena, exakt placering kommer att studeras i samband med kommande detaljplanering.</i> <i>En fotnot införs i texten angående uppgiften rörande förmodad felaktighet vad gäller länsstyrelsens underlag om förorenad mark vid Enbackaskolan.</i>

Förhöjd risk för markradon i Källbergsområdet samt norra sidan av Stabberget. Lämpligt för bostäder? Elektromagnetisk strålning utmed kraftledningarna. Kräv att ledningarna grävs ner. Varför kallar ni Storhagaområdet för <i>Gustafs centrum</i>? Kalla det istället för Storhaga centrum. Hur kan ni påstå att Storhaga numera är den största bykärnan? Enbacka och Mora byar är väl något större. Att påpeka att placeringen av kyrkan och skolan skvallrar om att dessa ovannämnda byar tidigare varit de större bykärnorna men har, i planförfattarens ögon, numera reducerats till något mindre. Kallas det centrum därför att en livsmedelsbutik och en bensinpump finns på området? Jag anser att Enbacka är värt att framhäva där vi har kyrka, församlingsgården med barn- och ungdomsverksamhet samt mycket mera, skolan med gymnastikhallen, den lokala banken, second-handbutiken, pizzerian, frikyrkan samt äldreboendet Enbackagården. Folieraren östra, tidigare område 7. Vad menas med att befintliga stigar behöver ledas om eller återställas på andra sidan vägen då skogsmark försvinner? Ska skidlöparna eller terränglöparna förflytta sig till andra sidan vägen mot Mossby eller ska nya omklädningsrum sättas upp där. Det kan väl inte vara bästa lösningen att korsa ovannämnda väg. Källberget, område 9, Lägg till buller från riksväg 70 samt att man kommer att få fördyrande kostnader då sprängningar kommer att behövas. Enbacka, område 17, där finns ett orört område med endast gräsyta i hörnet av Morbyvägen och Haga-vägen. Där skulle finnas möjlighet att bygga t.ex. marknära lägenheter liknande dem på Spjutvägen invid Enbackagården. Beträffande idéerna om bäckravinen, område 16, och tillgängligheten för rullstolar och rullatorer så krävs det nog ganska mycket arbete med utjämnande av de nivåskillnader som finns.	<i>Förekomst av markradon ska belysas vid detaljplanering. Krav på radonsäkert byggande är aktuellt.</i> <i>Synpunkten noteras.</i> <i>Med hänsyn till att Gustafs är en beteckning på distriktet /f.d. socknen) och att det finns flera områden som har centrumliknande funktioner inom planområdet, så ändras namnet till Storhaga centrum i planbeskrivningen.</i> <i>Folieraren östra, benämndes tidigare område 7, ingår nu i delområde G Mora by södra. Texten i planbeskrivningen har fått en otydlig lydelse. Förslag till ny lydelse: "Befintliga stigar kan delvis behöva ledas om då delar av skogsmarken försvinner."</i> <i>Området betecknas i granskningshandlingen E Källberget. Texten kompletteras med att förutom risk för höga halter av markradon bör även buller från riksvägen särskilt beaktas. Bedömningen är att placering av ny bebyggelse bör kunna ske utan behov av stora sprängningar.</i> <i>Området är detaljplanelagt som parkmark. I översiktsplanen har främst större sammanhängande utvecklingsområden redovisats. En eventuell förändring av pågående markanvändning ska prövas via ny detaljplan.</i> <i>Synpunkten noteras.</i>
Privatperson 7 Detta område har stor potential att förtätas med fler bostäder i framtiden då det idag finns ett flertal så kallade "lucktomter" som är för små för ett rationellt jordbruk. Min jordbruksfastighet passar väldigt bra in i ovanstående text. Då hela gården har inriktning mot hästar och tävling som sker på SM nivå så kan vi inte annat	<i>Kommentar:</i> <i>Berörd fastighet ligger inom det föreslagna utvecklingsområdet för bebyggelse B Lisselhaga.</i> <i>För en eventuell samlad utbyggnad av bostäder på jordbruksmark krävs detaljplaneläggning, vilket innebär att utformningen ska studeras närmare i samråd med bl.a.</i>

än motsätta oss planerna på att det ska byggas på vår tomt.	<i>berörda markägare. I översiktsplanens generella riktlinjer anges att utbyggnad på jordbruksmark alltid kräver noggrant övervägande och att bostäder i första hand ska placeras på annan mark än jordbruksmark. I samband med eventuell framtida detaljplaneprocess ska konsekvenserna av olika tänkbara alternativ beskrivas.</i>
---	--

Kommunala remissinstanser m.fl.

Socialnämnden - ordförandebeslut I översiktsplanen bör "de äldres behov" förtydligas och utvecklas. Markområdet som är markerat för "bostäder och nyutveckling" och som ligger vid Enbackagården bör förbehållas bostäder för äldre, som exempelvis trygghetsboende, eller eventuell utökning av särskilt boende.	<i>Kommentar:</i> <i>De äldres behov har inte beskrivits samlat under en speciell rubrik men finns med, direkt eller indirekt, på flera ställen i planhandlingen. I planen framhålls bl.a. vikten av god tillgänglighet, tillgång till rekreationsområden, tillgång till service och äldreboende samt vikten av mötesplatser.</i> <i>Texten under områdesbeskrivningen av utvecklingsområde D Enbacka kompletteras angående framtida utvecklingsmöjligheter i anslutning till Enbackagården utifrån socialnämndens synpunkt.</i>
--	---

STÄLLNINGSTAGANDE

Utifrån inkomna granskningssynpunkter har följande förändringar förtydliganden och kompletteringar görs i planbeskrivningen:

- Benämningen på planhandlingen ändras till *Fördjupad översiktsplan för Gustafs (Enbacka och Mora by m m)*.
- Skrivningar om "Gustafs tätort" utgår och ersätts med annan relevant benämning.
- Benämningen Gustafs centrum ändras till Storhaga centrum.
- Avgränsningen av utvecklingsområdena C Skolområdet och D Enbacka justeras något så att de till ingen del berörs av område där översvämningsrisk föreligger. Område D avgränsar också så att det inte berörs av strandskydd.
- Texten för område H Mora by västra förtydligas angående eventuella bullerstörningar från DalaAirport. Texten kompletteras även med att en mer ingående bedömning av lämplig markanvändning med hänsyn till skyddsområdet för vattentäkt ska göras i samband med detaljplanläggning.
- Texten för område G Mora by södra förtydligas angående Folieraren vad gäller området utveckling samt kompletteras med: att vid kommande detaljplanläggning ska en naturvärdesinventering göras av skogsmarken samt att en arkeologisk utredning krävs.
- Information om eventuell felaktighet i länsstyrelsens underlag om förorenad mark vid Enbacka skolan införs som fotnot.
- Texten under område D Enbacka kompletteras angående framtida utvecklingsmöjligheter i anslutning till Enbackagården.
- Texten för område E Källberget kompletteras med risk för störningar av buller från riksvägen.
- Texten angående grön infrastruktur (sid 26) kompletteras angående utpekade värdetrakt för gräsmarker.
- Konsekvensbeskrivningen kompletteras med ett avsnitt gällande påverkan på strandskyddet och krav på särskilda skäl.
- Konsekvensbeskrivningen kompletteras angående skydd enligt kulturmiljölagen och krav på tillstånd.
- Vissa redaktionella ändringar gjorts i texten, bl.a. benämning på församlingsgården.

Dessutom har följande mindre kompletteringar gjorts i handlingen:

- På karta 12 har redovisningen av "miljöfarlig verksamhet" samt av "generellt känsligt grus" utgått.
- Karta 13 har utgått och i stället har kartredovisningar av väg- och flygbuller inarbetats i texten.

Texten i planbeskrivningen har reviderats med avseende på ovanstående.

Samhällsbyggnadsförvaltningen, Säter 2018-11-16

Andreas Mossberg
Samhällsbyggnadschef

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

SÄTERS KOMMUN
SAMHÄLLSBYGGNADS-
FÖRVALTNINGEN

Fördjupad översiktsplan för Gustafs tätort, Säters kommun, Dalarnas län

HUR SAMRÅDET BEDRIVITS

Den 2016-06-13 fick samhällsbyggnadsnämnden i uppdrag att påbörja ny fördjupad översiktsplan för Gustafs tätort. Planuppdraget grundar sig i den höga efterfrågan på tomter och byggbar mark i och omkring tätorten. Samhällsbyggnadsnämnden beslutade 2016-08-03 att godkänna den nya fördjupade översiktsplanen för samråd.

Ärendet har under samrådstiden bestått av följande planhandlingar: den fördjupade översiktsplanen inklusive kartbilagor och illustrationer. Övriga handlingar som hör till planen, men som inte varit utställda är sändlista och behovsbedömning.

Inbjudan till samråd har skett genom brev eller e-post till länsstyrelsen, föreningar, myndigheter, referensgrupper m.fl. Till detta brev var planhandlingarna bifogade. Övriga har inbjudits till samråd genom annons i Dalarnas tidningar (2016-08-24), Dalademokraten (2016-08-24), Annonsbladet (2016-08-14 och 2016-08-21) och Säterbladet (2016-08-24). Kommunala nämnder, styrelser och förvaltningar har fått handlingarna på remiss. Samrådshandlingarna har även funnits tillgängliga på kommunens hemsida www.sater.se och på kommunens tre bibliotek. Samrådet har pågått i sex veckor under perioden 2016-08-24 tom. 2016-10-05.

Måndagen den 19 september hade allmänheten möjlighet att ställa frågor och få mer information i ett informationstält framför ICA i Gustafs centrum. Politiker och tjänstemän från kommunen och Dalatrafik fanns på plats mellan kl.14-18. Att Dalatrafik närvarade berodde på dödsolyckan vid återvinningsstationen några veckor tidigare. Många synpunkter kom därför att fokusera på ny placering av återvinningsstationen och lösningar för en smidigare bussangöring. 56 personer besökte tältet och framförde sina synpunkter. Av dem var 43% kvinnor, 38% män och 19% barn och ungdomar.

SAMMANFATTNING AV INKOMNA SYNPUNKTER

Följande synpunkter framfördes på mötet men har inte inkommit i skriftlig form:

- Ta fram en ny skiss över Gustafs centrum där större hänsyn tas till olika trafikflöden och de som använder platsen (önskemål om att flytta återvinningsstationen, torget och vissa övergångsställen).
- Bra med fler rekreationsstråk och en öppning mot älven
- Positivt med bebyggelseutveckling och att fler kan få bo i denna trevliga by
- Stort behov av en ny pendlarparkering
- Bygg inte på Källberget!
- Bygg inte bakom Storhaga (sudda ut utvecklingsområdet på kartan storhaga norra 12A)
- Inte bygga på Slättgärdet- behåll och utveckla fotbollsverksamheten istället.
- Inte bygga runt område 7 med tanke på jordbruket som bedrivs där.
- Bra med förbättringsåtgärder vid Gustafs centrum

Yttranden utan erinran

Följande instanser har inte framfört några erinringar mot planförslaget:

Lantmäteriet, 2016-10-03

Försvarsmakten, 2016-09-23

Barn-och utbildningsnämnden, 2016-08-28

Yttranden med synpunkter

Här följer en sammanfattning av inkomna synpunkter och kommentarer till dessa. De skriftliga yttrandena finns i sin helhet hos Samhällsbyggnadsförvaltningen, Säter kommun.

Föreningar, näringsliv, medborgare m.fl.

Hyresgäster på Nygårdsvägen och Skomakarvägen genom 2016-08-30 Vi vänder oss kraftigt emot en förflyttning av återvinningsstationen till vändplanen framför Nygårdsvägen 1-12. Som ny plats föreslås grusplanen vid Naglarbyvägen. Det föreslagna kommundelstorget anser vi kommer ligga för nära hyreshusen som vi fruktar kommer bli en samlingsplats för motorburna ungdomar vilka för oväsen kvällar och helger. Vi föreslår istället att torget flyttas till gräsplanen mellan ICA och busshållplatsen.	Kommentar: <i>Den skiss som presenterades i samrådsförslaget har tagit bort från FÖPen. Det vidare arbetet med att utarbeta en plan för Gustafs centrum går nu vidare i ett genomförandeprojekt. Återvinningsstationen har tagits bort från Gustafs centrum i väntan på ny placering. Kommunen arbetar tillsammans med FTI (förpacknings-och tidningsinsamlingen) för att så snart som möjligt kunna hitta ett lämpligt läge.</i> <i>Synpunkten noteras.</i>
2016-08-31 Återvinningsstationen vid ICA Gustafs borde flyttas till Auto Expert- grusplanen vid Slättgärdet. Där behöver ingen bli störd av varken trafik, odör eller ljud som uppkommer i samband med återvinningen.	Kommentar: <i>Se ovanstående svar till hyresgästerna på Nygårdsvägen och Skomakarvägen.</i>
2016-09-06 Som nyinflyttad i Gustafs läser jag förslaget med viss uppgivenhet. Vi flyttade hit för att komma bort från trångboddheten i Borlänge och få lugn och ro. En kortvarig ro då det nu planeras en gångväg utanför vårt vardagsrumsfönster. Resultatet blir att vi har bilvägen ett par meter från baksidan av huset och en gångväg några meter från framsidan-ganska långt ifrån vår dröm om friden på landet. Gångvägen tror jag kommer att användas sparsamt eftersom gående troligtvis ändå väljer att gå efter Våbäcksvägen. Ett alternativ vore istället att förlänga GC-vägen från skolan genom att bredda Våbäcksvägen.	Kommentar: <i>Synpunkten noteras. Rekreatiionsstråket längs älven är ett förslag som behöver utredas innan det kan bli verklighet. Kopplingen till älven är en viktig resurs som skapar attraktivitet och mervärden. Kommunens bedömning är att detta stråke på sikt kommer vara till stor glädje för alla Gustafs invånare och besökare.</i> <i>Att bredda Våbäcksvägen är möjligt men troligtvis inte rimligt eftersom kommunen inte äger marken och samhällsnyttan bedöms som relativt låg. Istället föreslås s.k. mjuka åtgärder för att få färre bilar att köra längs vägen.</i>
2016-09-19 Jag skulle gärna se att det finns mer aktivitet för barn och ungdomar. Gustafs saknar en riktig gympasal och en stor hall med läktare vid IP så att barnen kan spela handboll, innebandy och fotboll på vintrarna. Det borde även finnas både utegym och isrink vid IP. Gustafs IP ska ha samma utbud som Säter. Jag tycker barnen ska kunna få vara i gympahallen efter skoltid istället för att åka hem och spela dator eller tv-spel. Behövs en cykelväg från Naglarby till skolan.	Kommentar: <i>Synpunkten noteras.</i> <i>Trafikverket är väghållare för Naglarbyvägen och således ansvarig för att åtgärda trafikproblematiken. I oktober 2016 påbörjades en åtgärdsvalstudie (ÅVS) för att utreda lösningar för oskyddade trafikanter längs väg 789. Arbetet pågick under hösten 2016 och är första steget i Trafikverkets process för att välja vilken typ av åtgärder som är mest lämpliga för att åtgärda problemet.</i>

2016-09-26 Jag motsätter mig förtätningen efter Naglarbyvägen och i Lisselhaga. Eftersom jag bedriver jordbruk med hästverksamhet tycker jag det är olämplig med mer bebyggelse på åkermark i närheten av min anläggning. Dels behöver jag marken till beteshagar för att kunna släppa ut hästar enligt jordbruksverkets regler, dels skapar det problem kring lukt, buller och andra störningsmoment som kan ske inom jordbruket.	Kommentar: Synpunkten noteras.
LRF, 2016-10-05 LRF anser att det går att bygga även utanför den sk. Tåtorten tex. mellan Backa och Solvarbo, Källberget, pellesberget, Mora by. Vi anser att det finns tillräckligt med mark att bygga på utan att använda jordbruksmark. LRF ser mycket allvarligt på planerna att exploatera odlingsmark för bostäder eftersom avgörande för att behålla livsmedelsproduktionen och lantbruksföretagen är tillgången till mark. Bostäder medför en ökad risk för störningar och därför är det viktigt med buffertzoner för att få en tydlig avgränsning till jordbruksmarken. Jordbruksmark är en ändlig resurs och reglerat i miljöbalken. I planen konstateras att jordbruket är den verksamhet som kommer att påverkas mest negativt, men någon tydlig avgränsning mellan intressena är inte redovisade. På s. 13-15 är det tydligt beskrivet, men motsägs i flera beskrivningar av utvecklingsområdena. Ska man ta hänsyn till jordbruksmarken på pappret så ska man göra det i verkligheten också. Ta följande exempel: 12 B Slättgärdet pekas ut i medborgardialogen som ett populärt rekreationsområde men föreslås ändå bebyggas. Varför ta bort något som boende vill ha kvar? Vad ska byggas på Slättgärdet? 11 Naglarby mfl. byar pekas ut som förtätningsområde. I dagsläget drivs bla. ridverksamhet som kräver beteshagar och åkermark. Övrig mark brukas också vilket betyder att byggnation i detta område borde vara omöjligt enligt Miljöbalken. Även 12A Storhaga norra och 17 Enbacka pekas ut som bostäder på åkermark. LRF anser också att kommunen inte ska åsikter om det är dyrt eller billigt att bygga. Det ska vara upp till den som köper tomten och bygger.	Kommentar: Strategin är att kommunen i första hand kommer att arbeta med lägen som innebär minst påverkan för jordbruket exv. i Mora By och Källberget. I andra hand kan även jordbruksmark komma att tas i anspråk om samhällsnyttan är tillräckligt stor. Backa och Solvarbo är intressanta lägen att arbeta vidare med, men kommer inte att ingå i FÖPen. Kommunen har som avsikt att i största möjligaste mån undvika att exploatera jordbruksmark, men anser att det i vissa centrala lägen är motiverat med ny bebyggelse på jordbruksmark. Om jordbruksmark kommer att exploateras ska buffertzoner även ingå i detaljplaneringen. En definition av buffertzon tas med i kommande revidering av FÖP inför granskningen. Synpunkten beaktas. En analys av den jordbruksmark som pekas ut i FÖPen kommer att tas fram. All jordbruksmark som pekas ut kommer att få en förklaring där kommunens ställningstagande tydligt framgår. Kommunen har letat efter modeller nationellt för hur jordbruksintresset ska vägas mot övriga samhällsintressen, men utan resultat. Fotbollsplanerna på Slättgärdet planeras att flyttas upp till IP i Mora by för att minska omkostnaderna för verksamheten. Om Slättgärdet ska bebyggas är det viktigt att säkerställa en mötesplats för barn och unga om det fortfarande finns behov för detta efter flytten av fotbollsplanerna. Den föreslagna förtätningen i samtliga områden är till för att minimera ny jordbruksmark som kan behöva tas i anspråk när Gustafs växer. På så sätt minskar risken för störningar då det redan finns bebyggelse i närheten. Även i dessa områden kan buffertzoner behövas etableras. Synpunkten noteras.

15 Jordägare och boende i Gustafs, 2016-10-05 Förslag till FÖP och vision 2030 står inte i samspråk med konsekvensanalysen och föreslagna områden för exploatering. Visionen är att skapa trygghet, livskvalitet samt arbetstillfällen med ett gott företagsklimat. Med stora delar av förslaget uppnås inte dessa mål. Vi anser att FÖPen måste underkännas då förslaget går i strid mot utredningsmaterialet (kapitel C). Vi anser att man i arbetet att ta fram en FÖP som så tydligt riktas mot att hitta nya områden för bostadsbyggande gjorts för snävt och att det behövs ett omtag där man lyfter blicken över ett större geografiskt område. Vi motsätter oss all planering av bostadsbyggande som direkt eller indirekt inkräktar på åkermark jordbrukstransporter och djurhållning. Vi vill att hänsyn tas till skyddsavstånd i form av buffertzoner för att undvika konflikter mellan jordbruksdrift och boende/samhällsinrättningar Vi motsätter oss förtätning som planeras i område 11,12 och delar av 13 och 17 med hänvisning till skydd av åkermark och den försämring av boendekvalitet det skulle medföra. <i>Näringslivet i Gustafs</i> Det finns en stor rad negativa förslag till beslut för den största näringsgrenen, livsmedelsproduktion med tyngdpunkt på jordbruk och djurhållning. Från jordbruksnäringen ser vi ett förslag som långsamt kommer omöjliggöra fortsatt lantbruksdrift och djurhållning genom att planera bostadsområden och industri i direkt anslutning till jordbruksmark utan hänsyn till buffertzoner mellan bebyggelse och åkermark. Detta är tragiskt då vi i detta område har ett av landets djurtätaste och mest produktiva områden för livsmedelsproduktion. Gustafs tillsammans med Stora Skedvi står bland annat i dag för nära 40% av mjölkproduktionen i Dalarnas län. Enskilda näringsidkare har investerat hundratals miljoner i livskraftiga lantbruk som med översiktsplanens förverkligande kommer begränsas sina förutsättningar eller på sikt helt slås ut. <i>Lukt och damm från jordbruk och Djurhållning</i> S.31 beskriver att buller från åkermark antas försvinna i framtiden då teknik kommer ersätta personer. Det är ett möjligt antagande, men kan även medföra en ökad personaltäthet och användning. Det som inte nämns är lukt och damm som oundvikligen uppstår vid brukande av åkermark. Dessa faktorer skapar störst konflikter mellan jordbruk och boende.	Kommentar: <i>Synpunkten noteras.</i> <i>Istället för att underkänna FÖPen görs en reviderad version som kommer att gå ut på granskning innan planen eventuellt antas.</i> <i>Synpunkten beaktas. Ett större perspektiv och analys av utvecklingen runt omkring Gustafs tätort görs. Dock kommer dessa områden inte att ingå i FÖPen utan kommer att ingå i översiktsplanen som ska revideras nästa mandatperiod.</i> <i>Synpunkten noteras.</i> <i>Buffertzoner kommer att ingå i bebyggelseutvecklingen, men går inte att peka ut på kartan då det är omöjligt att precisera var eller hur stora dessa zoner behöver vara. Se även svar till LRF.</i> <i>Synpunkten noteras.</i> <i>Synpunkten noteras.</i> <i>Synpunkterna tas med i beskrivningen.</i>
--	---

Genom att förlägga förtätningar i område 11 och 17 samt nybyggnation intill åkerkanter i områdena 2,7,9, 12A och 12B försvåras eller omöjliggörs jordbruk och djurhållning på intilliggande åkermark. I förlängningen försvinner viktig och värdefull åkermark som i slutändan kan resultera i påtvingad nedläggning. De 11 ha åkermark som förslaget kommer att ta i anspråk är egentligen mycket mer. <i>Område 12A och 12B</i> S.37 beskrivs 12A som ett område som i första hand bör bebyggas. Området är viktig åkermark samt ett område som likt all bebyggelse väster om korsningen i Slättgärdet präglas av jordbruksbygd. De nya bostäder som byggs bakom ICA butiken skapar redan bekymmer. Område 12B (Slättgärdet) som omfattar ska inte heller bebyggas med hänvisning till jordbruksdriften, buller, lukt och damm samt den kraftiga trafiken längs Naglarbyvägen och Lv 790 med stor mängd tunga transporter. Områdena 12 A och 12B är, och skall beskrivas, som åkermark i översiktsplanen. <i>Naglarbyvägen</i> Förtätning i område 11 medför att möjlighet till jordbruksdrift förstörs och möjligheten till ett unikt boende med bykänsla går förlorad. Området är i dag ett utpräglat lantligt boende med flera små och stora gårdar där djurhållning är en del av ett attraktivt boende och möjlighet till jordbruksrelaterad näringsverksamhet. Som exempel kan nämnas området runt Lisselhaga ridhus där öppna ytor används till hästagar. Även fler gårdar i området har eller lämpar sig för småskalig djurhållning med hästar, får, kor och höns. För den typen av verksamhet och boende behövs de öppna ytorna till betesdrift, odling och som buffertzoner mellan gårdar. <i>Område 2</i> Området är intressant för expansion av lantbruksdrift och lämplig för etablering av ekonomibyggnader. Ett potatislager är nyligen uppfört och det finns planer på byggnation av maskinhallar, gödselvårdsanläggningar och andra ekonomibyggnader. Området gränsar omedelbart till åkermark och avgränsas från bebyggelse med järnväg och länsväg 790 och är därför endast lämpligt för byggnation av jordbruksrelaterad verksamhet.	Kommentar: <i>Den förtätning som planeras i område 11 och 17 är sparsam, men samtidigt effektiv. Det handlar om att hitta områden som inte används av jordbruket. Se även tidigare kommentarer kopplat till buffertzoner.</i> <i>Område 2 och 7 kommer inte att byggas ut ända in till åkerkanten. Buffertzoner anpassade till den nya bebyggelsen vare sig det är bostäder eller verksamheter ingår i dessa områden. Tanken är att bara ett av område 12 A eller B bebyggs. I område B är ca hälften obrukad mark i dagsläget. Den nya FÖPen innebär att mindre åkermark tas i anspråk än nuvarande FÖP.</i> <i>Synpunkten noteras.</i> <i>Synpunkten noteras.</i> <i>Synpunkten beaktas.</i> <i>FÖPen skapar förutsättningar för denna typ av utbyggnad och expansion av lantbruksdrift. Möjligheten för tillkommande bostäder tas bort.</i>
--	---

<i>Transporter</i> Större hänsyn till lantbrukets transporter behöver tas. Genom att väg tunneln under Rv 70 vid Morbyvägen inte håller full höjd är det en nödvändighet att kunna använda hela Morbyvägen för lantbrukstransporter. Två aktiva lantbruk har sin lokalitet i nedre änden av Bullerbacken samt längs Odalvägen. Deras transporter måste gå uppåt längs Morbyvägen. Lika så måste Lugna vägen användas för att nå ut till åkermarken i mellan Rv70 och järnvägen pga. väg tunnelns låga höjd. Vi saknar även förbindelse för jordbruk/skogstransport via Förgyllarvägen vidare ut på Skyttevägen.	Kommentar: <i>Analysen kompletteras och förtydligas i utvecklingsförslaget enligt önskemål.</i>
<i>Fornlämning</i> Åkermark och jordbruk kan man inte flytta eller nyskapa. Inte heller gårdscentrum som måste ligga intill åkermark är flyttbara i större utsträckning. Åkermark är i det närmaste att betrakta som en fornlämning som är ett resultat av fler 1000-årigt brukande för att producera livsmedel. Jordbruksmark är oersättlig och med tanke på att det än i dag tusentals år efter dess tillkomst fortfarande fyller en viktig funktion i samhället, har ett stort skyddsvärde och blir mer värdefull ju längre den brukats. Ny bebyggelse i Gustafs skapar mer konflikter och förstör mer kapital än det tillför om man vill bevara och skydda dessa värdefulla miljövärden.	<i>Synpunkten noteras.</i> <i>Kommunen planerar att säkerställa lantbrukets intressen samtidigt som hela Gustafs tätort växer. Det är framförallt lägen i Mora by och kring Gustafs centrum som kommunen vill arbeta vidare med i sin tätortsutveckling. I detta arbete är det viktigt med fortsatt dialog med lantbrukets intressenter.</i>
<i>Gott om plats i Gustafs</i> Det finns åtskilliga områden både innanför och utanför FÖP området som lämpar sig bättre för bostadsbyggnation. Som exempel kan skogsområdet mellan Backa och Solvarbo bebyggas utan att vare sig det skulle inkräkta på jordbruksdrift eller annan industriell verksamhet eller redan etablerad bebyggelse. Det finns även områden söder om Rv 70 i Solvarbo. Vidare borde det finnas möjligheter att förbättra mer i Mora by där område 8,9,10 skulle kunna användas till bostadsbyggnation. För den industriella verksamheten i område 8 och 10 bör istället planen vara att på sikt flytta denna till platser med bättre utbyggd infrastruktur och ostörd placering.	<i>Kommunen håller med om att det finns många attraktiva lägen att utveckla för bostadsbyggnation. Dock behandlas de i den kommunövergripande översiktsplanen. Med utvecklingen av kollektiva kommunikationer finns stora möjligheter för Gustafs att bli en knutpunkt. På sikt vill kommunen etablera pendeltågstrafik i Mora by och då krävs en fortsatt expansion av tätorten.</i> <i>Område 8,9,10 är förtätningsområden både för bostäder och verksamheter. Med dagens globaliserade samhälle behöver kommunen flexibla områden som kan utvecklas på flera sätt.</i>

2016-10-03 Vi ställer oss väldigt negativa till att avyttra vår mark) för byggnation eller rekreation. Orsaken är att vi vill bo centralt utan att ha folk inpå knuten.	Kommentar: Synpunkten noteras. Området kommer dock stå kvar som framtida utvecklingsområde då kommunen anser att det behövs fler bostäder i ett attraktivt läge vid älven, nära skolan och kommunikationer.
Gustafs Scandinavia, 2016-09-30 Vi ser positivt till nya möjligheter för expansion skapas för industriområdet i Mora by samt att trafiksituationen radikalt förbättras. Det bästa och säkraste alternativet är alternativ nr 3. Därefter anser vi alternativ 1 följer.	Kommentar: Kommunen arbetar vidare med alternativ 1, den föreslagna dragningen. Se även Trafikverkets yttrande.
Storhaga samfällighetsförening, 2016-10-05 Samfällighetsföreningen är fortfarande positiv till nya busshållplatser på RV 70, men är inte redo att skriva på något avtal med Trafikverket. Vi kräver att Trafikverket gör en riskanalys kring uppfarter och placeringar av hållplatserna samt att bullerskyddet förbättras och förlängs samt höjs där behov föreligger. För busshållplatsen i Gustafs centrum bör staket sättas upp till de fastigheter som ligger i anslutning till hållplatsen för att undvika att det blir en genväg. Vidare behövs pendlarparkering samt en flytt av återvinningsstationen. Det krävs bättre belysning vid utfarterna från Storhagavägen dvs. Slättgärdet (där skedde en dödsolycka) och vid Storhaga centrum. Högerregeln gäller men respekteras inte. Skötseln av kommunens diken och grönområden bör förbättras.	Kommentar: Synpunkten noteras. Kommunen tycker också det är angeläget att få till bättre bullerskydd längs riksvägen. Analys av rörelsemönster till de nya hållplatserna behöver ske och tas med i kommande arbete. Ett staket och nya CG-vägar kan vara lösningar på problemet med genande trafikanter. En ny pendlarparkering kommer att uppföras så snart som möjligt. Återvinningsstationen har redan flyttats. Dessa detaljer kan inte tas med i en FÖP, men förs vidare till organisationen för analys och eventuell åtgärd.
2016-10-05 De värdefulla träd som omnämns i Naglarby bör få en ökad betydelse då vissa är avverkade. Den skyddsvärda täckningsplatsen för den rödlistade arten backsvala behöver tas hänsyn till vid planering av vandringsled nedströms Naglarby. Ingenting nämns om Spångbäcken och det som i planen kallas Mörtsjöns värde som fågellokal. Området bör pekas ut som skyddsvärt område.	Kommentar: FÖPen innebär inget ökat skydd av dessa träd, men kommer att belysa trädens värden ytterligare i kommande revidering. Synpunkten beaktas och kommer att poängteras i nästa version. Kunskapen om området har varit bristfällig hos kommunen och kommer att åtgärdas. Inget skydd kan ges med en FÖP men däremot ökad hänsyn och kännedom om områdets naturvärden.
2016-10-04 Jag och min sambo vill inte att det ska byggas runt våra tomt. lå det förstör både vår utsikt och skidspåren samt möjligheterna till fritidsaktiviteter i skogen.	Kommentar: Området har varit ett utpekad utvecklingsområde sedan 90-talet och finns med i nuvarande FÖP. Kommunen anser att det är angeläget att bygga i hela Gustafs tätort så länge det sker på ett sätt där samhällsnyttan blir så stor som möjligt samtidigt som kommunens vision om trygghet och livskvalitet uppfylls.

2016-10-03 Emotsätter sig byggnation av Folieraren jag nyligen köpt huset för att komma lite på sidan av efter att tidigare bott i ett villaområde. Det måste vara mer angeläget att bygga i Enbacka nära skolan och busshållplatsen samt ICA.	Kommentar: <i>Se svar ovan till</i>
Skanova, 2016-08-31 Säter tillhör en av de kommuner som Skanova ser som intressant att prioritera vid en satsning med fiberinfrastruktur som möjliggör bredband till medborgarna och näringsliv.	Kommentar: <i>Synpunkten noteras.</i>
Dalarnas museum, 2016-09-30 Museet ställer sig positiva till att kommunen uppmärksammar Gustafs ur ett kulturmiljöperspektiv och har inget att invända mot de riktlinjer som föreslås. Det är positivt att odlingslandskapet uppfattats som kulturmiljö men kräver att Gustafs lantbrukare har möjlighet att även i fortsättningen bedriva sin verksamhet. Museet önskar att planen revideras så att den innefattar delar av yngre bebyggelse som är tongivande för Gustafs landskapsbild och historiska framväxt. Exempel är delar av 1900-talets sammanhållna villaområden i kyrkbyn tillsammans med flerbostadshusområdet på fastigheten MORA 8:56. För att arkitekturmiljöns värde inte ska minska krävs att såväl utrymmet mellan byggnaderna som läget i barrskogsterräng bevaras. Museet har även identifierat kvarnen på SOLBERGA 2:2 som potentiellt värdefull. Bebyggelsemiljön bör innefattas av det gulmarkerade området kring Gustafs kyrka. Till sist bör det gulmarkerade området vid Boberg utökas till att innefatta hela ryggen på vilken bebyggelsen är placerad. Bebyggelsen bör bevaras i sitt sammanhang utan något närmare förtätning.	Kommentar: <i>Synpunkten noteras.</i> <i>De skyddsvärda områden som pekats ut med tanke på kulturmiljövärden är hämtade ur Dalarnas museums inventering av kulturmiljöer i Sätters kommun utförd 1998. Om ytterligare inventeringar har gjorts önskar kommunen ta del av detta material (gärna digitalt) för att kunna uppdatera underlaget. Inga ändringar kommer att göras tills vi fått fler underlag.</i>
2016-09-29 Förslaget åsamkar jordbruket i området stora problem och för min egen del kan jag inte förlika mig med utbyggnaden av "Folieraren östra" område 7. Om det bebyggs så skulle rationell jordbruksdrift på min fastighet omöjliggöras eftersom det inte finns någon alternativ vindriktning vid tex. jordbearbetning, gödselspridning och kemisk bekämpning. Ta större hänsyn till jordbruket. Bygg endast i söder och väster om jordbruksmarken i anslutning till nämnda område och med en ordentlig buffertzon. Tänk på lantbrukets transporter då ni planerar för det är ett lika stort problem som jordbruksdriften i området.	Kommentar: <i>Se svar ovan till</i> <i>Som tidigare nämnts är FÖPen en mycket grov skiss för var ny bebyggelse kan tänkas lokaliseras i framtiden. Självklart ska stor hänsyn till jordbruket tas vid bebyggelse nära åkermark där buffertzoner blir en självklar del i planeringen. Kommunen har fått en ökad förståelse för jordbrukets transportbehov efter medborgardialogen som ingått i FÖP arbetet. Det kunskapsunderlaget har legat till grund för utvecklingsförslaget som presenterats. Innan förslaget blir verkligt behövs en detaljplan tas fram. I den processen ingår utredning av jordbruksintresset och där ges möjlighet att påverka planen.</i>

2016-10-05	Kommentar:
<i>Gustafs centrum s.36</i> Övergångsställe och GC-väg över Jaansvägen (närmast väg 790) och Nygårdsvägen är bra Nytt "kommundelstorg" bör placeras vid Wejdum Fordonsservice (Autoexperten).	<i>Synpunkten noteras. För att ett torg ska bli funktionellt krävs att det ligger där gående passerar och människor naturligt sammanstrålar. Kommunen anser därför att torget bör ligga i närheten av kollektivtrafik och service, dvs. i Gustafs centrum.</i>
<i>Källberget s. 38</i> Området skänktes som lek- och strövområde och var tänkt att bevaras för kommande generationer. Vi antar att det finns någon typ av kontrakt när marken överläts till Hembygdsföreningen. Även om det inte skulle finnas ett kontrakt fanns det en vilja och en anledning till att marken skänktes hos den dåvarande ägaren. Är det något kommunen tänker bryta mot?	<i>Frågan har utretts och gåvobrevet har hittats. I det står att marken ska användas som "naturpark". Kommunen äger större delen av Källberget medan hembygdsföreningen äger Mora 8:22 på ca 1,7 ha. Tanken att bebygga Källberget innebär inte att donatorns önskan fortfarande kan infrias. Grönområden är som sagt viktiga ur flera perspektiv och något som kommunen vill värna om. Delar av strövområdet kan därför komma att bevaras.</i>
Skogen är en mycket viktig plats för oss som bor i den delen av Mora. Att "ersätta" området med Morbyvallen eller bäckravinen i Enbacka är ogenomtänkt. I förslaget till ny FÖP i Gustafs tätort står det "Speciellt barn gynnas av närbelägna grönområden där de kan leka i en fri miljö". Detta vill kommunen ändå ändra på och ersätta strövområdet med byggnader och bilar. Källberget är dessutom olämpligt att bebygga på grund av radomisk och buller.	<i>Radonrisken bedöms inte vara så pass förhöjd att den utgör en fara för människors hälsa. Frågan om buller och radon kommer att hanteras mer ingående i detaljplaneringen.</i>
<i>Kommunikationer s.45</i> Positivt att kommunen vill satsa på GC-nätet.	<i>Synpunkten noteras.</i>

<i>Näringsliv s 38</i> Det påstås i FÖP:en att efterfrågan är hög på lokaler till näringslivet. Ändå har gamla butiken vid Enbackavägen 25 stått tom i minst 5 år. Sedan 2011 när vi flyttade till Gustafs har antalet företag i Isoflex byggnad (Soldatvägen 1) minska dramatiskt och nu är det bara två kvar. Stämmer verkligen påståendet? <i>Nya bostäder Sidan 43</i> Gustafs småbåtshamn, område 14 kan vara en bra ide till placering av bostäder , förutsatt att översvämningsrisken beaktas. Enbacka, område 17 kan vara en bra ide till en plats för bostäder och handel. <i>Morbyvallen s 43</i> Positivt att kommunen satsar på Morbyvallen. En oproportionerligt stor del av satsningarna verkar vara inriktade mot fotbollsplaner. Finns risk att utbyggnaden av Morbyvallen förstör skid- och motionsspåren öster om Morbyvallen. Dessa längre motionsspår är mycket uppskattade av motionärer och inte lika kuperat som elljusspåret. <i>Bäckeravinen Sidan 44</i> Ökad tillgänglighet vid bäckeravinen i Enbacka är inte en vettig ide. Anledningen till att det är populärt bland barnen är att det är just otillgängligt. En stor asfaltsyta är lättillgänglig, men knappast rolig för någon. Varför inte låta naturen i bäckeravinen fortsätta vara relativt opåverkad och vara ett andningshål mitt i bebyggelsen? <i>Kulturmiljöer Sidan 54</i> "Vid förtätning av gamla kulturmiljöer lyfts kulturmiljöerna fram". Vad menas? <i>Frågor som inte är kopplade till någon specifik sida:</i> Vad vill de boende i Gustafs? Gör en undersökning eller omröstning om vi boende i området vill ha en ökning av antalet innevånare och en kraftig förtätning av bostäder. Varför tror kommunen att folk vill flytta till Gustafs? Det beror på att det är en liten by på landet Varför är det ett självändamål att det ska byggas fler bostäder? Frågan borde inte vara var det ska byggas, utan om det ska byggas. Kommunen jobbar för oss medborgare, så varför frågar man inte oss som bor här? Man har haft en workshop där fokus från kommunens sida enbart var man skulle bygga. Kommunen väljer då att tolka detta som att det finns önskemål att det byggs bostäder både här och där.	Kommentar: <i>FÖPen gäller för de kommande tio åren. I och med att Gustafs växer kan läget och behoven förändras. FÖPen ska säkerställa lokalbehovet i hela tätorten och inte bara i Mora by.</i> <i>Synpunkterna noteras.</i> <i>Synpunkterna noteras.</i> <i>Att asfaltera Bäckeravinen är ingen bra idé vilket kommunen håller med om, men om fler ska kunna röra sig i området behövs bättre stigar i ravinen. På detta sätt kan fler, inklusive äldre och funktionsnedsatta njuta av det s.k. andningshållet. Intentionen med rekreationsområdet ska dock vara att låta naturen vara så opåverkad som möjligt.</i> <i>Det betyder att kommunen kommer att värna om kulturmiljövårderna i byn. På sikt behövs områdesbestämmelser tas fram. Se även Länsstyrelsens yttrande.</i> <i>Arbetet med att ta fram den fördjupade översiktsplanen har föregåt av en bred dialog där synpunkterna i flera fall går isär. I dessa fall är det de folkvalda politikerna som fått tagit ställning. Uppdraget har hittills gått ut på att planera för fler boende i Gustafs tätort med tanke på det strategiska läget med närheten till Falun Borlänge regionen. Även om flera områden pekas ut för bebyggelseutveckling betyder inte det att allt blir av.</i> <i>Kommunens bedömning är att frågan har ställts indirekt under medborgardialogen. Många som deltog under träffarna har varit mycket positiva till att det tillkommer bostadsområden. Kommunen får ofta in intresseanmälningar om nya bostäder i Gustafs, både om fler villatomter och hyresrätter. Så länge Falun Borlänge regionen växer är kommunens bedömning att Gustafs kommer vara ett attraktivt bostadsalternativ i regionen</i>
---	---

2016-10-05 Varför används ordet "församlingshem" när den är döpt till Gustafs församlingsgård? På karta 4, Tema service och näringsliv bör ändring göras beträffande dels församlingshemmet och bygdegård skall heta bystuga. På karta 6 med tillhörande text, sid 17, står att det är av stor vikt att bevara och utveckla de områden som används idag samt att tillgängliggöra nya områden. Ett av de viktigaste friluftsområdena är skogsområdet söder om Mora by. Varför lägger man då in ett område för bostadsbyggnation, där? Vad vet man om behovet av ytterligare mark för idrottsplatsen under de närmaste 15 åren? Förstör inte möjligheten till en utvidgning genom byggande av bostäder inom detta område som dessutom har sankta områden. "Mörtsjön" har alltid hetat Spångbäcken och bevis finns på en karta från 1913. Förhöjd risk för markradon i Källbergsområdet samt norra sidan av Stabberget. Lämpligt för bostäder?? Lägg till buller från riksväg 70 samt att man kommer att få fördyrade kostnader då sprängningar kommer att behövas. Område 13. Varför kallar Ni Storhagaområdet för Gustafs centrum?? Kalla det istället för Storhaga centrum. Hur kan Ni påstå att Storhaga numera är den största bykärnan? Enbacka och Mora byar är väl ändå något större. Jag anser att Enbacka är värt att framhäva där vi har kyrkan, församlingsgården med barn- och ungdomsverksamhet samt mycket mera, skolan med gymnastikhallen, den lokala banken, secondhandbutiken, pizzerian, frikyrkan samt äldreboendet Enbackagården. Folieraren östra, Vad menas med att befintliga stigar behöver ledas om eller återställas på andra sidan vägen då naturmark försvinner? Vilken väg menas? Enbacka, område 17. Det finns ett orört område med endast gräsyta i hörnet av Morbyvägen och Hagavägen. Där skulle finnas möjlighet att bygga t ex marknära lägenheter liknande dem på Spjutvägen invid Enbackagården . Var skall vi då bygga nytt? Förslagsvis i Mora utmed Mystavägen ner mot järnvägen, förtäta där det går utökning i Storhaga (omr. 12A), förtäta utmed vägen Slättgärdet, Lisselhaga, Naglarby, området korsningen Morbyvägen - Hagavägen.	Kommentar: <i>Synpunkten beaktas och namnet ändras.</i> <i>Synpunkten beaktas och namnen ändras.</i> <i>Skogsområdet är så pass stort att några kvarter med fler bostäder inte bedöms inskränka på möjligheten till friluftsliv och rekreation. I planeringen har fokus varit att ta så lite jordbruksmark som möjligt i anspråk, därför behövs bebyggelse placeras i skogen istället.</i> <i>Synpunkten beaktas och namnet ändras.</i> <i>Utredningar kommer att ingå i detaljplanearbetet och föregå byggnation för att fastslå om och i så fall på vilket sätt byggnation kan ske.</i> <i>I syfte att få till en tätortsbildning behöver området få ett gemensamt namn. Gustafs är det mest lämpliga enligt kommunen och därför får även den största centrumbildning som finns i området beta Gustafs centrum.</i> <i>Om området bebyggs kommer stigarna att försvinna. Dessa måste då dras om och kan eventuellt komma att placeras på andra sidan länsväg 790.</i> <i>Synpunkten noteras.</i> <i>Synpunkterna noteras. Flera av dessa områden ingår redan i FÖPen.</i>
---	---

Statliga myndigheter

Polisen, 2016-09-29 Säkerheten i trafikmiljön kan förbättras genom god belysning och där oskyddade trafikanter och fordon i övrigt skiljs åt i största möjliga utsträckning. En konstruktion av nya vägar, där det finns en tanke om hastighetsreduktion, är att föredra. Det kan innebära att vägen rent fysiskt konstrueras så att det är svårt att köra för fort, företrädesvis i anslutning till korsande trafik. Området vid ICA Gustafs är idag tämligen välbesökt. Det kan framstå som om butiken har fler besökare än tidigare, vilket kan göra det trångt på tillfarter och på parkeringen. Vid en utbyggnad av butiken, kommer måhända huvudentrén att förflyttas och utrymmet för fordon behöva utökas. Då är det väsentligt att tänka trafiksäkerhet både på parkeringen och vid in- och utfarterna. God belysning och god trafikmiljö utan hinder för sikten förebygger olyckor. Trafiksäkerheten kring återvinningsstationen bakom ICA kan möjligen behöva en revidering utifrån i media beskriven nyligen inträffad dödsolycka. I samband med att polisens medborgarlöfte sannolikt påbörjas i november 2016, kan behovet av trygghetsvandringar komma att påkallas i Gustafs. I löftet är Sätters kommun sammankallande till dessa utifrån vad som kommer fram under polisiär närvaro. När nya byggnader eller områden med byggnader uppförs, finns genom byggnadernas konstruktioner möjlighet att försvåra för eventuella gärningsmän. Tillgreppsbrott underlättas av låg upptäcktsrisk och dålig insyn. Det ska vara svårt att begå brott och då är dörrar och fönster som är öppet synliga med god belysning att föredra. Den som tänker sig att begå ett inbrott, ska uppleva upptäcktsrisken som uppenbar, vilket i sin tur kan förebygga brott.	Kommentar: <i>Synpunkten noteras.</i> <i>Synpunkten noteras.</i> <i>Kommunen behandlar ärendet skyndsamt och håller på att fatta beslut om bygglov. Flytt av återvinningscentralen har redan gjorts.</i> <i>Synpunkten noteras och beaktas i kommande detaljplanering.</i>
Trafikverket, 2016-09-22 Trafikverket Region Mitt har följande synpunkter på Fördjupning av översiktsplan för Gustafs. <i>Järnvägen i Mora by</i> Trafikverket ska göra en samtidighet genom byn och det innebär att vi kommer att ta mer mark i anspråk. Samtidigheten kommer att gå från plankorsningen och minst en km söderut. Marken som kommer att användas är på östra sidan om spåren. Vi ska ta fram en järnvägsplan och det kommer bli som minst typ 2. Vad gäller att få plats med väg bredvid spåret samt avstånd mellan väg och järnväg får kommunen föra dialog med projektet om vilka möjligheter som finns.	Kommentar: <i>Kommunen deltar i projektet som driver frågan om samtidighet i Mora by.</i>

<i>Industrianslutning</i> Trafikverket har tillsammans med Sveriges kommuner pekat ut de vägar som utifrån en övergripande systemsyn ur nationellt och regionalt perspektiv är allra viktigast att säkra en hög transportfunktion på. Tillgängligheten längs med vägarna i Funktionellt prioriterat vägnät (FPV) ska värnas och, där det behövs mest och är möjligt, utvecklas. Riksväg 70 är en nationellt och internationellt viktigt väg utifrån perspektiven godstransporter, dagliga och långväga personresor med bil samt kollektivtrafik med buss. Ytterligare anslutning till väg 70 är därför olämpligt. Vi har inga synpunkter på alternativ 1. För alternativ 2 krävs diskussioner med projektet, se stycket om Järnvägen i Mora by. <i>Förslag till anslutning av ett fungerande centrum i Gustafs</i> Vi har inga synpunkter på att anslutningen från väg 790 och Jaansvägen ändras så som det föreslås. <i>Utvecklingsområden</i> Vi har inga synpunkter på utvecklingsområdena. Vi undrar vad som menas med "b" utredningsområde vid Trafikplatsen på väg 70? <i>Åt värdsvalsstudien Trafiksäkerhets- och tillgänglighetsbrist, väg 789, Gustafs-Slättegården (Naglarby)</i> Trafikverket tar fram åt värdsvalsstudien. Målet för åtgärdsvalsstudien är att ha samsyn mellan viktiga aktörer om nuvarande brister och behov, mål och åtgärder som behöver vidtas för de oskyddade trafikanterna efter berörd sträcka utmed väg 789 mellan Gustafs och Slättegården (Naglarby). <i>Buller</i> I sett senare skede av utbyggnad behöver kommunen göra en samlad bedömning av buller från vägar, järnväg och flyg. Buller från både statlig och kommunal väg behöver vägas samman. Även nuvarande och framtida buller behöver beaktas. Dvs. att alla bullerkällor tas med i bullerberäkningarna. Det går inte att säga för något område att det är olämpligt att bebygga med tanke på buller. Däremot så kan vissa platser inom områdena vara känsliga. Det framgår genom beräkningar i senare skeden. Trafikverket anser att det är viktigt att följa bullerriktlinjerna.	Kommentar: <i>Synpunkten noteras.</i> <i>Synpunkten noteras.</i> <i>Synpunkten noteras.</i> <i>Att kommunen tillsammans med Trafikverket utreder trafikplats Gustafs för att skapa en förbättrad trafiksituation för alla trafikanter. I och med en ökad inflyttning och expansion av näringslivet i Gustafs tätort är kommunens bedömning att trafikplatsen är otillräcklig.</i> <i>Kommunen ser mycket positivt på att Trafikverket valt att göra en AVS längs den aktuella sträckan då det är svårt för kommunen att själv driva frågan om ökad trafiksäkerhet för oskyddade trafikanter när hela sträckan ägs av Trafikverket.</i> <i>Synpunkten noteras.</i> <i>Synpunkten noteras.</i>
---	--

Länsstyrelsen, 2016-09-20 <i>Länsstyrelsens särskilda granskning</i> Översiktsplanefördjupningen är gedigen och väl genomarbetad. Vår granskning har inte identifierat några sådana frågor, som avses i PBL 3 kap 10 §. <i>Övrigt att beakta</i> Brukningsvärd jordbruksmark Det är positivt att planens utgångspunkt är att så lite jordbruksmark som möjligt ska tas i anspråk för bebyggelse, bland annat genom att redan befintliga områden förtätas. Visst ianspråktagande av jordbruksmark föreslås dock. Då gäller att det bara är väsentliga samhällsintressen som tillåts exploatera jordbruksmark. Det är därför viktigt att kommunen i den fördjupade översiktsplanen definierar vad som är "väsentliga samhällsintressen". Planen beskriver också att det i kommande detaljplaner ska utredas och beskrivas varför förutsättningarna att ta annan mark i anspråk inte är tillfredställande. Det är lämpligt att i översiktsplanen bestämma hur denna utredning ska gå till och vilka underlag som behövs tas fram för att göra densamma. Det är viktigt att det tätortsnära lantbruket även fortsättningsvis får förutsättningar för rationell drift. Ett av de stora tätortsnära lantbruksföretagen, som redan nu ligger inklämt mellan riksvägen och villabebyggelsen, kommer vid exploatering av område 17 att bli än mer omringat av bebyggelse. <i>Kulturmiljö</i> Norra delen av Naglarby är en välbevarad oskiftad by med karaktär av radby och har därför kulturvärden. För att få ett stöd vid bygglovprövning och överklaganden bör kommunen i översiktsplanen beskriva dessa värden och ge rekommendationer för bebyggelsen. Dessa rekommendationer kan därefter utvecklas och bli juridiskt bindande genom att kommunen upprättar områdesbestämmelser.	Kommentar: <i>Synpunkten noteras.</i> <i>Synpunkten noteras.</i> <i>Synpunkten beaktas. Tydligare ställningstaganden till vilka samhällsintressen som kan ta jordbruksmark i anspråk ska göras.</i> <i>Synpunkten noteras.</i> <i>Synpunkten beaktas. Kulturmiljövärdena ska beskrivas och rekommendationer ges som stöd till bygglovsprövningar. Områdesbestämmelser ska tas fram på sikt.</i>
---	--

<i>Strandskydd</i> Strandskydd från bäckar berör planerad ny bebyggelse i bl.a. Storhaga och Mora by. Det framgår inte om kommunen avser att upphäva strandskyddet genom detaljplanebestämmelse eller hantera det genom enskilda dispenser. Strandskyddsdispens för enskilda nya bostadshus är sällan möjlig att bevilja. Om man i en detaljplan för ett helt område upphäver strandskyddet finns det något större möjligheter, genom att t.ex. hänvisa till att planerad bebyggelse är ett angeläget allmänt intresse (särskilt skäl punkt 5). En förutsättning är dock att intresset inte kan tillgodoses utanför strandskyddsområdet. Kommunen behöver därför utförligt motivera varför be- byggelsen behöver uppföras inom strandskyddsområde. Detta kan lämpligen ske nu i översiktsplanefördjupningen, där det finns naturliga möjligheter att se om det finns alternativa bebyggelseområden. Enligt lagen är det dock först i detaljplaneskedet som Länsstyrelsen kan lämna besked om ifall kommunens motivering är tillräcklig. Åtgärder som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter i strandområdet är förbjudna enligt strandskyddslagstiftningen. Tillgängliggörande av älvstranden som rekreationsområde behöver därför ske med stor hänsyn till strandskyddets syften. <i>Naturvård</i> Planen lyfter på ett bra sätt fram olika typer av naturvärden och beskriver hänsyn som behövas tas till miljöerna. För att ytterligare tydliggöra samband mellan värdefulla naturmiljöer, skulle planen kunna behandla grön infrastruktur inom planområdet. Länsstyrelsen (naturvårdsenheten) jobbar för närvarande med projekt angående grön infrastruktur och har gärna en dialog med kommunen i dessa frågor. Planen skulle även kunna titta på möjligheter att förbättra förutsättningar för hotade arter i landskapet. I den mån tillgängliggörande av naturområden innebär en väsentlig förändring av naturmiljön, och inte hanteras inom ramen för t.ex. en detaljplaneprocess, ska åtgärderna anmälas för samråd enligt 12 kap 6 § miljöbalken. <i>Behovsbedömning enligt 6 § förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar</i> Länsstyrelsen delar kommunens bedömning.	Kommentarer: <i>Upphävning av strandskyddet hanteras genom detaljplanebestämmelser.</i> <i>Synpunkterna noteras.</i> <i>En tydligare motivering till varför strandskyddet ska upphävas tas fram.</i> <i>Synpunkterna noteras.</i> <i>Kommunen tar kontakt med Naturvårdsenheten ang. arbetet med grön infrastruktur.</i> <i>Synpunkten beaktas i kommande revidering.</i> <i>Synpunkten noteras.</i>
--	--

Kommunala remissinstanser m.fl.

Socialnämnden 2016-09-22 Vill särskilt lyfta fram frågan om bristande kommunikationer vilket medför svårigheter att rekrytera personal. Socialnämnden ansvarar för invånare som pga ålder och olika funktionsnedsättningar har svårt att klara livsföringen. Andelen äldre kommer att öka kraftigt framöver. FÖPen tydliggörs inte dessa gruppers behov till ett jämlikt deltagande i samhället.	Kommentar: Frågan har lyfts fram av representanter för Enbackagården. FÖPen kan dock inte påverka hur många anslutningar som Gustafs har utan det är en fråga för Gatukontoret som får i uppdrag att se över om satsningar på kollektivtrafik är motiverade. Ju fler som bor och verkar i området desto bättre blir kommunikationerna. Äldres behov lyfts fram i kommande revidering.
Kommunstyrelsen 2016-10-06 Anser att detaljkartan över Gustafs centrum ska tas bort. Område 13 utökas och byts ut till blandad användning	Kommentar: Synpunkten beaktas.
Borlänge kommun 2016-10-05 Det är viktigt att nya bostäder inte får hindra Dataflygets utveckling. I planförslaget finns föreslagen bostadsbebyggelse i område 2 Mystavägen/Hagalund som är utsatt för bullerstörningar från flyget. Grundvattenförekomsterna i Badelundaåsen är regionalt viktiga och skyddet av grundvatten måste ges hög prioritet. En revidering pågår av skyddsområdet för vattentäkten i Frostbrunnsdalen. För att skydda vattentäkten kan det vara olämpligt att lokalisera verksamheter inom område 1 och 3.	Kommentar: Synpunkten noteras. Placering av verksamheter inom område 1 och 3 utreds närmre innan granskning.

STÄLLNINGSTAGANDE

Planförslaget justeras på följande punkter innan det går ut på granskning:

Gustafs centrum:

- Skissen över Gustafs centrum tas bort
- Önskemål om bättre belysning och röjda diken vid Storhagavägen/ busshållplatsen vid Gustafs centrum förs vidare till organisationen för analys och eventuell åtgärd.

Jordbruk:

- En översyn över ianspråktagen jordbruksmark görs med förklaring till kommunens ställningstagande
- Tydligare ställningstaganden till vilka samhällsintressen som kan ta jordbruksmark i anspråk ska göras. Även en beskrivning för hur detaljplaneprocessen vid exploatering av jordbruksmark ska gå till tas fram.

Naturmiljö

- De äldre lövträdens natur-och kulturmiljövärden ska belysas ytterligare.
- Hänsyn till den skyddsvärda täckningsplatsen för den rödlistade arten backsvala ska tas vid planering av vandringsled nedströms Naglarby.
- Spångbäcken (det som i planen kallas Mörtsjöns) värde som fågelokal ska betonas.
- En tydligare förklaring till vilka strandskyddsområden och varför de ska upphävas tas fram.
- Kommunen tar kontakt med Naturvårdsenheten angående arbetet med grön infrastruktur för att se vad som eventuellt kan lyftas in i FÖP-arbetet.

Kulturmiljö:

- Eventuellt infoga ytterligare områden för kulturmiljövården efter dialog med Dalarnas museum/Länsstyrelsen.
- Ändra namn; församlingshem till församlingsgård, bygdegård till bystuga och "Mörtsjön" till Spångbäcken
- Naglarbys kulturmiljövården beskrivs mer i detalj och rekommendationer ges som stöd till kommande bygglovsprövningar. På sikt tas områdesbestämmelser fram.

Trafik:

- Kommunen tar kontakt med Trafikverkets projekt som driver frågan om samtidighet i Mora by för avstämning och önskemål om att analys av rörelsemönster tas med i planeringen av de nya hållplatslägena.
- Förtydliga i utvecklingsförslaget var tunga (jordbruks-) transporter kan förekomma och säkerställ trafiksäkerheten i dessa stråk.

Övrigt:

- Äldres behov lyfts fram i kommande revidering.
- Risker med placering av verksamheter inom område 1 och 3 utreds närmre och konkretiseras eventuellt.

Därutöver tillkommer redaktionella ändringar i text och bild.

Samhällsbyggnadsförvaltningens planenhet, Säter 2017-06-12

Andréas Mossberg
Samhällsbyggnadschef

Sofie Norberg
Planarkitekt